

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

2. I 1987. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIX • 150 ДИН • БРОЈ 1827

НЕКА 1987. БУДЕ
ДОБРА ГОДИНА
ВАШЕГ ЖИВОТА.

The
WALT DISNEY
Company

Фирма

Веровати или не!

Дедо Шолц

ИЗ НОРТ ПОЛА
(У ПРЕВОДУ СЕВЕРНИ ПОЛ)
У ДРЖАВИ ЊУЈОРК, ПО
ЗАНИМАЊУ ЈЕ ДЕДА
МРАЗ. ЊЕГОВА РАДНА
КЊИЖИЦА, РАЧУН У
БАНЦИ И ПОЛИСА ОСИ-
ГУРАЊА ГЛАСЕ НА ИМЕ
- ДЕДА МРАЗ.

КУЛЕ ОД БАЛВАНА

ВИСОКЕ 5 МЕТАРА
ЖИТЕЉИ ЛУИЗИЈАНЕ
(САД) ЗАПАЛЕ УОЧИ СВА-
КЕ НОВЕ ГОДИНЕ.
ОВАЈ ОБИЧАЈ ПО-
ТИЦЕ ЈОШ ОД ЕВ-
РОПСКИХ ДОСЕЉЕ-
НИКА. ПРЕМА ВЕРО-
ВАЊУ, ВАТРА ОСВЕТ-
ЉАВА ПУТ ДЕДА
МРАЗУ ДА СА СЕ-
ВЕРНОГ ПОЛА ДО-
НЕСЕ ДЕЦИ ПОКЛОНЕ.

НОВОГОДИШЊА ЈЕЛКА

КОЈУ СВАКЕ ГО-
ДИНЕ КИТЕ СТА-
НОВНИЦИ КЕМАДА
(ЊУ МЕКСИКО, САД),
НАПРАВЉЕНА ЈЕ
ОД ЈЕЛЕНСКИХ
РОГОВА.

НА НОВУ ГОДИНУ

УЛИЦАМА КИНЕСКИХ СЕЛА
ПРОЛАЗИ СВЕЧАНА ПОВОРКА.
МЛАДИКИ НОСЕ ДУГАЧКЕ
МОТКЕ НА КОЈИМА СУ СМЕШ-
ТЕНЕ СТОЛИЦЕ. У ЊИМА СЕДЕ
ДЕВОЈКЕ У РАСКОШНИМ КОСТИ-
МИМА ИСПОД КОЈИХ ВИРЕ ЛАЖ-
НЕ НОГЕ ПА

ИЗГЛЕДА
КАО ДА
ДЕВОЈКЕ
СТОЈЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● познати италијански ал-
пиниста Рајнолд Меснер био је
недавно на Тибету. Кад се вра-
тио, изјавио је да је са удаље-
ности од десет метара сасвим
лепо видео снежног човека, је-

тија. Меснер, како каже, није
веровао у приче о постојању
овог створења, али сада се за-
лаже за организовање експеди-
ције која би пошла у трагање за
јетијем.

●●● исхрана богата масли-
новим уљем може за 13 одсто
да смањи присуство холестеро-
ла у крви и спречи срчане напа-
де, тврди професор Скот Гран-
ди са Даласког универзитета
(Тексас).

●●● Најстарија Сенегалка
Мети Диег из Тиеса, умрла је у
132. години. До краја живота
веома крепка, обављала је кућ-
не послове и често одлазила у
посете. Била је драг гост у мно-
гим кућама јер је, као сведок
низа историјских догађаја, уме-
ла лепо да прича о прошлим
временима.

●●● према неким прорачуни-
ма на свету се свакодневно у
море баца око 640 хиљада раз-
них пластичних кеса и кутија.
Што се рибара тиче, они годиш-
ње оставе око 135 тона пластич-
них мрежа. Процењује се да сва-
ке године угине око милион

морских птица зато што прогу-
тају ове отпатке, док око сто
хиљада фока и китова окончају
живот уплетени у мреже.

●●● амазонска прашума
простире се на површини од
шест и по милиона квадратних
километара и највећи је извор
кисеоника на Земљи. У овом
огромном зеленом „мору“
живи око 250 врста сисара, 1800

врста птица, 1500 врста риба. Да
не набрајамо стотине врста ин-
секата од којих су многе још не-
познате.

●●● група грађевинара из
Грузије изумела је нов начин
градње стамбених кућа да би
боље издржале земљотрес. Нап-
ме, кроз грађевину се, посебним
каналима, провлачи челично
уже и кућа се тако, уздуж и по-
преко, „везује“ попут поштан-
ског пакета.

●●● некадашња лаборатори-
ја смештена крај обале Флориде
на девет метара испод површи-
не мора претворена је у први
подводни хотел на свету. Ово
„здање“ дугачко је двадесет ме-
тара, широко девет и у исто вре-
ме може да прими највише шест
гостију. Уживање у свету тиши-
не кошта дневно три стотине
долара по особи.

●●● стручњаци лењинград-
ске Академије за шумарство
изумели су нову врсту хартије
која ће помоћи очување старих

књига и списа. Овим папиром
прекривају се странице књига и
пошто је потпуно провидан, ни-
мало не омета читање. Прави се
од памука, а један квадратни
метар тежак је свега десет гра-
ма.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

ММММ...
АЛ' НЕШТО
ФИНО
МИРИ-
ШЕ!

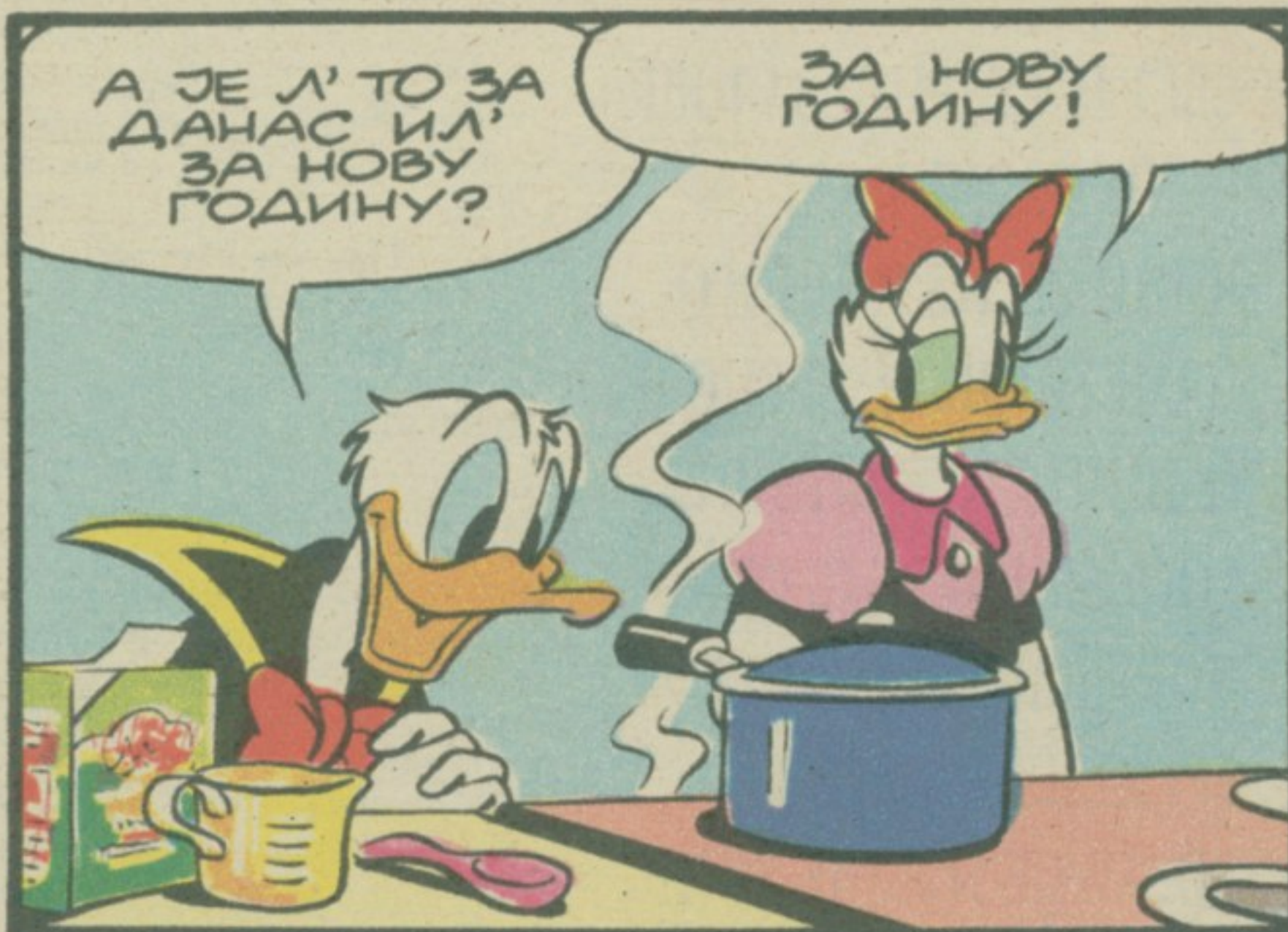
ЈЕ Л' ТИ ТО НЕШТО
ПЕЧЕШ?

ПЕЧЕМ!

А ШТА ПЕЧЕШ?

СУФЛЕ!

А ЈЕ Л' ТО ЗА
ДАНАС ИЛ'
ЗА НОВУ
ГОДИНУ?

ЗА НОВУ
ГОДИНУ!

А ЈЕСИ Л' СИГУР-
НА ДА СИ ДОБ-
РО УГРЕЈАЛА
РЕРНУ?

СИГУРНА САМ!

ДА НИЈЕ
РЕДАК?

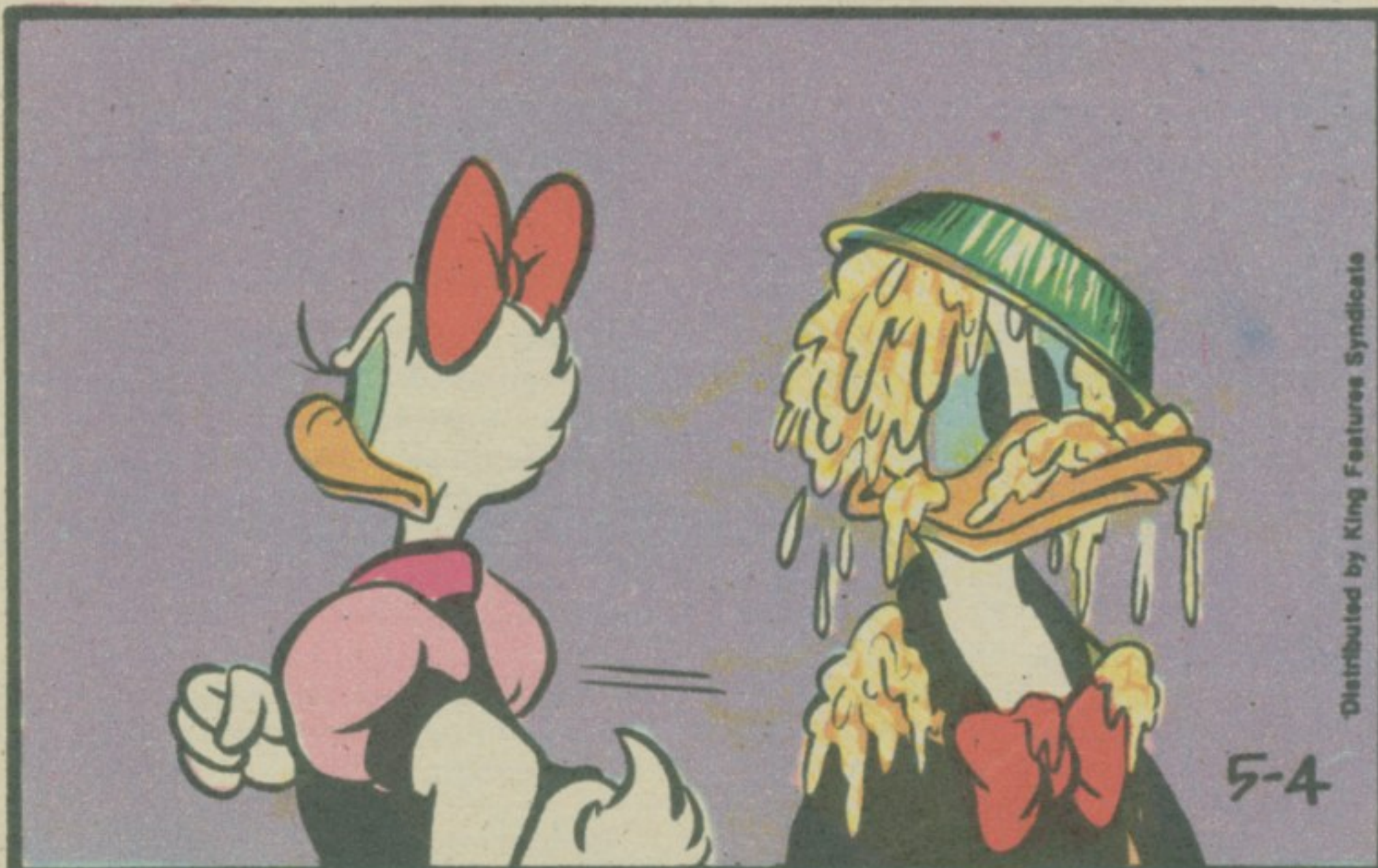
НИЈЕ РЕДАК!

МИСЛИШ ДА
ЈЕ ГОТОВ?
А ДА НИЈЕ
ПРЕПЕ-
ЧЕН?

НИЈЕ ПРЕПЕ-
ЧЕН!

© 1994 Walt Disney Productions
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

КАКО ЈЕ **365** ДАНА ПРОТРЧАЛО КРОЗ ЈУГОСЛАВИЈУ, И МАЛО ШИРЕ

НЕ БАЦАЈ ПЕТАРДЕ

ПРЕ ПОН

**СВЕТ ЈЕ СТАРИЈИ ЗА ЈОШ
ЈЕДНУ ГОДИНУ АЛИ,
ЧЕНИ СЕ, НЕ И МНОГО
ПАМЕТНИЈИ. ИЗВЕСНО ЈЕ
ЈЕДИНО ДА СЕ ШТОШТА
ТОГА ЗБИЛО ТЕ ЈЕ ОВО
ПОКУШАЈ НЕКЕ ВРСТЕ
ВРЕМЕПЛОВА КРОЗ
ДОГАЂАЈЕ И ЉУДЕ КОЈИ
НИСУ ИМАЛИ ПРИЛИКЕ
ДА СТИГНУ НА ПРВЕ
СТУПЦЕ НОВИНА, РАДИО
И ТВ-ЕМИСИЈА**

Срећна нова 1986. година!

Свет је, како то и долици у таквим приликама, испратио 1985. верујући да ће нова бити боља од старе. Сутра од данас и јуче. У поноћ се, гласно ил' шапато, већ према околностима, поверавају жеље, наде, стрепње. Од памтивека је тако, углавном. Важно је да откуца та поноћ и почне одбројавање. И онда, биће боље. Мора бити.

Бразилци су нову 1986. дочекали са зебњом. Збило се нешто што се не памти, код њих, већ шездесет година. Традиционална поноћна трка улицама Сао Паола, тако темпирана да започне у старој а заврши у новој, почела је у старој и стигла у – стару годину. Кривац је један весели пролазник који је пред тркаче бацио петарду пет минута пре старта, они кренули и на циљ стигли пет минута пре поноћи. У јуну се читав Бразил вајкао да је, ето, било малера: „кариоке“ нису успеле

да постану прваци света у фудбалу без обзира што су „увек и свуда у лоптању најбољи на свету“.

Пресео им мочи

Како су јавили дописници, у нашим градовима (и селима, ваљда) било је весело под шта се, углавном, подразумева пировање и пуцање. У Приштини и Подујеву предњачило се у овом другом. На Јахорини, Копанику, Крањској Гори, организована су поноћна смучања. У насељу Рома покрај Пожареваца изгорела је страћара: дете је, са опасним опекотинама, пренето у болницу.

Ни по правилу скромни Јапанци нису одолели богатој новогодишњој трпези. Двадесет седморици је то било све што су урадили у новој години. Задавили су се једући мочи (тврди колач од пиринча), традиционално новогодишње јапанско јело.

Слављеничког претеривања било је, дакако, и код нас. На новинске ступце, без икакве намере, стигао је Адам Рупчић, болничар загревачке клинике „Ребро“. Љут што је морао да ради кад нико на свету не ради, упао је у собу болесница и почео да их псује а онда, богме, и шамара. Дежурни лекар је уз велике напоре спречио „славље“ дотичног Адама. Три дана касније суспендованог с поста.

У новој години ваљало је кренути у нове радне победе. Прва је забележена у селу Брсећине код Дубровника: прво пластично језеро код нас, запремине 1200 m³, један од прилога за начин како доскочити суши. Направили су га стручњаци Станице за јужне културе из Дубровника у сарадњи с „Југовинилом“ из Каштел-Сућурца.

Пилуле за лавице

Сингапурце је дуго мучила друга невоља. У тамошњем зоо-врту намножили се лавови. Прављење нових кавеза и припремање више хране приличан је луксуз; тако бар мисле власти једне од најбогатијих држава планете. И... пронађене су анти-беби пилуле за краља животињског царства, пардон, краљицу.

И змије су се увукле на стране светске штампе, односно теле-

визије. Да би доказали да страх од њих човеку није урођен екипа италијанске тв-серије „Кварк“ у друштву с професором Друзом, највећим стручњаком за гмизавце у САД, отишла је у једно обданиште и са собом понела 15 кг тешку – боу. Дечурлија су је прво радознало обилазила и онда је кренуло грљење и љубљење. Друз је пред камерама, с пуном моралном и материјалном одговорношћу, утврдио да страх почиње с причама у којима су змије и њихови рођаци змајеви оличење зла.

Дотичну емисију вероватно нису гледали становници Скопља. Ко зна да ли би и поверовали уваженом профу с обзиром да су летос на својим терасама имали свакодневне блиске сусрете са овим гмизавцима. Кад смо већ код тераса, селимо се, накратко, у Сплит. Тамо се непознати лопов испентрао на терасу стана М. Ј. у Маслешиној улици и однео 12 канаринаца. (Висина 4 метра).

Када – улазница за високо друштво

У Београду је, пак, људство више волело да непокретно седи у мраку и ужива у покретним сликама. Убедљиво највише седело их је у биоскопима где је нишао филм Милоша Формана „Амадеус“, 225 хиљада. Од домаћих на врх се испело остварење Зорана Чалића „Друга Јикина династија“, продато 157 хиљада карата (подаци с краја новембра, филм се још приказује).

Утицај „Династије“ ушуњао нам се 1986. и у купатила. Уз помоћ мариборског „Новолеса“ и суботичког „Севера“. Измајсторисали мајстори каду за купање и масажу, са уграђеним мотором-пумпом за воду, по узору на оне у којима су се, сваког понедељка на II програму, брчкали Кристл, Алексис and comp. Цена

за улазак у високо друштво – 32 стара милиона динара.

Подшишај ми ових 125 длака

Кад је већ реч о његовом величанству динару он је, и званично, омалио сто пута у односу на време с краја прошле године кад смо желели, помалчице и веровали, у срећно ново 1986. лето. За њега више нигде ништа не можеш да купиш. Једино ако ти је трговац брат (може и сестра) па ти за 1 динар одвоји 2,666 грама шећера. И то под условом да нијеш горчу кафу. За исти метал – под условом да имаш 125 власи на глави од око 100 хиљада колико просечан човек има – могао си лепо и да се подшишаш или да себи приуштиш трећину стране „Забавника“ или петину „Старта“.

Поклоници фудбала који су из ципа успели да ишчаклају један динар, били су у стопостотној шанси да јесењи дерби између Партизана и Црвене звезде посматрају целих 2,16 секунди. И да виде чудо невиђено: браћу Ђуровски у супротним таборима.

Да је наш фудбал заиста на цени најубедљивије је показала прошла година. За петнаест дана добили смо два државна првака: прво Партизан, после Звезда. Два пута се играло једно првенствено коло, последње, 34. За то време у Мексику се догађала завршница Светског првенства у фудбалу па је најтиражнији мексички лист „Експелтиор“, с правом, жалио: „Штета што Југословени као најефикаснији играчи на свету – 4:0, 0:4, 1:7, 5:5 – нису овде. Пет голова по утакмини, то не може да постигне ни Бразил, ни било која репрезентација овде...“

И нису. У четвртфиналу Мундијала, неколико дана касније, Бразил и Француска ни после 120 минута незаборавне игре, ни

после извођења пенала нису стигли даље од резултата 5:4, за Французе. Ни у Никшићу не могу да забораве како су Сутјеска и Будућност, као од шале, остварили 5:5 и то само после тричавих деvedесет минута игре.

Шта он мисли са три милиона

На срећу, и даље нам је бојева готовост ракете земља-ваздух-вода на светском нивоу. Рукометаши, ватерполисти и кошаркаши на светским првенствима зграбили су два злата и једну бронзу.

А у нашој радничкој држави убедљиво најбољи радник био је друг директор загребачке „Трго-

главног спонзора није јавила највећа аустралијска пивара. Живели.

А да пиву иде прилично добро, податак да становници Никшића и даље воде на листи највећих потрошача алкохола у земљи. „Требјеса“, чувена фабрика пива и слада, смештена је усред вароши. Ту љубљански „Унион“ није могао да конкурише па је у кругу пиваре, да би био први у Југи, отворио музеј који је, узгред, и највећи у свету.

од седамнаест стоматолошких ординација – власништво супруга, свастике и тазбине – провери да се неки каријес није поткрао. Надајмо се да није.

Извините, бруцоши!

Ученици и даље уче како да не уче. Неколицина њих из средње

своје осе кад је приликом обиласка школа установила да поприличан број овлашних ђака албанске народности верује да живи, учи и игра се на територији НР Албаније.

Један нови наук научили су и

ОБИ!

агенције“. У јулу је зарадио 102 стара милиона. Као највећег нерадника под хитно би требало отпустити кв-заваривача из тетовског ГИК-а „Рамиз Садику“. Па шта он мисли са три милиона и шестсто хиљада, старих?!

Тих дана је уважена туристичка агенција „Путник“ мислила на радничку класу и поштено интелегенцију и позвала их на одмор и наобразбу на путу од Њујорка преко Вашингтона и Сан Франциска до Хаваја. Цена повољна: мало више од 50 милиона, опет оних старих. Највише се узбудила службеница на шалтеру убеђујући гомилу пред собом да су сва места одраније – распродата.

Пиво у народ, народ у музеј

На престо афричке државице Свазиленд сео је осамнаестогодишњи Макхосетиве или Мак, како су га звали другови с колеца у Великој Британији. Са церемонијом крунисања некако је изишао на крај, невоље је било кад је истог дана морао да изабере животну сапутницу. С видео-траке одгледао је филм снимљен у време док је хиљаде полунагих девојка играло у његову част. Избор је пао на Тесу Многomezлу. Прву жену. Његов претходник Собхуза II имао је на располагању харем од преко стотину жена и секирације око играчака за више од шестсто деце. Наследник не сме да заостане.

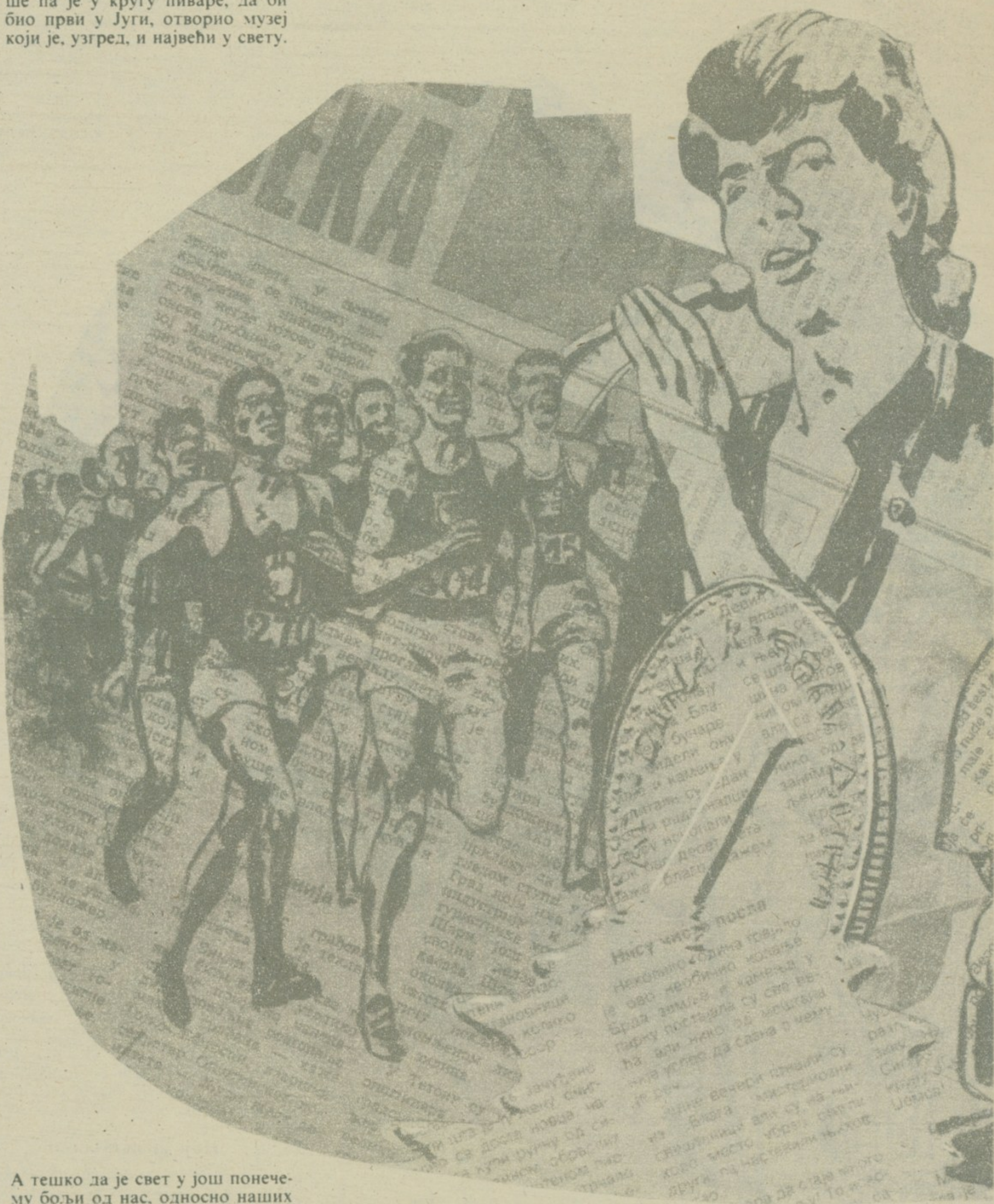
Долар се светом шеткао горе-доле, код нас само горе. Дуг земља у развоју премашао је прилично округлу цифру од хиљаду милијарди долара. И кад смо већ код долара, ту ни Бог не стоји баш сјајно. Папа Јован Павле II кренуо је у званичну посету Аустралији, а пре тога ваљало је, за то путовање, обезбедити пет милиона долара. Ко зна да ли би божји изасланик на земљи стигао на најмањи континент да се за

А тешко да је свет у још понечему бољи од нас, односно наших 29 пивара. С 1620 кланица смо неприкосновени на планети.

Франо Ласић, познато је широким народним масама, није превелики љубитељ пива. Прошле године нас је обрадовао бригом за своје прекрасне зубе. Отпевао је свој хит „Заљубљени“ Љиљани Ташковић, стоматологу, и после земуноског венчања похитао у Диселдорф да у једној

школе „Београдски батаљон“ прошетало је, ноћу, до закључане зборнице. До раних јутарњих часова, није јавио Танјуг, играли су око ломаче од дневника. У Тетову нису били превелики љубитељи оваквих окретних игара. Инспекција просветара из Скопља окренула се, међутим, око

несуђени бруцоши Факултета за ликовне уметности на Цетињу. Шездесетак свршених средњошколаца дотрчало на пријемни, сваки десети положио. И... кад су крајем септембра будући сликари стигли с провијантом, декан им је достојанственим гласом саопштио да они постају студенти месног Културолошког факулте-

НЕ БАЦАЈ ПЕТАРДЕ ПРЕ ПОНОБИ!

Савковић, кад су, консултујући компјутер, покушали да реше стару дилему: ко је написао спев „Смрт Смаил-аге Ченгића“ – Мажуранић или Његош. По њима, односно машини, писац је Његош.

Четири републике су за, а две републике и покрајине против.

Цигани су отпевали и одсвирали последње акорде на сахрани Мирослава Мике Антића, песници говорили стихове из „Плавог чуперка“, „Лево стране света“, „Шашавих прича“...

Деветогодишњи виолиниста Стефан Миленковић доживео је, после тријумфа у Италији, да се на концерту у „Сава-центру“

Радио је известио и да је једна западнонемачка екипа пронашла совјетску истраживачку лабораторију „Дружнаја I“ која је, пре неколико месеци, ишчезла заједно са сантом на којој се налазила. Неки Немци су пронашли и нову „друштвену игру“ и назвали је „Јевреју, не љути се!“. Циљ дотичне „забаве“ је да се уз помоћ коцкице и пиона што више Јевреја отера у конц-лагоре. У међувремену је у Загребу на смрт стрељањем осуђен ратни злочинац Андрија Артуковић. Халејева комета, после 76 година, поново очијукала с планетом Земљом.

Тешко да је човек у години прошлог, а и у оним ранијим и будућим, био лакши. Према подацима до којих је, уз много интелектуалног напора, стигла екипа научника из Пенсилваније, утврђено је да је просечан појединац из збира од преко четири милијарде прошле године појео 496,4 kg хране и попио 430,7 l текућине. У међувремену је, по физичким законима, морао да удахне 839.500 пута.

Бетовен, уздуж и попреко

О количинама „лића и пића“ које је извесни Немац, тежак 320 kg, утрошио тешко је говорити. Дебељуга, 46 година, напрасно (чуј!!) се разболео и после недељу дана њега су великом дизалтицом извукли кроз прозор стана да би га пребацили у болницу. Иста „операција“ поновљена је и пред клиником. Извештај конзилтума лекара уобичајен: операција успела, пацијент умро.

Бајага и Инструктори нису успели да утамане „маглу ал“ су је зато, јуначки, узгахали. Прилог о томе на 150 хиљада плоча и касета, продатих. А-НА, говоркала су три дечкића из Норвешке, и албумом „Hunting high and low“ иллити „Уздуж и попреко“ попадила прошлогодишњу рокерску светску сцену. Али, без обзира што су Јапанци и остали правооки свет пунили њихове концерте, из земље у којој се сваког сата региструје један земљотрес пристигла је вест да творци модерног „привредног чуда“ најрадије слушају Бетовена, његову Девету симфонију.

Научници су дошли до епохалног сазнања да је човекова телесна тежина једнака тежини мозга помноженој с бројем четрдесет. Благо нашем главном и одговорном уреднику. И потписнику ових редова, ако ово прође без последица.

Петар Милатовић

Срећна нова 1987. година!

та а да ће се тек наредне пребацити на свој. Кад га отворе: Срећна нова 1987. година.

Два прста за пети прст

Писци су, лета прошлог, били јако на цени. Прво су нашу писану реч потресла двојица младих научника, Спасоје Влајић и Јован

Без обзира што је после бриљантног романа „Људи са четири прста“ исписао странице романескне сторије „Пети прст“, Миодраг Булатовић и даље жељно очекује тај пети прст. Потребан му је да би, после неколико гласања, постао председник Удружења књижевника Југославије. Досад је резултат нерешен, 4:4.

тражи карта више. И више није Земунац, из једнособног стана преселио се у 92 квадрата, у центар београдске вароши.

Није априли-ли-ли

Догодило се првог априла. Новинари израелског радија испљили су завидан таленат. Своје јутарње вести почели су информацијом да је влада од швајцарских власти добила бројеве текућих рачуна Израелаца који свој новац држе у швајцарским банкама и да је одлучила да га заплени. Тог јутра највише посла имале су екипе хитне помоћи. Већина дијагноза – инфаркт. Свака сличност с неком будућом вешћу на нашем радију је намерна.

Илустровао
Брана
Јовановић

Маестро

Број Забавника 1695 изишао је у вруће лето, 22. јуна 1984. Цена 40 динара. На насловној страни цртеж Неда Келија, аустралијског Робина Худа. Прича о пустилову угнездиле се на 6. и 7. страни. Једна друга прича сместила се на 3. ударну страну Забавника: Наднаслов: „Маестро у кратким панталонама“, испод „Моцарт из Земуна“, наслов. Због ствари које се данас дешавају око виолинисте Стефана Миленковића, а и поради оног новинарски вечног – бити први или међу првима – преносимо скраћену верзију дотичног текста:

„Маестро је био одевен по строгој концертној моди: црни фрак, снежнобела чипкана кошуља, неизбежна лептир-машна и сјајне панталоне. Строго класичан био је и репертоар: Вивалди, Бах, Шуман, Моцарт... Маестро је био у форми. Препуна концертна дворана дубровачког хотела „Либертас“, не мање од хиљаду душа, приредило је виолинисти бурне овације. Снебивајући се, помало, маестро се достојанствено поклонио публици, подигао гудало и на бис одсвирао још неколико композиција. Уважени љубитељи музике после су га видели како с групом малишана „игра рата“ и, кад је игра то захтевала, падао је као погођен.

Ништа необично. Само неколико дана пре свог солистичког концерта у Дубровнику маестро је напунио... седам година...

III музичке, I основне

Маестра смо нашли код куће у Земуну, у Улици цара Душана 107. Радио је домаћи задатак и уз пут, криомице од родитеља, ногом гурао аутомобилчић испод стола. Ученик је првог разреда, дневно пет часова наставе. Поподне га чекају часови виолине, често и снимања за радио. Четворогодишњи брат Филип упорно покушава да му покаже какву је кућицу од коцака направио. Стефан, бајаги, не региструје напоре млађег брата.

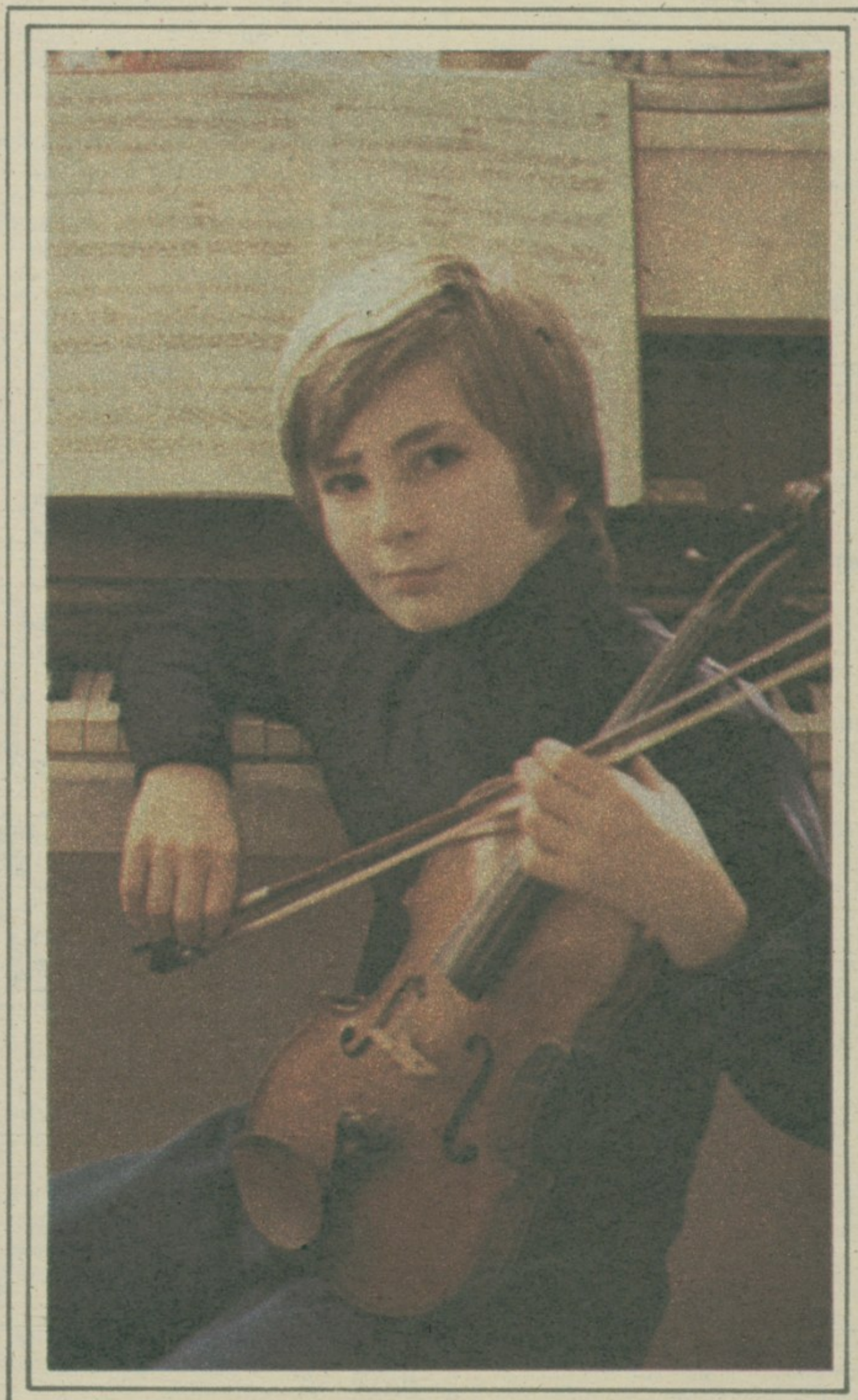
Виолине нигде на видику, сад није време за њу, каже његов отац Зоран Миленковић, иначе професор управо те виолине у Музичкој школи „Коста Манојловић“ у Земуну. Ту је и други професор те исте школе, мама Лидија Кајнацо, стручњак за клавир, која прати сина на свим јавним наступима...

– Стефан је почео да свира виолину с непуне три године – прича глава фамилије, отац Зоран. – А први редован, контролисан рад, са дневником, бележењем часова, почео је 1. јануара 1980...

Први часови трајали су 30 минута дневно и Стефан је морао да испуни норму од 310 минута месечно. Наравно, онда су ноте

ИЗИШАО ИЗ КРАТКИХ ПАНТАЛОНА

ЈОШ ЈУНА 1984. ВИОЛИНИСТ СТЕФАН МИЛЕНКОВИЋ ЗАПОСЕО ЈЕ УДАРНУ СТРАНУ НАШЕГ ЛИСТА. У МЕЂУВРЕМЕНУ СЕ ИСПЕНТРАО ЈОШ ВИШЕ. О ТОМЕ У ТЕКСТУ КОЈИ СЛЕДИ.

Без свакодневног рада ништа не пролази, каже Стефан, и ја дневно држим виолину четири сата.

за њега биле непознаница, понављао је оно што му отац одсвира... Три месеца касније час му је продужен за пет минута. И тако редом. Данас му час, дневни, траје пуних 120 минута, време

које често не испуњавају ни студенти Музичке академије...

Ученик III разреда музичке школе, Стефан Миленковић је код нас освојио све могуће прве награде, за свој узраст, разуме се.

Факсимил 3. стране Забавника од 22. јуна 1984.

снимио: Бранко Белић

Најдражи Стефанов поклон после сјајног гостовања у Италији му је бицикл.

Прошле године добио је похвалу као најмлађи учесник у историји традиционалног такмичења у чехословачком градићу Усти над Орлиц. Стефан се најрадије сећа жребања кад је из бубња, уз

Мали део наслова пренетих из великих светских листова.

редни број наступа, извукао бомбону.

Кад су га новинари упитали шта би желео да ради кад одрасте, без оклевања се одлучио за циркус. Разлог: много воли да се преврће и да буде са животињама. Тешко да ће му жеља бити испуњена ако узмемо у обзир речи нашег познатог композитора Зорана Христића: „Недавно сам на телевизији гледао шестогодишњег дечака на такмичењу музичара у категорији до 13 година. Мали је рођени музичар... Генијални урођени таленат!“

И пошто се у оваквим случајевима на крају обично каже да је дете жртва родитељских амбиција, овде ваља напоменути да су „жртвени јарци“ пре Зоран Миленковић и супруга му Лидија Кајнац: Зоран од следеће године, да би се још више посветио сину, напушта познати Земунски гудачки квартет, а и педагошки рад у школи јер, једноставно, за све нема времена.

Маестро Стефан Миленковић је очигледно на путу да изиђе из кратких панталона. Оних музичких, наравно.

Толико из Забавника, 22. јуна 1984...

После Гагарина, Стефан

Две и по године касније, крајем тек минулог лета новине су препуне фотографија сад деветогодишњег Стефана Миленковића, интервјуа, критика. Преносимо тек незнатан део написа из угледних светских новина. И наших, дабоме.

Пре тога податак да је Стефан гостовао у Италији и да га је уважени дневник „Коријере дела сера“ дочекао написом: „Југословенски виолиниста Стефан Миленковић стигао је данас после подне у Милано...“ Тако се, најављују доласци високих угледних личности. Неколико дана касније поново се огласио поменути дневник: „Око Стефана се зачас подигла велика бура – телевизија га не испушта, фотографи га опседају. Он остаје зачуђујуће

миран, све издржава, све подноси стоички и нема питања које га може збунити. Одржао је конференцију за штампу, одговорио на разна питања новинара, увек мирно, прибрано и паметно.“

Стефан је пре тога одржао два „спектакларна концерта у великој дворани конзерваторијума „Бузепе Верди“ уз незапамћено интересовање профијене миланске публике која је сатима чекала пред затвореним вратима Конзерваторијума не би ли успела да присуствује концерту за који су карте плануле већ првог дана...“

Италијанска новинска агенција АНСА јавила је да је: „Веома озбиљан и поштовања вредан програм и за одраслог виолинисту – дела Тартинија, Бетовена, Паганинија, Баха, Корелија, Маснеа и Крајслера – деветогодишњи југословенски уметник извео изванредно сигурно, без грешака, излазећи у сусрет бројним захтевима да свира на бис...“

Новинар „Старта“ забележио је да је, док је разговарао с оцем „Стефан био близу нас, али је сву своју пажњу посветио играчки коју је донео дан раније. Затим је замолио оца да му да две хиљаде лира да у оближњем дућану купи јо-јо. Отишао је сам и вратио се за десетак минута с јо-јом у руци...“

Стефан је био гост и квиза „Канала 5“, најгледаније италијанске приватне тв-станице. Водитељ је био чувени Мајк Бонћорно.

Најдаље је, чини се, отишла редакција недељника „Доменика дел Коријере“ која је у Југославију послала свог најугледнијег специјалног извештача Марка Скореија и фото-репортера Ђанија Белмија, tandem који је својевремено путовао у Москву да интервјуише Јурија Гагарина после његовог повратка из свемира. После пута у Земун у уваженом недељнику појавила се репортажа на пуних пет страна уз наслов „Пола Моцарт-пола Паганини“...

Браво, маестро!

Приредио:
П. Милатовић

КАД ЈЕ ОТПОЗАДИ ИСТО ШТО И СПРЕДА

ЗАШТО СУ АДАМ И ЕВА ИСТЕРАНИ ИЗ РАЈА

УЗ ПРВОГ ЧОВЕКА И ЖЕНУ
ПРИШЉАМЧИО СЕ И ПРВИ
ПАЛИНДРОМ

Палиндроми су оне реченице које се и спреда и отпозади читају на исти начин, као „АНА ВОЛИ МИЛОВАНА“, „СИР ИМА МИРИС“ или „ЈА ТИ ЧИТАМ, И ТИ, МАТИ, ЧИТАЈ“. Ако је веровати Енглезима, прве палиндроме изrekli су још Адам и Ева приликом међусобног упознавања. Наводно, Адам се учтиво поклонио и рекао: „Madam, I'm Adam“ (Госпођо, ја сам Адам). Ева је смерно оборила очи и прошаптала своје име, које је на енглеском и само палиндром: „Еве“.

Сада један наш научник тврди да је, читајући старе рукописе, дошао до сензационалног открића. Адам и Ева, по њему, за све време боравка у рају говорили су у палиндромима и због њих су и истерани одатле.

но дрво познавања добра и зла. Кад су се на дрвету појавили крупни црвени плодови, Ева их је убрала неколико и однела Адаму с речима:

– АКО СИ ДАСА, ЈЕДИ ОВЕ!

Адам се није узбудио. Неке плодове је појео, а друге почео да цеди, уз реченицу која је, додата на Евину, образовала палиндром:

– ЕВО, ИДЕЈА. САД И СОКА!

Бог је, наравно, био бесан кад их је видео да не само једу забрањено воће, него га и пију. Ипак, насупрот уобичајеном веровању, није их због тога истерао. До разлаза је дошло нешто касније, кад је Бог повео Адама да му покаже животиње које је тек створио и на које је био јако поносан.

Ево како је то било. Шетајући по башти, Бог је спазио Еву како окопава неку биљчицу и упитао зашто јој треба. Ева, која још није умела сасвим добро да говори (нормално: била је стара тек неколико дана), одговорила му је неодређено:

– ЈА РИЉАМ, ОВО РАДИМ, МАДА АДАМ МИ ДАРОВО МАЉИ РАЈ.

– Као прво – љутито је одвратио Бог – не каже се „маљи“, него „мали“. Као друго, није уште мали. А као треће, није ти га даровао Адам, него ја!

Натмурено је кренуо даље, а Ева је наставила да негује своју биљчицу, која је израсла у фамоз-

Адам је на све налазио замерке и примедбе:

– ОВА ГУША ТЕЛЕТА – ШУГА-ВО...

– СОКО – А КАО КОС!

– Е, НА РЕПУ БЕЛА ГАЛЕБУ ПЕРА – НЕ!

Имао је и своје идеје о томе какве животиње треба да буду. Сматрајући да ће краве давати више млека ако буду интелигентне, предложио је:

– МУЗАРАМА РАЗУМ!

Бог је то одбио.

– А МАЛИ РОГ ГОРИЛАМА? – питао је Адам.

То је већ и за Бога било превише, па је наредио Адаму да се заједно са женом чисти из раја.

Т. О.

ВИ САД ВИДИТЕ ШТА ЋЕТЕ

Један француски бизнисмен у посети Малију испричао је за време пословног ручка дугачак виц. Преводац је то осталима превео у пар речи на шта су се они од срца смејали, на крају и запљескали.

После ручка се сав озарен обратио преводиоцу:
– Дивно је колико им се мој виц допао. Просто је невероватно како сте успели да га препричате у тако мало речи.

– Ни најмање – одговорио му је овај. – Само сам рекао: „Богати Француз је испричао виц. Ви сад видите шта ћете.“ ■

КУВАРИ ОДЛАЗЕ ПРВИ

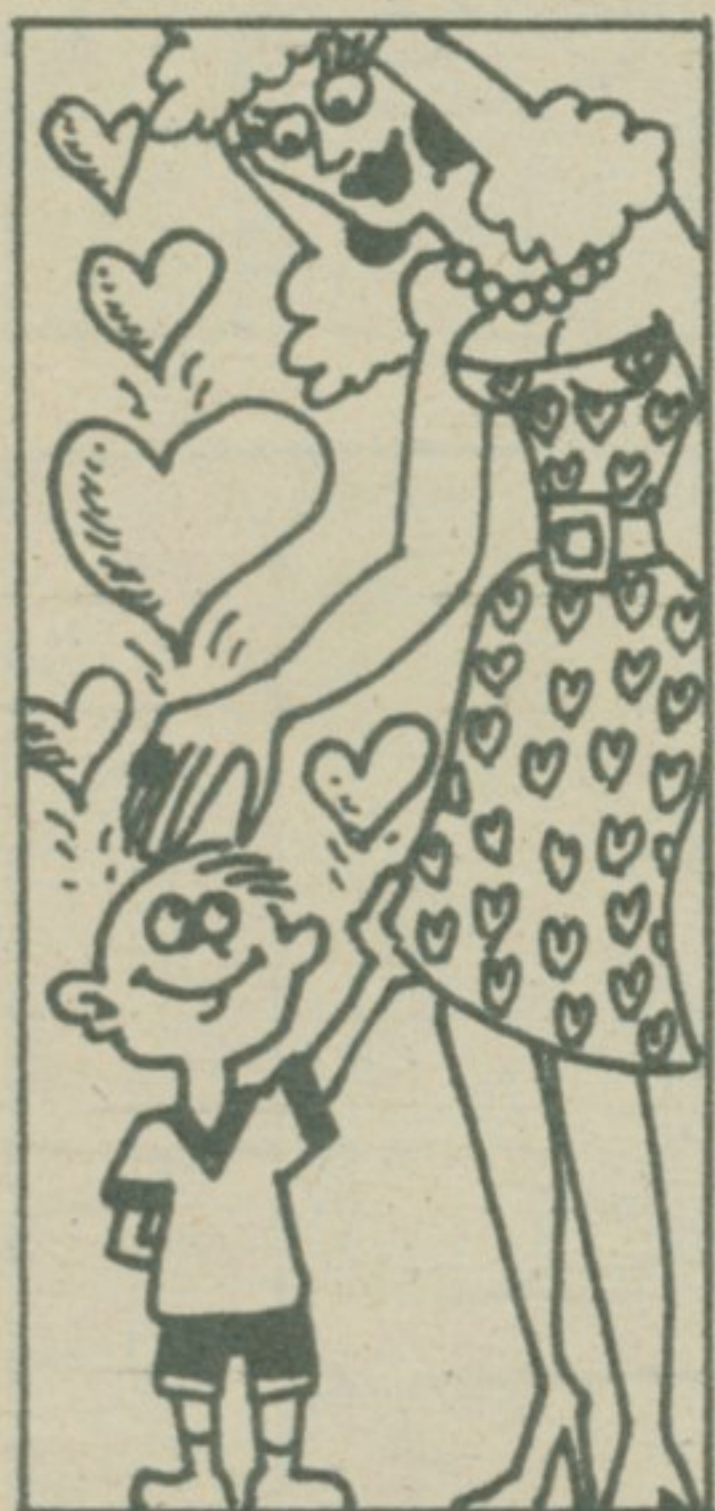
Напис у прозору једног ресторана у Седмој авенији у Њујорку: „КУХИЊА СЕ ЗАТВАРА ДЕСЕТ МИНУТА ПРЕ ЗАТВАРАЊА.“ ■

ПИШИТЕ ЉУБАВНА ПИСМА СВОЈИМ ЖИВОТИЊАМА

Фармер Даг Џонсон из Ферфилда досетио се да својим свињама чита љубавна писма! Додуше, много му је времена одузимало да седи у свињцу и говори им љубавне текстове. Читаву ствар је модернизовао. Набавио је компјутер који се његовим домаћим четворо-

МУЖУ, БУДИ ДОБАР

Госпођа и господин (Ото) Краш из Франкфурта развели су се по његовом захтеву због тога што је госпођа с њим поступала као с дететом. На први поглед, разлог можда и није божна какав. На други, односно Отоов, ствар изгледа нешто друкчије. Њега је, на име, кад год је био неваљао, бесна супруга слала у кревет гладног. ■

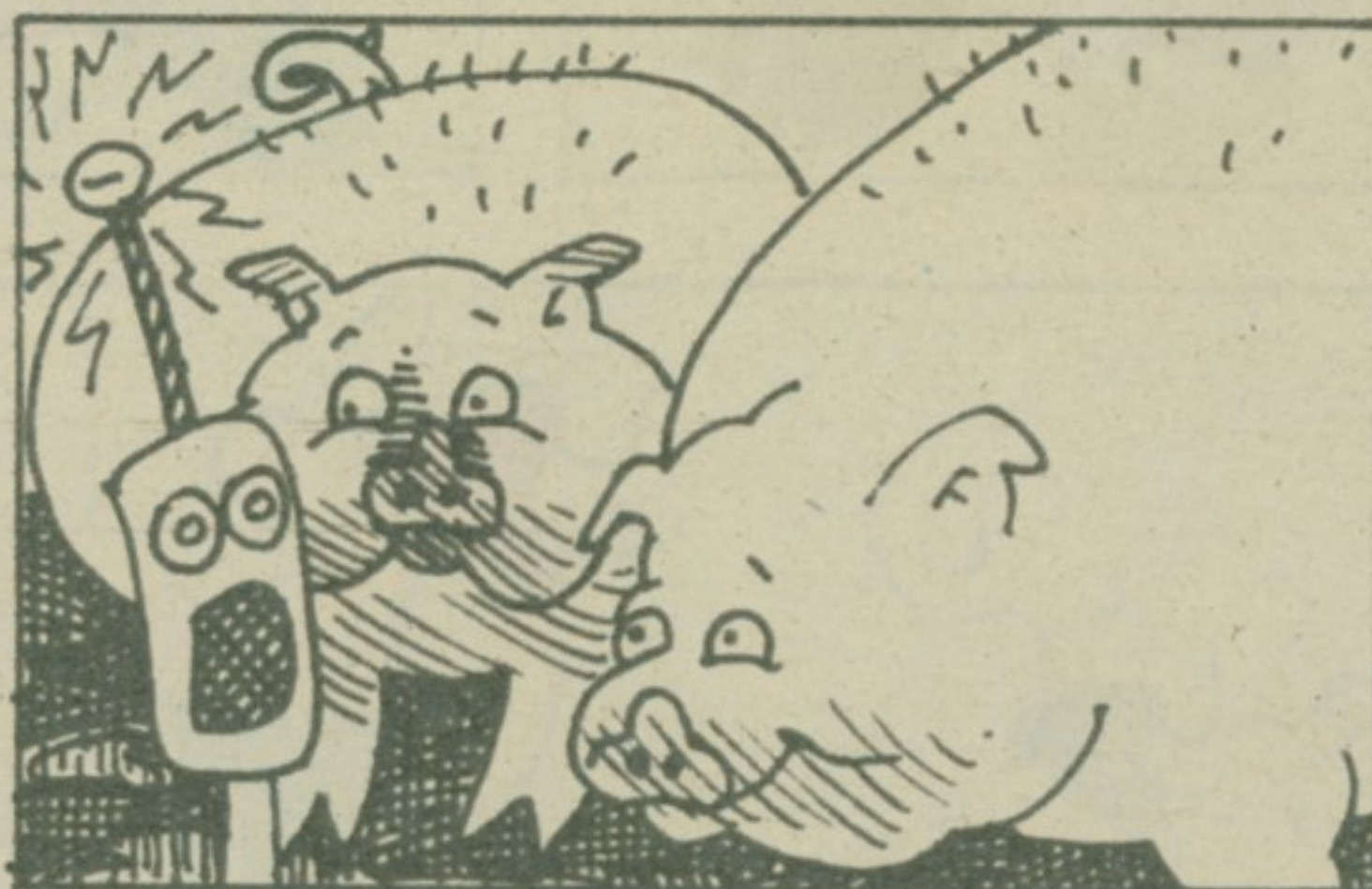

ШТО ВИШЕ ИМАШ ГОДИНА, ВИШЕ ТЕ ВОЛИМ

Шестогодишњи Београђанин кога су сви у селитеру одмиле звали Дуца, посебно је волео комшиницу Гагу. Она је била његова другарица, мада је била добрих четрдесет година старија од њега. Једног јутра свратио је код ње да јој честита рођендан.

– Добро, Дуцо, шта ти мислиш колико година пуним?

– Сто педесет – рекао је дечак као из топа. Али, кад је видео да се Гага изненадила, додао је: – Што се чудиш, па моја мама има триста двадесет година. ■

ношћима обраћа електронским гласом. Текстови су отприлике овакве садржине: „Лепотице моја дебела, тако си заводљива кад се тако тремо шеташ по обору. Излуђује ме твој незграпни ход, обожавам твој гроктави глас...“

Труд није био узалудан. Џонсонове свиње знатно више напредују од других, боље једу и – веселије су. ■

НИСАМ ЈА ТАКО ЛУД КАО ШТО ИЗГЛЕДА

Недавно је у Мексико Ситију човек осушен због крађе таксија.

Ево како се догађај одиграо. Он је сео за волан јер је таксиста усред

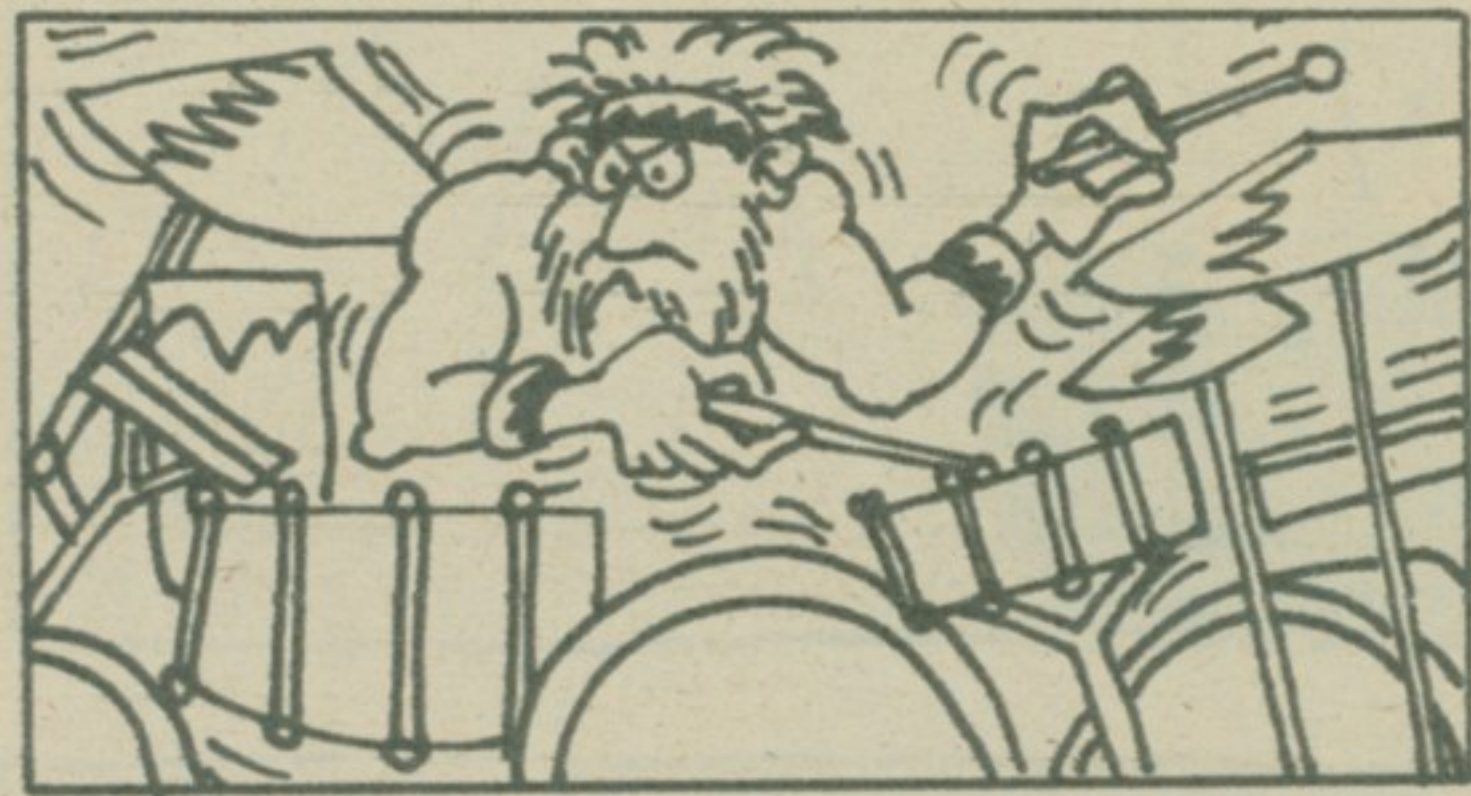
ПОМАГАЈТЕ

Натпис на табли у прозору једне зграде у северном Чикагу:

„БУЉЊЕВИ НА ПРОДАЈУ“

Табла у прозору суседног стана:

„ПЛАТИТЕ КОЛИКО ТРАЖИ, СПРЕМНИ ДА УЧЕСТВУЈЕМО.“ ■

СВАДБА МОЖЕ, ТАКМИЧЕЊЕ МОРА

Венчање или не, капетан британске краљевске војске Цералд Моксом, ватрени љубитељ и страствени играч голфа, чврсто је одлучио да не пропусти такмичење свог клуба за „Капитенску награду“ у суботу априла 1934. године, на сам дан своје женидбе.

Пошто се са својом невестом стрпљиво појавио и одстојао пред олтаром

а, затим, издржао свадбени пријем у Борнмату, ускочио је у ауто и вратоломном брзином стигао до „Вест Хил Голф-клуба“ удаљеног сто двадесет осам километара.

Ту је на месечини, у свечаном венчаном оделу, као сабласт скакућући од рупе до рупе, обишао целу стазу, завршио игру за шездесет пет минута и освојио награду. ■

ПРЕПОЛОВЉЕНЕ ОЛИМПИЈСКЕ МЕДАЉЕ

На Олимпијади у Берлину 1936. године јапански скакачи с мотком Шухеи Нишида и Суго Ое приказали су оно што се зове оличење фер-плеја.

Обојица су прескочила исту висину од 4,25 метара из истог од три покушаја и равноправно се пласирали на друго место иза Ерла Медоуза који је освојио златну медаљу.

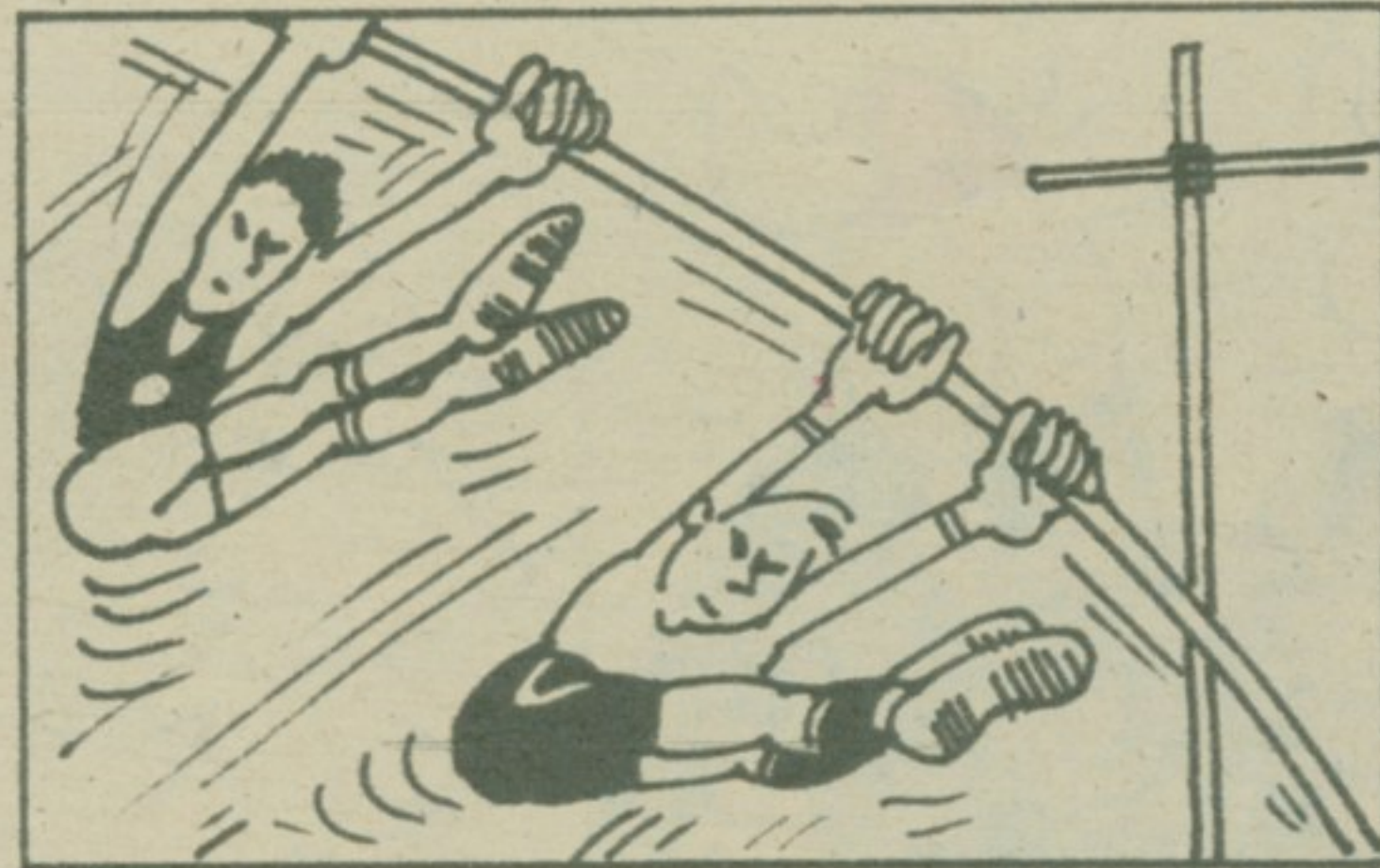
Одбивши да скачу поново по три пута, Нишида и Ое су се договорили да Нишида на церемонији доделе медаља прими

сребрну, а Ое бронзану с тим да код куће, у Јапану, организују такмичење које ће показати који је од њих заиста бољи.

Али и у Јапану, и поред више поновљених скокова, обојица су увек, и то у истом покушају, постигали исту висину. Најзад, по њиховом мишљењу, није било друге – медаље је требало равноправно поделити.

И они су то учинили дословце.

Отишли су код златара, рекли му да и сребрну и бронзану олимпијску медаљу пресече на пола, а затим да их поново споји у две пола златне пола сребрне. ■

вожње зауставио аутомобил и скокнуо у оближњи ресторанчић да нешто презапитају.

Кад се ни после двадесетак минута није појавио, муштерији је прекипело. Лично се одвезао тамо где је кренуо. ■

НАША РОБА ВОЗИ ВАС ДО ГРОБА

Јапанци су добили ново светилиште. Саградила им га је „Тојота“ у славу оних који су погинули у возилима марке „тојота“. ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

АХ, КОНАЧНО
ЈЕ ДОШЛА И
ТА НОВА
ГОДИНА...

КОЛИКО БОМБОНА,
ТОЛИКО НОВИХ
ГОДИНА!

БАШ НЕМАШ
МАШТЕ, ХЕЛГА...
НИКАД ЈЕ И НИ-
СИ ИМАЛА! ЗА-
ШТО ДВА ИДЕН-
ТИЧНА ПОК-
ЛОНА?

Е, МАЈКО,
НЕ ЗНАШ ТИ
МОЈУ МУКУ...

... ЈЕР ТИ НИСИ
ЖИВЕЛА СА
ДВА МУШ-
КАРЦА НА
ГРЕБАЦИ!

ХАМЛЕТЕ!
ДОБИ ДА ВИДИШ
ШТА СИ ДОБИО
ОД ДЕДА
МРАЗА!

DIK
BROWNE
3-30

ЈЕ Л' ТИ САД ЈАСНО? ТО ЈЕ ЈЕДИНИ НАЧИН ДА САЧУВАМ
МИР У КУКИ!

Велика
преписка због
мале лисице

ЗАРОБЉЕНИЦИ ЈЕДНЕ ДРУГЕ ЏУНГЛЕ

ОВОГА ПУТА, НАША
РУБРИКА „МАЛА
ПОШТА“ МАЛО ЈЕ
ПОРАСЛА. ПРЕСЕЛИЛА
СЕ И НА ОВУ СТРАНИЦУ.
ЗА ТО ЈЕ КРИВА ЈЕДНА
ЛИСИЦА, И ЈЕДНА
СУЗАНА, И ЈОШ НЕКИ
НАШИ ЧИТАОЦИ

Као што се могло и очекивати, писмо Сузана Милосављевић о лисици из зоолошког врта која никако не може да се помири са животом у кавезу – наишло је на велики одзив наших читалаца. Не каже случајно Сузана, у свом писму: „Ми, читаоци Забавника, као хумани људи“. Читаоци су свесрдно подржали идеју да се лисица пусти на слободу – добили смо само једно писмо које заступа другачије мишљење, па објављујемо и њега.

УРАДИТИ НЕШТО

Београдски зоолошки врт данас мало људи посећују јер га је просто тужно видети. Животиње живе у стравично лошим условима. За слободом не пати само мала лисица, о којој говори Сузана, већ СВЕ животиње. Ако се по овом питању обратимо управнику зоо врта, он ће рећи како немају средстава, услова... Па кад немамо услова да држимо зооврт, што га уопште имамо? Зашто се Друштво за заштиту животиња око тога не ангажује? Можда би школе могле да сакупе нешто новца и да помогну зооврту? Или би ђаци могли да организују акције („радне суботе“) да помогну у одржавању зоо врта. Верујем да би многа деца то волела, а уз пут би их, на пример, наставници биологије упознали са разним врстама животиња и њиховим животом. Оваква акција била би обострано корисна. Колико је ово остварљиво – не знам, али би било добро када би Београд нашао бар неко „утешно“ решење.

ДРАГАНА С.
Београд

ШТА ОНА ХОЋЕ?

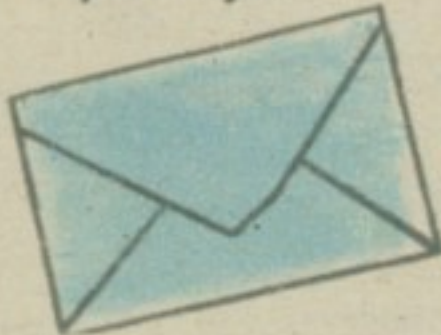
Извините, али мени се ипак чини да се она лисица прави мало важна. Да је човек лепо пита шта она у ствари хоће, ко зна да ли би честито знала да одговори. Нисам сигуран да би такво једно створење било задовољно и на слободи. Знам ја танке: кад немају слободу, треба им само то, а после, кад је добију, још много тога им недостаје! Шта она у ствари хоће? Знам, није то баш лако, ограничена су њена права, али, питам ја вас, коме је данас, у време атомских централа и београдског саобраћаја, лако?

Ипак је она лисица, у кавезу, на неки начин обезбеђена. Редовно добија храну, па ако није најквалитетнија, шта можемо, није ни храна у нашој студентској мензи без својих недостатака. Мислим да и од ловаца нигде није сигурнија него ту.

Не мисли она ваљда да би јој било боље да јој виси кожа на неком зиду? Да јој можда не би причинило задовољство кад би се савила око врата неке даме? Ја мислим да њој, у природи, и није тако лако да дође до хране. Не искључујући могућност њеног ослобађања (слободе никад није превише!), дозволите да ја другарицу лисицу још понешто упитам. Колико људи, од којих су многи становници главног града, и то наше земље, дође да види њу. Улазнице плаћамо. А пошто су данас улазнице? Деца пишу писмене задатке о њој.

Мислим да би могла да буде мало скромнија.

„Верни читалац“

ОЧЕКУЈЕМО ВАША НОВА ПИСМА У
ВЕЗИ С ОВИМ ПРОБЛЕМОМ
Приредио Миладин Ђулафић

КАЗНЕНИ ЗАВОД ЗА ЖИВОТИЊЕ

Пишем вам поводом Сузаниног писма о малој унезвереној лисици из београдског зоолошког врта. У тај врт нисам отишао већ годинама јер је он тако запуштен и суморан да више личи на неки казнени завод за животиње него на својеврсну изложбу дивљих животиња. Вероватно да Београђани бољи врт и не заслужују, јер до сада нису ништа предузели да нешто на том плану промене, али зато њихова деца имају право да траже боље услове живота за своје љубимце.

Бно сам у суботичком зоолошком врту и тамо се сигурно не може појавити случај о којем је писала Сузана. Суботичани можда немају на располагању толико врста животиња као Београђани, али зато су Суботичани много поноснији на свој врт.

Ако већ не можемо, као град, да одвајамо средства за уређење тог врта, најбоље је помиловати ове наше робиташе и преселити их у неке друге, бо-

ље опремљене, вртове, или једноставно дивље звери нашег поднебља – пустити у дивљину.

Уосталом, имамо и ловачки музеј, такође на Калемегдану, а тамошњи експонати су много скромнијих прохтева.

МИША из Земунa

САДИЗАМ?

Зар може рецимо један тигар, ГОСПОДАР ЏУНГЛЕ, живети нормално иза решетака на бедних десетак или нешто мало више квадратних метара простора?

Је ли нормално да држимо било које створење у кавезу само зато да бисмо га посматрали у том јадном стању?

ИВАН К.

Пазаревац

ВЕЛИКИ ГУБИЦИ

Кад сам прочитала оно писмо, помислила сам: можда је то она мала Египерјева лисица која жели бити припитомљена али није била те среће да

сретне малог принца.

Творац зоолошких вртова сигурно је желео да човеку приближи животињски свет (и да човека приближи правом људском лику!), да му пружи сазнања о природи, али као да је превише чинио да се животиње могу нормално понашати и живети само у природној средини.

Да ли сте икада видели искру радости у очима животиње из зоолошког врта?

Мислим да би све животиње из зоолошких вртова требало вратити мајци природи, а будућим посетиоцима зоо вртова приказивали би се документарни филмови о животињама (као „Опстанак“).

И за крај још нешто. Београдски зоолошки врт је пре извесног времена добио на поклон од једне афричке пријатељске земље пар носорога; међутим, они су убрзо утинули. Овај зоолошки врт је тада изгубио не само пар носорога – изгубио је много, много више!

ЈАСМИНА НОВОВИЋ
Зрењанин

НАМЕШТАЉКА ОД ПОЧЕТКА ДО КРАЈА

БИЛО ЈЕ ТО НАЈВЕЋЕ
МАСОВНО
КАЖЊАВАЊЕ У
ИСТОРИЈИ АМЕРИЧКЕ
ВОЈСКЕ. ГОДИНЕ
1906. СТО ШЕЗДЕСЕТ
И СЕДАМ ЦРНИХ
ВОЈНИКА
ОТПУШТЕНО ЈЕ ИЗ
СЛУЖБЕ ЗБОГ
ЗЛОЧИНА КОЈИ НИСУ
ПОЧИНИЛИ

Тринаести август 1906. године, спарна летња ноћ без месечине, неколико минута после поноћи. Фред Коум, градоначелник Браунзвила у Тексасу тоне у сан на веранди своје куће. Мајор Чарлс Пенроуз, заповедник оближњег Форт Брауна спрема се за спавање. У дому Коуенових недалеко од утврђења, гости се разилазе после рођенданске забаве. Мало даље, у граду, у Крикселовој крчми игра се партија покера. Све у свему, могла је то да буде типична недељна ноћ у дремљивом тексашком градићу на америчко-мексичкој граници.

Али, недалеко од ниске ограде која одваја Форт Браун од града, у улици Коуен, у тишини се окупљала група људи. Њих десетак или можда двадесетак. На шапато изговорену команду, наоружани мушкарци кренули су трчећи према центру Браунзвила пуцајући уз пут у прозоре кућа.

Док су меци фијукали и стакла се уз прасак распрскавала, престрављени грађани бацали су се с кревета на под. Пуцњава се чула и у центру града и полицијски поручник Домингес истрчао је из крчме и скочио на коња. У ноћи без месечине неочекивано се нашао на нишану људи чије је обресе једва назирао. Окренуо је коња ка граду, али су га у бекству погодили у руку. (Касније ће му је ампутирати.) Неколико минута касније, непознати људи

испалили су читав плотун у прозоре крчме „Руби“. Један метак погодио је бармена Френка Нејтуса и убио га на лицу места.

Пуцњава у Браунзвилу трајала је петнаестак минута, а онда су се непознати нападачи без трага изгубили у ноћи.

Све је почело оног часа када је донета одлука да се 26. пешадијски пук из Браунзвила, састављен искључиво од белаца, замени са три чете 25. пешадијског црначког пука.

Вест о доласку 25. пука разгневила је грађане Браунзвила. Чуле су се чак и претње. Прво је наредник Нелсон Херон из 26. пука који се спремао за одлазак случајно чуо следећу изјаву: „Грађани Браунзвила не желе те проклето црње и ми им нећемо допустити да овде остану“. Полицајац Викторио Фернандес наводно је рекао: „Поубијаћу неколико њих чим се појаве“.

Биле ове изјаве тачне или не, чињеница је да су црне војнике када су 28. јула промарширали кроз град грађани Браунзвила дочекали у мртвачкој тишини и смркнутих лица.

Једанаестог августа, у суботу, војници су добили плате. Била је то, чак и по речима извесног броја грађана, једна од најмирнијих војничких исплата у Браунзвилу. Ни један војник није ухапшен, није забележен ниједан случај пијанства.

У недељу је удовица Лона Еванса пријавила како јој се претходне ноћи један црни војник увукао у кућу кроз прозор. Сутрадан је „Браунзвил дејли хералд“ освануо са огромним насловом на првој страни:

Прошле ноћи црни војник увукао се у кућу белкиње и покушао да је нападне.

До вечери, Браунзвил је био захваћен свеопштом хистеријом. Известан број разјарених мушкараца спремао се за јуриш на Форт Браун. Градоначелник Коум одјахао је на разговор са мајором Пенроузом. Захтевао је од њега да те вечери „због опасног расположења у граду“ војницима забрани излазак.

Промућурни мајор га је послушао. Наредио је да до осам увече сви буду иза зидова утврђења. У је-

данаест је одсвирано по-вечерје и у Форт Брауну је завладала мртвачка тишина.

Неколико минута после поноћи, мајор Пенроуз чуо је два пиштољска пуцња, а онда шест или седам хитаца испаљених из пушака. Напад је почео. Амброуз Литлфилд касније је изјавио како се у том тренутку налазио на углу улица Коуен и Тринаесте и како је видео нападаче испод

уличне светиљке на углу Вашингтонове и Тринаесте улице. Били су то црни војници, тврдио је.

Његова изјава није се слагала са изјавом Џорџа Портера који је становао на углу Тринаесте и Вашингтонове. Када је пуцњава почела, Портер је истрчао на прозор али никога, према њему, није било ни на углу две улице, ни испред уличне светиљке.

Полицијски поручник Домингес је у истрази рекао да је, стојећи на углу Вашингтонове и Четрнаесте улице, видео како је осам мушкараца који су дошли из правца улице Коуен прешло Четрнаесту улицу Његов колега, полицајац Падрон, изјавио је како је Домингеса у време које је овај навео у својој изјави, видео на другом месту.

Уверен да је реч о нападу на Форт Браун, мајор Пенроуз наредио је војницима да заузму борбене положаје. Према изјавама нижих официра, приликом постројавања, сви војници били су на броју – у тренутку док је пуцњава у граду још трајала.

Касније те исте ноћи, Пенроуз је у град послао патролу. Репорт који су му поднели по повратку га је запрепастио: у граду су сви били уверени како су напад извршили војници. Следећег јутра мајор је наредио да се прегледа

Једини са чијег имена је скинута љага – Дорси Вилис.

љену од најугледнијих грађана Браунзвила. Он је, такође лично, пронашао четрдесет празних чаура за које ће се касније утврдити да потичу из војног арсенала. Нема шта, градоначелников лични допринос истрази био је велики.

Комисија је саслушала 22 сведока од којих је осморо изјавило да су нападачи били црни војници. Од тих осморо, само је петоро могло да посведочи како су уистину и видели да су нападачи црнци. Преосталих троје изјавило је како њихово уверење почива на препознатљивој боји црначког гласа.

О томе у каквој се атмосфери истрага одвијала вероватно најбоље говори питање које је постављено свим сведоцима:

– Знамо да су недељу починили црни војници. Желимо да дођемо до сваког податка који ће нам помоћи да откријемо кривце.

Петнаестог августа, после два дана истраге, комисија је упутила телеграм председнику САД Теодору Рузвелту у коме га обавештава да је град изложен насиљу црних трупа и да његови житељи живе у непрестаном страху. На крају се од њега тражило да одмах повуче трупе и замени их белим војницима. Министарство рата је по кратком поступку пребацило 25 пешадијски пук из Форт Брауна у Форт Рино у Оклахоми.

У међувремену је и влада савезне државе Тексаса повела сопствену истрагу која је 23. августа уредила издавањем налога за хапшење дванаесторице припадника црначког пука. Оптужба је гласила: убиство и саучесништво у убиству. Испитивање и издвајање дванаесторице оптужених обавили су тексашки ренџери. Мада истрага није дала ни један једини чврст доказ, а нико од сведока није био у стању да „ван сваке сумње“ посведочи како су се оптужени у наведено време заиста налазили на месту злочина, они су ипак пребачени у војни затвор у Сан Антонију.

Званичну оцену догађаја, у име војске, дала је војна истражна комисија у чијем је раду од самог почетка учествовао и лични изасланик председника Рузвелта мајор Блекчек. По обављеном

Десетог децембра је Уставна лига, организација за заштиту грађанских права црнаца, упутила протест влади. Да јавност пресуду није примила без резерви види се и по томе што је 4. новембра 1907. године амерички Сенат отворио истрагу поводом случаја Трајала је, с прекидима, све до марта 1908. године.

За то време чланови Сената саслушали су више од 160 сведока. У извештају који је усвојила сенатска већина стајало је да је у пуцњави учествовало између осам и двадесет војника чији идентитет никада није утврђен. Установљено је, такође, да су непознати нападачи употребили пушке марке „спрингфилд“ произведене 1903. године и да је муниција потицала из државног, односно војног арсенала. Од саслушаних сведока, петнаесторо је изјавило како су видели да су нападачи били у униформама.

сведока биле су у великој мери противречне и непоуздане.

Велики број сведока тврдио је, рецимо, да је са раздаљине од 10 до 30 метара видео нападача и да су то били Црнци. Али, у реконструкцији догађаја коју је извршила војска под околностима сличним онима од 13. августа, дакле ноћу и при смањеној видљивости без месечине, сведоци су са раздаљине од 15 метара могли да виде само блесак оружја, али не и особе које су пуцале. Под истим условима, нису могли да одреде расу особа постројених у ставу мирно на раздаљини од свега два метра.

Четрдесет празних чаура које је купио градоначелник Коум биле су уредно посејане у кругу преника отприлике 25 центиметара. С обзиром да „спрингфилд“ искоришћене чауре избацују на даљину од 25 центиметара, из овога би следила два нелогична закључка. Да су нападачи и сами стајали у савршено правилном кругу и да се, дакле, за све време пуцњаве нису ни померили, или, што је подједнако невероватно, да су, извршивши напад, купили чауре и уредно их сложили. Пре ће бити да је неко чауре оставио тамо где их је градоначелник нашао како би послужиле као доказни материјал.

Далеко логичније од претходних звучи једна друга претпоставка. Знало се да се између војника 25. пука и грађана Браунзвила одвијала недозвољена трговина: муниција се мењала за виски и друге потрепштине. Трампа је живнула нарочито у време смене два пука, па је могуће да су меци испалиени у напад добављени на овај начин. Двадесет и шести пук је за собом оставио и доста искоришћене опреме, укључујући и извештај број старих униформи. У време смене, око напуштених војничких барака, виђени су сиромаси из града како се мувају наоколо, а тих дана и на улицама Браунзвила могли су да се сретну цивили у униформама. Нападацима, дакле, није уопште било тешко да дођу до униформи.

Све ове противречности и „рупе“ у званичној верзији догађаја избиле су на видело тек пошто је 167 црних војника већ избачено из војске. Недоумице никада нису разјашњене, нити је ико икада оптужен за убиство Френка Нејтуса.

Мина Илић

ДУЖНОСТ НАМ ЈЕ ДА ИСПРАВИМО СТРАХОВИТУ НЕПРАВДУ

Шездесет и шест година после догађаја у Браунзвилу, 1972. године, сенатор Огастас Хокинс покренуо је у Сенату поступак за рехабилитацију војника 25. црначког пука: „Нама из владе дужност је да покажемо како смо у стању да признамо грешку и исправимо страховиту неправду“.

Убрзо је министар војске Роберт Крелке потписао указ о потпуној рехабилитацији 25. црначког пука. Само један од сто шездесет седморице, осамдесетшестогодишњи Дорси Вилис, доживео је да се с његовог имена спере љага. Између осталог, он је тада рекао:

– Нико од нас ништа није рекао током истраге зато што нисмо имали шта да кажемо. Била је то намештаљка, од почетка до краја.

послу, Блекчек је председнику поднео извештај како нема никакве сумње да су припадници 25. пука умешани у случај и да војници нису спремни да сведоче против својих другова.

Извештај се наставља Блекчековом оценом да оне који одбијају да „кажу истину“ треба „казнити што строже напредо с починицима злочина“ због њихове „завере ћутања“. На крају, председников лични изасланик препоручио је војнике из све три чете 25. пука присутне у Браунзвилу у ноћи 13. августа, избацити из војске и трајно им забранити служење у армији.

Петог новембра председник Рузвелт наредио је министру војске Вилијаму Тафту да препоруку мајора Блекчека спроведе у дело. Министар је сачекао да се, 9. новембра, заврше избори за Конгрес, а затим повео поступак отпуштања. Посао је обављен за десет дана – без војног суда или било какве истраге. Све у свему, отпуштено је 167 људи. Било је то највеће масовно кажњавање у историји америчке армије.

Ствар би, можда, и легла да четири сенатора нису искористила своје право и да са њиховим потписима из Сената није изашао и тзв. мањински извештај. Мада се радило о мишљењу свега четворице људи, аргументи с којима су они изашли у јавност давали су, у најмању руку, повод за размишљање.

Како објаснити чињеницу да, стајало је у овом извештају, упркос очајничким напорима владе, ни против једног од 160 војника није подигнута оптужница?

Или, друго питање за размишљање: ако је реч о мотивима, ко је имао више разлога за пуцњаву, бели власници коцкарница и крчми из Браунзвила или црни војници? Црнцима је улаз у већину коцкарница и крчми у Браунзвилу био забрањен, па су њихови власници због тога свакодневно трпели силне губитке. Њима је, свакако, ишло у рачун да црначки пук што пре буде замењен белцима.

Најзад, током истраге ничим није доказано постојање завере, а изјаве

Илустровао Брана Јовановић

НАЛИВПЕРО ПО НОВО ОСВАЈА СВЕТ

Прототип је направљен још 1800. године, али је прво стилографско перо у историји (по нашем: стило, пенкало и наливперо), с потписом Луиса Едисона Вотермана, тријумфално ушло у свет писања тек 1884. избацивши држаљу и перо.

Владао је деценијама да би, затим, у вишегодишњем засенку, издржало конкуренцију хемијских оловки и фло-мастера. Сада је поново у моди.

Први велики поновни успех доживела су наливпера најтрадиционалнијег дизајна: „sheaffer nostalgia“ и класичан „pelikan revival“ с неизбежним пуњењем на клип. У Италији прво кошта 210 хиљада, а друго 33 хиљаде динара, у лирама.

Највернији љубитељи тврде да избор наливпера није само

питање лепоте: оно је израз личности и животног стила, а ако ишта утиче, то су техничке карактеристике самог пера. Перце је, на пример, веома значајно: најбоља су од четрнаестократног злата, начињена од благо накривљене плочице и довољно танка и еластична да би писање што мање замарало руку.

Друга ствар која одаје карактер власника наливпера је начин пуњења: на клип или резервоар за оне који се не плаше евентуалних мрља; патрони за практичне људе који се свесно одричу задовољства чишћења перца и прања цевчице и резервоара. А има их који воле оба па купују пенкала с „исправљачем“: притиснеш дугменце и систем на патроне претвара се у резервоар за мастило.

„Све мање света задовољава се садашњим, иначе крајње верним, имитацијама старих модела. Људи који имају довољно новца траже

оригинале који су колекционарски примерци“, тврди Алесандро Борса, а он то најбоље зна јер је власник „Куће наливпера“ у Милану и прави стручњак.

Највише се траже наливпера направљена између почетка 20. века и другог светског рата. Она су важна када се, на пример, потписује неки уговор, јер остављају утисак, чак доносе срећу, кажу.

Наливпера из епохе достижу на колекционарском тржишту суме од којих боли глава. Немачки „fend“, ручни рад из 1930. године, од злата и сребра са увлачивим пером процењен је на суму између милион двеста и милион и по лира (360 до 450 хиљада динара). За италијански „omas extra lucens“ из 1936. брушен руком цена се креће између 400 и 700 хиљада лира.

Али, постоје наливпера која су и ретка и приступачнија цена. За суму од 150 до 300 хиљада лира може се наћи „columbus extra“ с пуњењем на опругу, с доње стране, „pelikan 100N“ на клип, па чак и ремек-дело британског стилографског умећа као што је наливперо од каучука и сребра из 1888. године. А за око 80 хиљада лира може се набавити права реткост из 1930. године – немачки „fend“ с пером од стакла по узору на још старија енглеска.

Постоје, затим, прави драгуљи као што су позлаћени „cartier ovale“ и „dunhill dress“, па „sheaffer targa“ и „parker premier“, оба од масивног сребра, „dupont portoplume“ од кинеског лака и ексклузивни „montblanc 149“ од чистог злата.

ОЛОВКА И РЕЗАЧ УЗ КОМПЈУТЕР

Стара добра оловка вратила се на многе писаће столове. Није променила свој класичан изглед, а миња се бира према укусу и потреби власника: мекана и округла за руку која лети по хартији, тврда и оштрија за извлачење прецизних линија.

Уз оловку вратио се и резач. Веома су тражени стони резачи с ручицом и фиоцицом за отпатке начињени од финог метала и налик на старијске. Толико су привлачни да су себи изборили место и у потпуно компјутеризованим канцеларијама.

На нашој слици је стони резач из шпанске колекције „символ“.

ПИШЕ СЕ У СВИМ БОЈАМА

Свако наливперо има своје идеално мастило и на бојцама, које су често и саме скупocene и дело најпознатијих дизајнера, стоји етикета с потписом за које је пенкало.

Ниједно мастило не треба да буде старије од осам година. Најбоља формула за свако је дестилисана вода помешана с бојом типа базе или киселине. На крају долази природни учвршћивач, гуарабина, на пример. Наравно, је важна и добро позната пропорција алкохола да би се мастило што брже осушило.

Што се боја тиче, има их за све укусе. Млади Италијани, Французи, Енглези, Немци... лудују за патронама мастила „pelikan“ ружичасте, сиве и жуте боје: веселе су, нису скупе и дају живост класичном пенкалу.

Љубитељи класичног пуњења воле разне нијансе мрке, љубичасте и зелене. Ако се мркој додају две капи црне боје и две капи тинктуре јода, мастило лакше продира у поре fine хартије за писање и даје јој старински изглед.

та чија је астрономска цена 7 и по милиона лира (2.250.000 динара).

Ниједан од ових историјских примерака не недостаје у чувеној збирци наливпера Фреда Астера, славне холивудске звезде. У његовој колекцији налазе се и екстрагантна пенкала, с пет пера, на пример, или с флашицом за виски из доба забране, точења алкохолних пића у Америци.

За људе скромнијег укуса и цела постоји за свега 75 хиљада лира верна копија наливпера „aurore hastil“, дизајн Италијана Марка Зануса. Оригинал је од 1974. године изложен у Музеју модерне уметности у Њујорку.

Прегледајте старе кутије и цепове заборављених одела ваших прадеда, деда и очева. Они су се некада служили лепим старинским наливперима којих је и пре и после другог светског рата било у нашој земљи. Можда ћете наћи неко лепо перо. Оно је и драгоцену успомену и нешто што се данас све више „носи“.

Б. Дожић

НОВОТАРИЈЕ
НОВОТАРИЈЕ
НОВОТАРИЈЕН
НОВОТАРИЈЕНОВА
НОВОТАРИЈЕНОВАТА
НОВОТАРИЈЕ 'ОВОВАРИ
НОВОТАРИЈЕ ВОТ
ЕНОВАТАРИЈЕН
'ОВОВАРИ
ТА

ПАПУЧЕ ЗА БЛАТО

Пред вама су специјалне „дупле“ ципеле за дуго пешачење по блату, нешто сасвим ново на тржишту. Спољни омотач од пластике је непромочив.

практично неподерив и лако се пере, а изнутра су мене топле кожне папуче! Ђон који вам омогућава да не шлафујете у блату. Цена солчна – 9,5 старих милиона.

ГРОМ ИЗ ВЕДРА НЕБА

Помоћу овог удобног и меног „кишног мантила“ за спавање можете укључити (и искључити) звук кишице која ромиња, средње јаку кишу, али и

плусак с громогласном грмљавином. По жељи, укусу и јачини нервног система власника. Уређај који изводи ову представу не видите, сакривен је у џепу. Измислио га је Италијан Салваторе Реали који га сад продаје у својој радњи „Пре спавања“.

ИМА ИХ ПРЕСКУПИХ И
ЈЕВТИНИЈИХ,
ДРАГОЦЕНИХ
ОРИГИНАЛА И
ВЕРНИХ КОПИЈА И
КУПУЈУ ИХ СВИ КОЈИ
ТЕРАЈУ МОДУ.
ВЛАСНИК
НАЈЧУВЕНИЈЕ ЗБИРКЕ
ЈЕ ХОЛИВУДСКА
ЗВЕЗДА ФРЕД АСТЕР

ШТА СЕ НОСИ, ВОЗИ, СЛУША

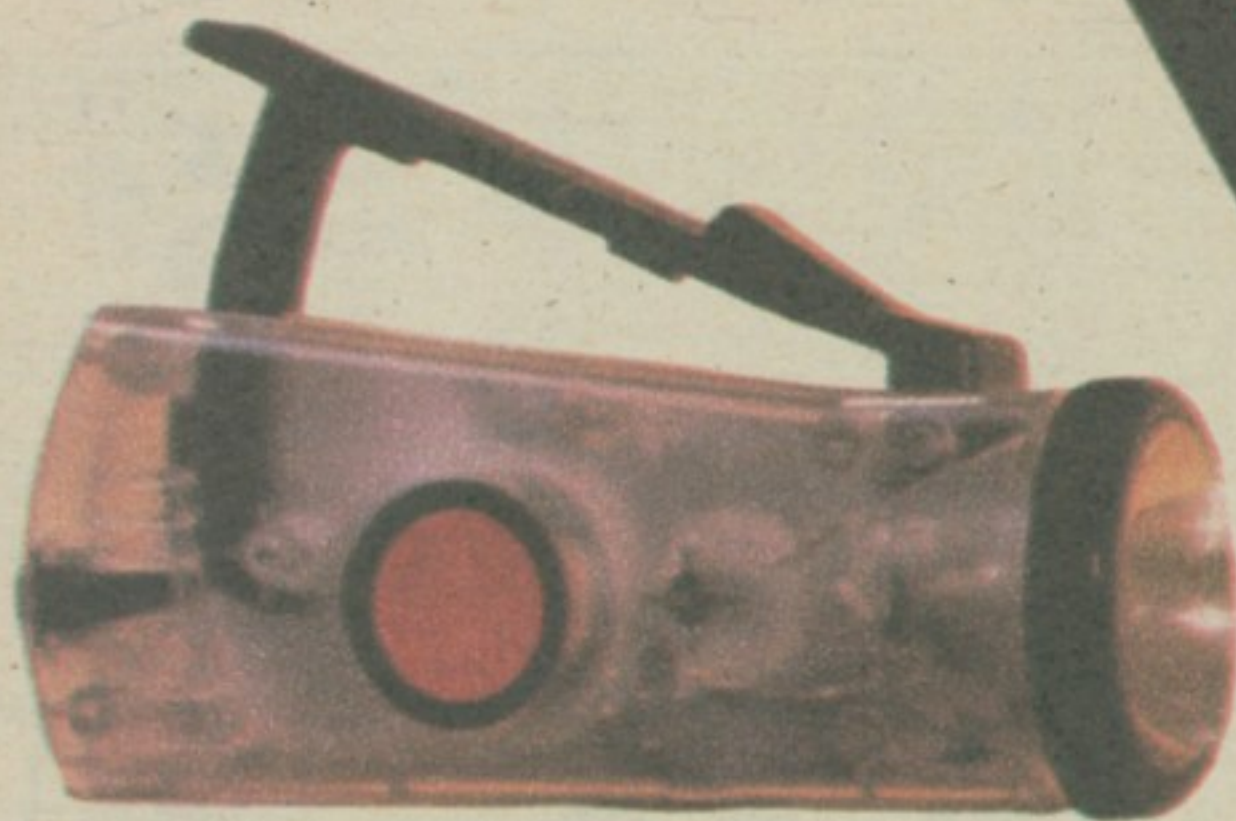

Цип „Либерте“, тежак је 555 килограма, а кошта шестину од боце шампањца (десно), све у свему испод 400 старих милиона.

СИНТИСАЈЗЕР ЗА ГИТАРУ

Није више потребно да знате да свирате клавијатуре да бисте добили звук синтисајзера. Ова гитара, повезана с педалом (види у оквиру) у стању је да произведе звук клавира, жичаних инструмената, оргуља, па чак и људски глас! Овај модел назван је G-707, а стаје 150 синтисајзерских старих милиона.

СВЕ ЈЕ У ВАШОЈ РУЦИ

Ево необичне џепне лампе која се, као поједини сатови, напаја енергијом од покрета зглоба руке за коју је окачена. Ни цена није обична 1,3 милион наших старих добрих динара.

ДА НЕ ПРОМАШИТЕ ФИЛМ

Заморно је стално мењати канале на телевизору! Фирма ITT смислила је решење: убацила је у угао екрана слику димензија 15x12 центиметара: сада је довољно да притиснете дугме на даљинском управљачу, па да не прекидајући емисију коју гледате, сазнате шта се

збива на другим каналима. Иста шема може да се користи и за видео-рикордере. Цена рекордерска: 77 милиона старих динара.

В. М.

ЗА „КИП СЛОБОДЕ“ И РЕГАНА

Сатови, бецеви, брошеви с ознаком „Liberte“ (Слобода), а сада и шампањца, па чак и ципови. Део прихода од продаје свих ових предмета (5 одсто) иде у Француско-амерички комитет за рестаурацију Кипа слободе у њујоршкој луци који су Французи пре једног века поклонили Американцима.

Џиновски модел боце, назван „Соломон“ садржи у себи 24 обичне флаше чувеног француског шампањца, али много му је већа вредност у амбалажи: стакло је обложено танким слојем 24-каратног злата! Боца ће бити предата Роналду Регану за идући 4. јул, Дан независности САД. Онима којима се чини сувише скупа за, рецимо, новогодишњи поклон (кошта 2,5 старе милијарде!) на располагању је мањи и приступачнији модел – „Соломон Ц“.

2.1.1987.

БАВНИК 15

Мајор Хезлер

БРИТАНСКА ОДИСЕЈА У ОКУПИРАНОЈ ФРАНЦУСКОЈ

ОПЕРАЦИЈА „ФРЕНКТОН“

Бил Спаркс

**ПРИЧА КОЈА ГОВОРИ О
НАЈЧУДНИЈОЈ АКЦИЈИ
КОМАНДОСА У ДРУГОМ
СВЕТСКОМ РАТУ, ПОЧЕЛА
ЈЕ ЈЕДНИМ ПИСМОМ...**

Девог маја 1942. британски министар ратне економије лорд Селбурн писао је Черчилу да блокада Ламанша није дала очекиване резултате. Уместо да свој терет (гуму, калај, уље и животне намирнице) искрцавају у Бремену или Хамбургу где је то било далеко опасније, немачки линијски бродови су користили окупиране луке у западној Европи и тако обављали обимну размену робе неопходне у ратним условима. Из Бордоа на пример, за кратко време, отпремљено је за Немачку и Италију 25 хиљада тона сирове гуме. То је било довољно да се

схвати да је рат, практично, тек почео.

Само неколико месеци касније одабрана група морнара са енглеских ратних бродова, који су надзирали воде око Саутемптона, увелико се припрема за необичну акцију – да зада ударац Бордоу, једној од највећих лука у Француској коју увелико користи непријатељ.

Четири месеца обуке

До Бордоа се може стићи преко Бискајског залива, односно ушћа реке Жиронде и затим узаним водама Гароне. Ову област, коју сама природа штити од непријатељских напада, у то време бране и Немци патролама, морнарицом и авијацијом. Обалска артиљерија непрестано бди и представља тешко савладиву препреку.

Черчил сматра да би комбинована операција против Бордоа, у традиционалном смислу, захтевала бар три дивизије. Зато један такав опсежан захват није ни разматран. Ваздушни напад на окупирану Француску из политичких

разлога није долазио у обзир. Једина могућност: на Бордо треба послати групу командоса...

Вођа ове јединице је мајор Хезлер, страствени спортист, носилац ордена за храброст, укратко спреман војник. Он је, још 1941. предложио британској морнарици да за специјалне и тајне акције против непријатеља користи кајаке. Идеја је сада прихваћена и даровити Хезлер сам пројектује нови чамац за две особе, тежине до 75 килограма и опрему. Дно му је равно, може да се вуче преко блата и песка и довољно је узан да прође кроз улаз у подморницу. За ову прилику Хезлер је изумео и нарочито, непромочиво одело.

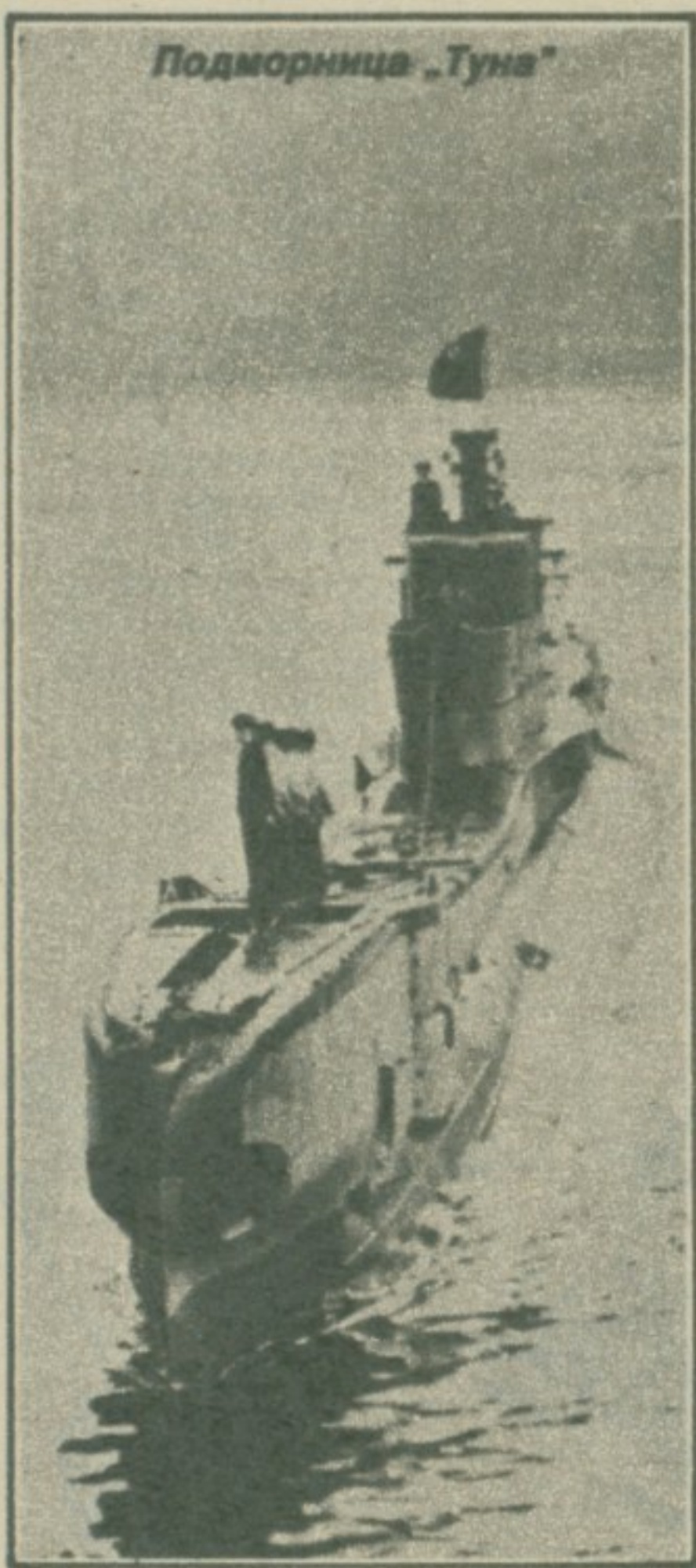
После четири месеца форсиране обуке, сваки појединац добија „колт 45“, нож и пиштаљку. Њен звук подсећа на кликтање галеба, а служи за давање сигнала. Њихово најјаче оружје је, иначе, темпирана бомба с магнетима за причвршћивање на непријатељски брод.

У септембру 1942. Хезлер од генералштаба сазнаје све о опера-

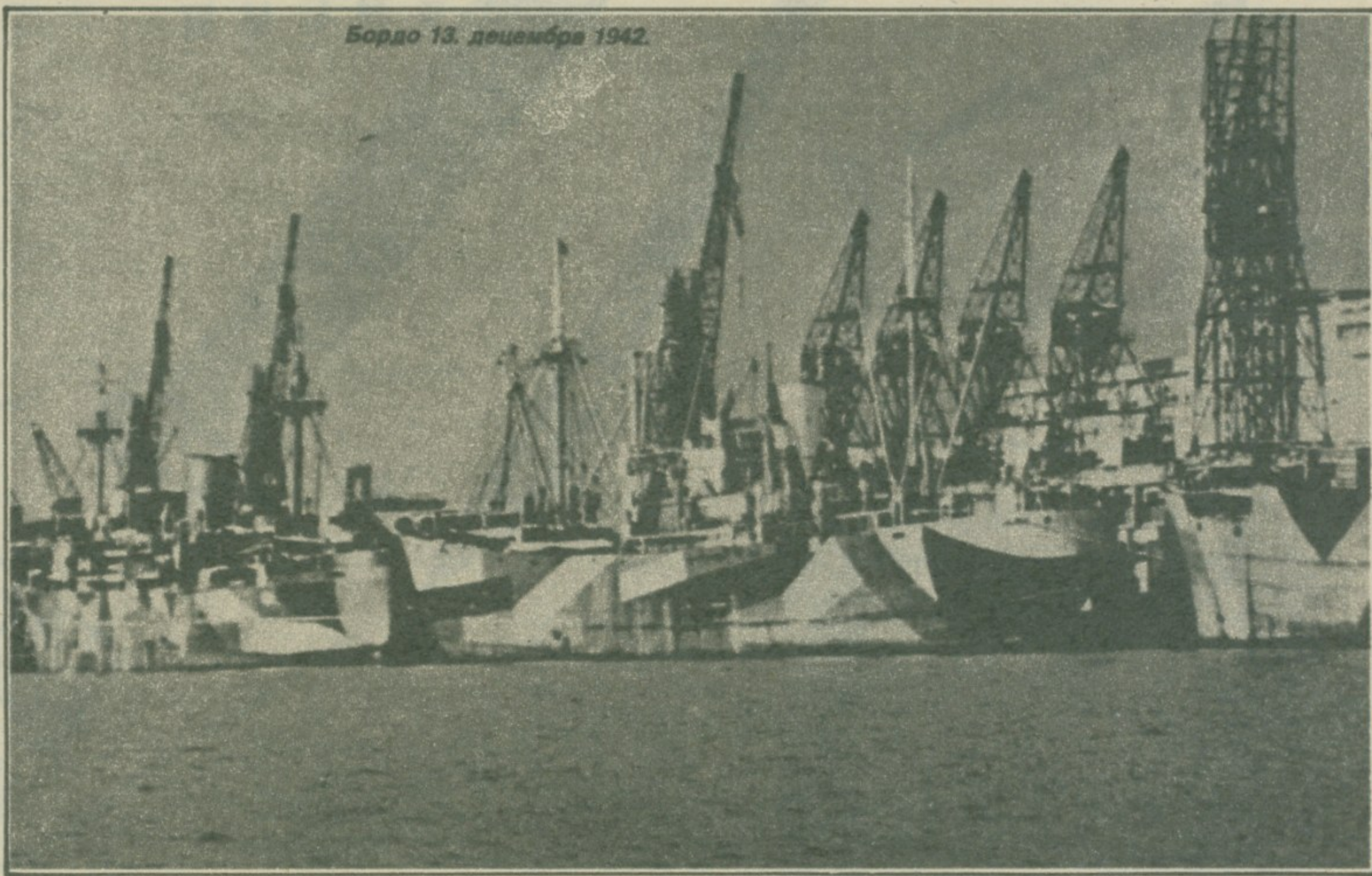
цији „Френктон“ – читав план предвиђене акције командоса у Бордоу. Тражи да му дају неколико дана вољно а онда, пошто је све добро простудирао, објављује да је спреман. Ипак, за људе из групе чији други човек постаје Бил Спаркс, циљ напада остаје тајна све до последњег тренутка. Није одмах речено ни да их, по завршетку операције, неће чекати подморница, већ да ће своје чамце морати да потопе и сами се побрину да, преко Шпаније, стигну до Гибралтара.

Морнари су у најбољој форми. У води се осећају као рибе, а морал

Подморница „Туна“

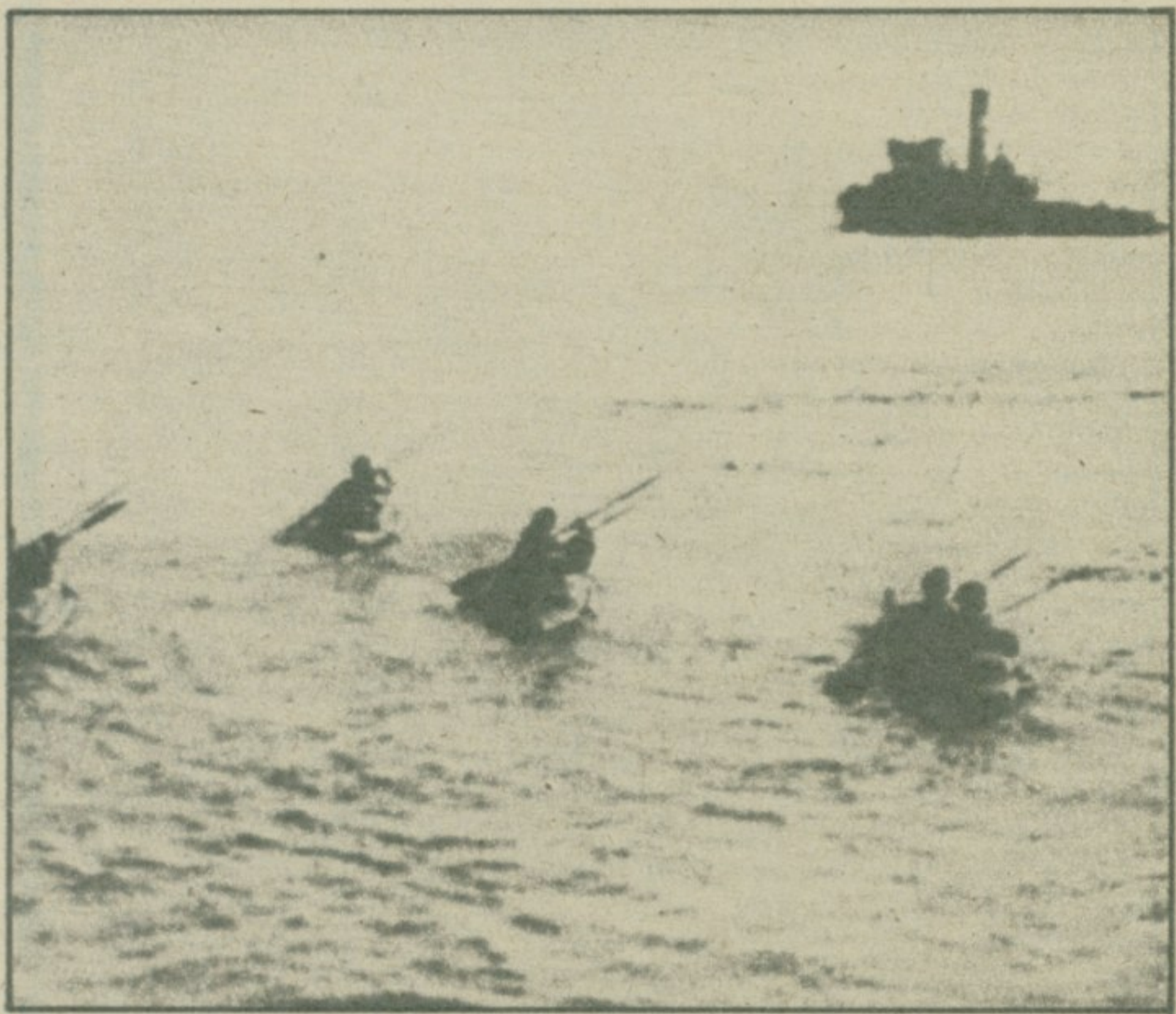

Бордо 13. децембра 1942.

Обука јединице

им је на висини. Њих дванаесторица укрцавају се у своје чамце; односно, у подморницу „Туна“. У току путовања, које траје седам дана, детаљно разрађују план. Покушавају да науче и понеку француску реч.

Сада већ сваки од њих зна своју улогу и место. За три ноћи мораће да пређу раздаљину од ушћа Жиронде до Бордоа; дању ће

да се скривају и, да на смену, спавају у чамцима.

Другови, остављамо вас!

Шестог децембра „Туна“ је упловила у воде Бискајског залива. Ту они треба да је напусте. И не слуте да су подморницу открили немачки обалски радар. За сваки случај, торпеда „Туне“ су спремна. Напушта је први чамца. При том

закачиће за ивицу отвора и... За његову посаду мисија је завршена. С осталима је све у реду. Тридесетак минута касније подморница поново урања. Месечина је јака. Ваздух леден.

„Ноћни мир разбила је тутњава“ — прича Хезлер. „Надолазила је плима. Чамци су почели да подрхтавају. Вртлози свуда око нас... Убрзо примећујем да нема једног чамца. Гледамо унаоколо... Ништа. Спаркс је извадио пиштаљку. Зачуло се кликтање „галеба“... Одговора није било. Од шест чамца остала су четири.

Стиснута срца веслали смо даље. Кретали смо се најбрже могуће. Пред нама се најзад појавила силуета светионика Пуан-д-Грав. Истовремено, нови налет плиме, јачи него претходни. Чамци поскакују на води као палидрвца. Онда гласови и прасак: један чамца се преврнуо. Посада се грчевито држи за његове ивице...

Било је око два сата по ноћи. Размишљао шта да учиним. Могли смо да бирамо: или да извучемо чамца на обалу и избацимо воду, или да га потопимо. Наредио сам ово друго. Остала су, дакле, још само три чамца. Двојицу чланова посаде морали смо да вучемо. Места у чамцу није било. То нам је, много, успорило кретање. Под светлошћу фара заобишли смо Пуан-д-Грав и ушли у Жиронду.

Осећали смо страховит умор, путовали смо већ више од седам сати. Подједнако исцрпљена била су и она двојица које смо вукли. Више од сата провели су у леденој води и тресли су се од зиме. Урадио сам оно што сам морао, рекао сам им да их остављамо. Сложили су се и захвалили. Затим су нестали у тами иза нас.

Неколико стотина метара даље угледали смо, крај обале, силуете три немачка ловца на торпиљерке. Тек кад смо прошли, с једног од њих севнуо је фар. Осврнуо сам се да видим јесмо ли сви на броју. Само два чамца, трећег нема! Још једном смо се послужили пиштаљком. На зов галеба нико није одговорио. Ако је и било, то је било нешто сасвим тихо и удаљено.

Хладноћа је све више стезала. Изненађени и разочарани, за тако кратко време, сведени на само два чамца. Наставили смо свој исцрпљујући пут. Чак и да је остао само један чамца, Спаркс и ја бисмо наставили. Наш задатак је био потпуно јасан.

Око шест и тридесет ујутро одлучили смо да се искрцамо. Први пут. Сат времена лутали смо обалом у потрази за склоништем а онда, укочени и згрчени, извукли смо чамце на обалу.

Јели смо и ја сам остао на стражи. Спаркс и остали су легли да се одморе.

Видели су нас

У том тренутку Немцима из обалске страже већ је било јасно да се нешто догађа. Дигнута је уzbуна. Радар је открио подморницу. Убрзо су ухваћена и два енглеска командоса. (Успели су да допливају до обале, али...) Немачки пилоти извиђачи јављају да је 8. децембра у ушћу Жиронде разбијена група британских саботера.

Око поноћи Хезлер и остали настављају својим путем. Овог пута пловидба је олакшана захваљујући светлећим плутамама распоређеним дуж реке. У свитање су поново потражили заклон.

„Наше друго скровиште“ — наставља Хезлер „било је надомак луке. Од немачких противавионских топова делила нас је само једна шумица.

Те ноћи, између 10. и 11. децембра, време је за нас први пут било идеално: хладан поветарац, небо облачно и киша. Око двадесет и два часа иза једне увале, угледали смо наш циљ. Сат касније, пристали смо уз обалу обраслу густом и високом трском. Море се повукло и ми смо остали у благу, из овог скровишта нисмо се макли читаву ноћ. И цео следећи дан.

А кад се поново смркло, стисли су руке једни другима и пожелели срећу. Хезлер и Спаркс су завеслали према западној страни. Други чамца добио је задатак да нападне два немачка брода у непосредној близини.

Над Жирондом је владао мир. Плима је била на врхунцу. Струја је већ окретала на супротни правац.

Први је на реду био један велики трговачки брод. Мину сам поставио одмах иза крме, каже Хезлер. „По звуку мотора знао сам да је с друге стране стројарница. Гласови људи и музика откривали су места где се налази посада... Кад смо дошли до великог ледоломца, с моста брода чули смо жамор. Право на нас пала је светлост рефлектора. Видели су нас и осули паљубу... Препустили смо се струји. Она нас је, захваљујући осеки, великом брзином понела према мору.

За нама су из таме, убрзо изронили. Лејвер и Милс, посада другог чамца. Они су минирали два брода на јужној страни. Нешто северније поново смо се растали с надом да ћемо се поново срести — али код куће.

У зору 12. децембра mine су почеле да експлодирају једна за другом. Четири брода одлазе на дно залива. Ледоломац и један брод-цистерна су тешко оштећени.

У међувремену, Лејвер и Милс нису успели да се докопају цивилних одела. Онако, у униформи, одмах су их пресрели и заробили. Мекинсон и Конвеј, који су се изгубили код немачких ловаца на торпиљерке, такође нису имали среће...

Одмах после експлозије, околицу Бордоа и Бискајски залив преплавиле су немачке трупе. Ухваћени командоси били су стрељани. Преживели су само Бил Спаркс и Хезлер. У једној крчми упознали су члана тајне организације који им је помогао да стигну до Лиона, а одатле, ако им успе, у Шпанију. Али, у то време су откривена нека групна бекства преко Пиринеја. Зато одлучују да бекство покушају сами. Крећу у своју последњу велику авантуру...

Априла 1943. стижу у Енглеску. Остаје им још непријатна дужност да породице погинулих другова обавесте о њиховој судбини.

Диего Варагинћ

Последње скровиште пре напада 12. децембра 1942. — у тршњаку на обали Гароне и у непосредној близини луке.

За читање
наглас

СТИВН ЛИКОК

МАЂИОНИЧАР ЕВА ОСВЕТА

„А сада, даме и господо“, рече мађионичар, „пошто сам вам показао да је овај столњак потпуно празан, извадићу из њега акваријум са златном рибицом. Хокус-покус!“ Широм целе сале зачу се „Право чудо! Како му то само успева?“ Али Проницљивко из првог реда гласно шапну онима око себе: — Био-му-је-у-рукаву. Они му тада мудро заклимаше

главом и рекоше: „Па наравно“, и целом салом прође шапат: „Био-му-је-у-рукаву.“ „Моја је следећа тачка“, рече мађионичар, „чувени хиндустански трик са три обруча. Приметићете да су обручи очигледно развојени: кад у њих дунем, сви ће се спојити (џангр-џангр)... хокус-покус!“ Зачу се одштити мрмор

згранућа, и чуо се све док Проницљивко не прошапута: „Сигурно је имао још један комплет у рукаву.“ На то сви заклимаше главама и зашапташе: „Обручи су му били у рукаву.“ Мађионичар се поче мрголити. „Сада ћу вам показати“, настави он, „изузетно забаван трик помоћу кога могу из шешира извадити неограничен број јаја. Да ли би ми неко од господе позајмио шешир? А, хвала. Хокус-покус!“ Мађионичар извади седамнаест јаја из шешира, и тридесет пет секунди сва му се публика дивила. Онда Проницљивко зашапута дуж првог реда: „Има-кокошку-у-рукаву“, и сви почеше преносити даље: „Има-јато-кокошију-у-рукаву.“ Трик са јајима пропаде. Тако се наставило све време. Из Проницљивковог шапутања произашло је да мађионичар, поред обруча, кокошију и рибе, крије у рукаву неколико пакли карата, векну хлеба, дуткину љубашку, живо заморче, новчић од педесет центи, и столицу за љубање. Мађионичарев углед нагло је падао испод нуле. Пред крај програма он се прибра и учини последњи напор. „Даме и господо“, рече, „на крају ћу вам приказати чувени јапански трик који су недавно пронашли домороци из Типерерија. Господине“, настави окренувши се Проницљивку, „бисте ли ми додали свој златни сат?“

Проницљивко му га додале. „Дозвољавате ли да га ставим у овај аван и ступам у комадиће?“ бесно упита мађионичар. Проницљивко климну главом и осмехну се. Мађионичар убаши сат у аван и подиже са стола мацолу. Разлеже се звук жестоког ломљења. „Сакрио-га-је-у-рукав“, шапну Проницљивко. „А сад, господине“, продужи мађионичар, „хоћете ли ми дозволити да узмем вашу чарамцу и избушим је?“ Хвала. Погледајте, даме и господо, нема никакве обмане, рупе су сасвим видљиве“. Проницљивково лице засја. Овог пута је био задивљен истинском тајанственошћу збивања. „А сада, господине, бисте ли ми додали свој свилени цилиндар и дозволити да заиграм на њему? Хвала.“ Мађионичар изведе неколико брзих покрета ногама и показа публици цилиндар згњечен до неприпознатљивости. „Хоћете ли сада, господине, скинути свој целулоидни оковратник и дозволити ми да га спалим на свећи? Хвала, господине. А хоћете ли ми допустити да вам разбијем наочаре чекићем? Хвала.“ Сад се већ на Проницљивково лице стаде навлачити израз збуњености. „Ништа не разумем“, прошапута он, „ово никако не могу да прокљувим.“

У сали завлада мртва тишина. Тада се мађионичар исправи колико је дуг и, смонжливши Проницљивку погледом, закључи:

„Даме и господо, приметићете да сам, са дозволом овог господина, ступао његов сат, спалио његов оковратник, разоло његове наочаре и изгазио његов шешир. Ако ми он даље одобри да му испругам капут зеленом бојом или да му нараменице вежем у чвор, са задовољством ћу вас тиме забавити. Ако ми не одобри, представа је завршена.“

Уз буран туш оркестра, завеса паде, а публика се развије, убеђена да ипак има трикова при којима мађионичар ништа не крије у рукаву.

ДВЕ-ТРИ РЕЧИ О ПИСЦУ ОВЕ ПРИЧЕ

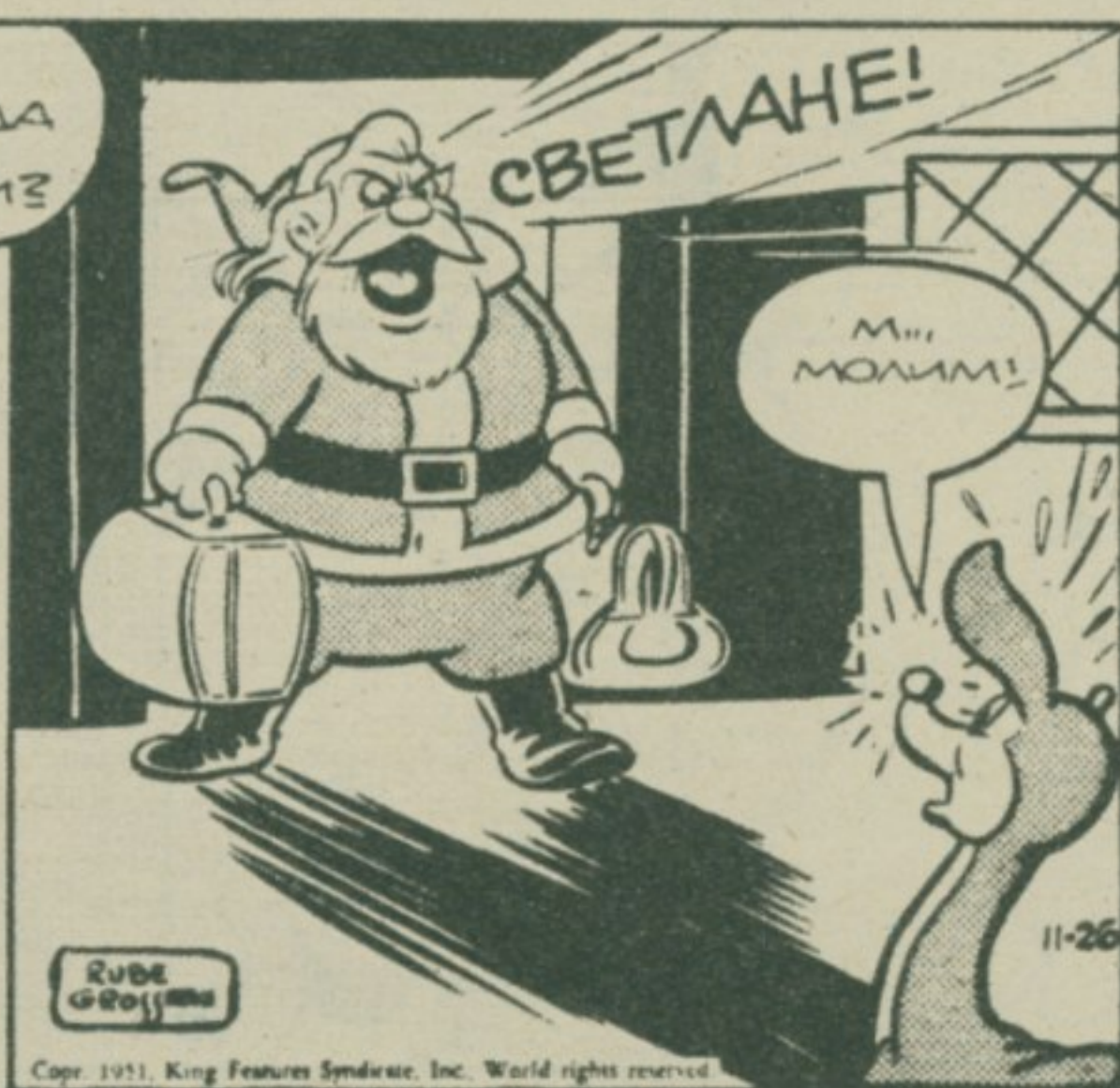
Стивна Ликока је Влада Стојиљковић, који је за Нолитову библиотеку „Распут“ изабрао и превео његове приче под насловом „У свим правцима“, назвао једним од највећих засмејача који су писали на енглеском језику. Слажемо се с њим и додајемо: и ми ценимо изузетан дух и посебно смисао да смисли бесмислице, којим је тако раскошно располагао. Професор политичке економије у Монреалу Стивн Батлер Ликок рођен је у Енглеској, умро у Канади у којој је живео, професоровоао и писао. Ова његова прича је наш поклон читаоцима за Нову годину.

НОВА ГОДИНА БАЈКА

Walt Disney's

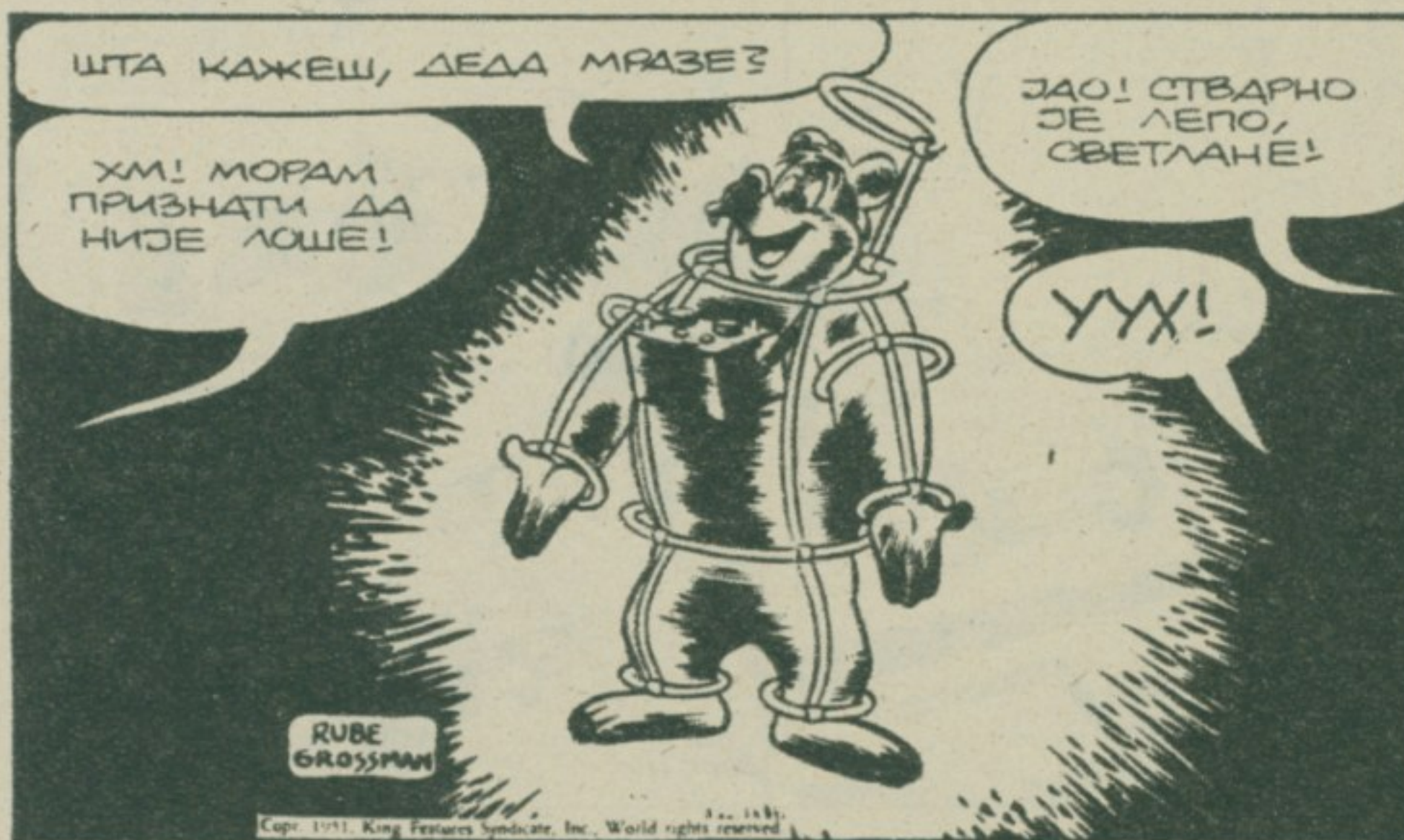

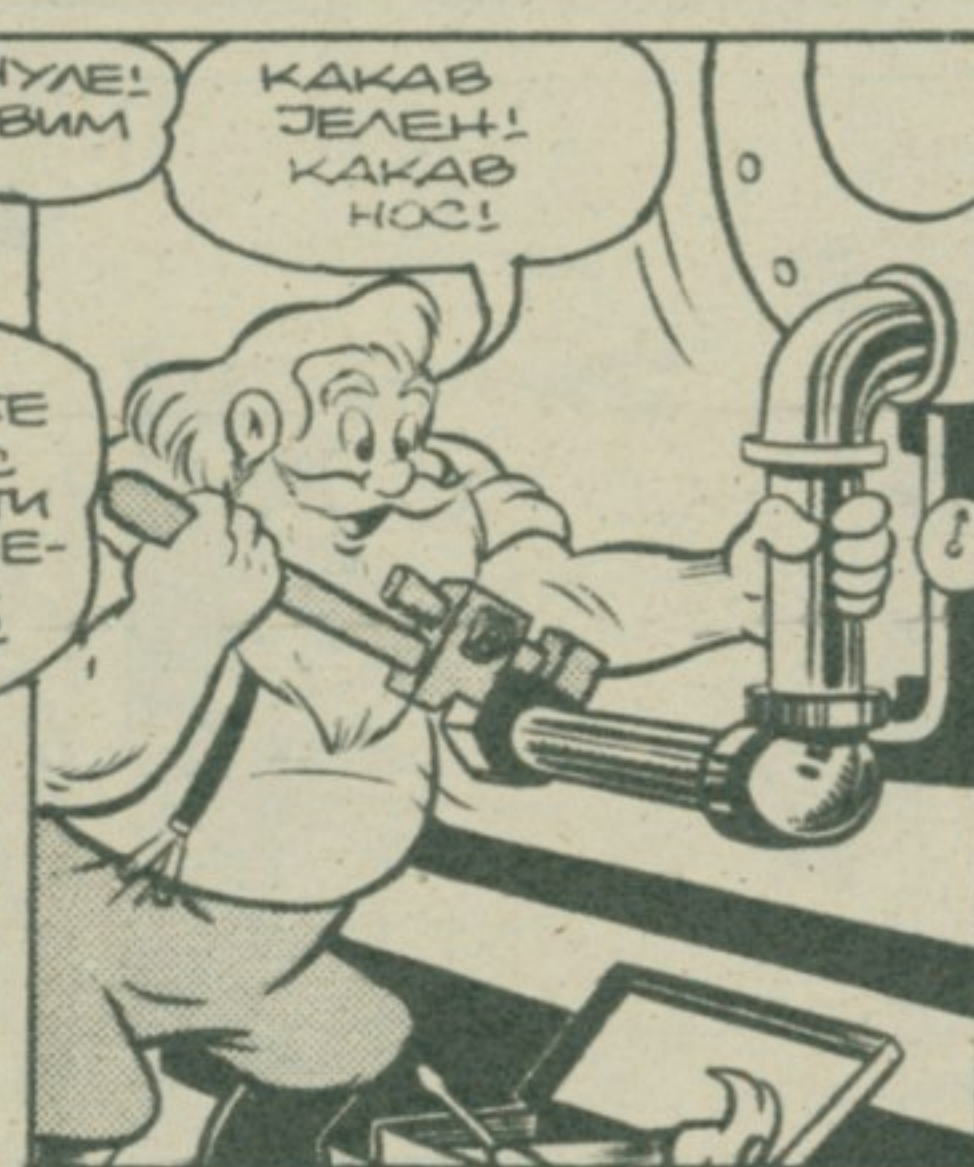
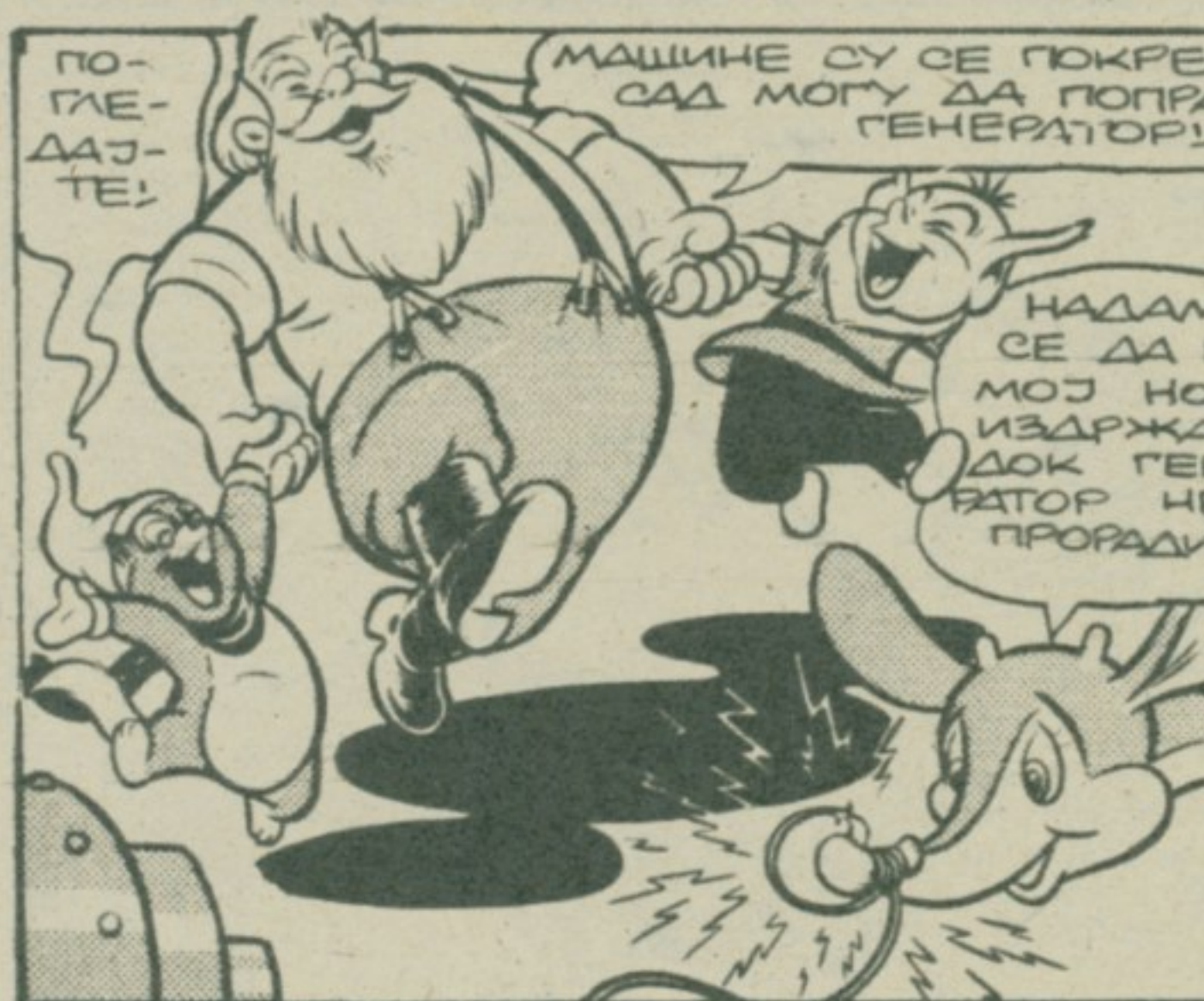

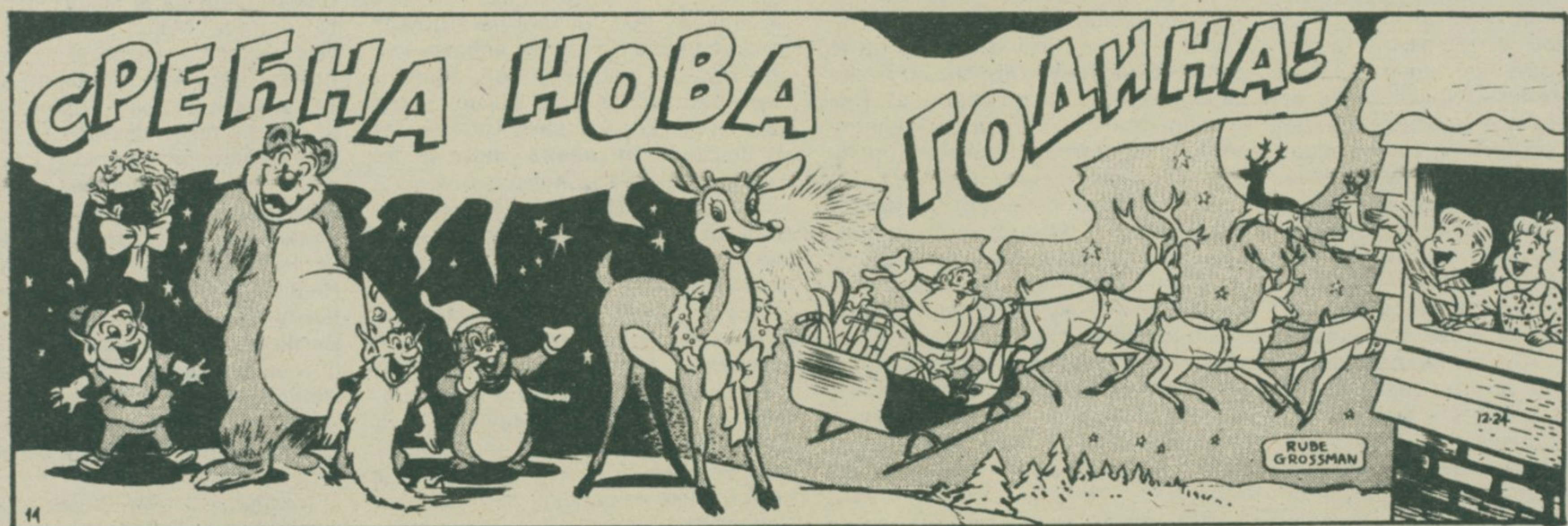

МАЈОР ЈЕ НЕВИН

Где смо се оно растали прошле недеље? Ах, да: био је понедељак, тачно 2:56 по подне у Ледерхеду, градићу кобајаги питоме енглеске провинције. Намерно кажем кобајаги, јер „испод мире триста вире“, а и Холмс је одувек био свестан какве све страхоте уме да скрије та питома лепота („Бакарне букве“, збирка „Доживљаји Шерлока Холмса, 1892). И заиста, овде у Ледерхеду, пред капијом гђе Џоунс, инспектор Скотланд Јарда, Жил Лестрејд, управо је открио да је његов главни сумњивац, мајор Персивал Фоулкиз, распалио по глави полицајца-стражара и утекао из свог привременог заточеништва у непознатом правцу, вероватно у Лондон (где би иначе?). Нешто пре тога, исти мајор, који се представља као интимус убијене гђе Џоунс, није желео да каже где је био синоћ у време двоструког убиства, незапамћеног у овом крају. Затим, има сведока који су пре неки дан чули како се мајор Фоулкиз и сирота гђа Џоунс жестоко свађају. Најзад, поред друге жртве – гђе Браун – пронађена је изгужвана цедуљица са текстом „Нађимо се код моста у дванаест и тридесет. Имам неке веома важне вести. Потпис П. Ф.“ Значи, мајорови иницијали! За полицијског чиновника Лестрејдовога типа то је, дабоме, пуна капа, и он хита у Лондон да ухити прописвета.

Али, ти знаш боље. Јер, ти си – Шерлок Холмс! Прво: на руци гђе Браун, сети се, запазио си трагове барутних гасова. Није ли то, дакле, поуздан знак да је у одсудном тренутку, кад је испален хитац који ју је усмртио, оружје држала баш она? Уосталом, испод лажног дна у фиоци гђе Браун пронашао си њену чековну књижицу из које се види да је у последње време покојница редовно подизала знатне суме новца. У истој фиоци је и порука извесне Трише Фендер – некадашње секретарице жртвиног мужа г. Брауна, врхунског научника који је пре пет година такође мистериозно убијен баш док је радио на тајном војном пројекту чији су планови истовремено нестали. Триша Фендер пише удовици Браун да има „неке вести од животног значаја“ и моли је да се виде. Садржина те поруке је, елем, готово истоветна оној на згужваној цедуљици са иницијалима П. Ф. А зар П. Ф. не би, у ствари, могло да значи Патриша Фендер, јер знамо да је име Триша заправо скраћеница од Патриша?

Прва илустрација Шерлока Холмса на делу (за прво издање „Гримизне студије“, 1987). Аутор је Д. Х. Фринстон, а на слици су, поред Холмса, др Вотсон (сасвим лево), те инспектори Скотланд Јарда, Лестрејд и Грегсон

Друго: лице друге жртве – гђе Џоунс – толико је унакажено да је **непрепознатљиво**. Ко, значи, може да се закуне да је то баш она? Тим пре што си иза регала за књиге у њеној библиотеци пронашао тајну собицу и у њој крваву одећу са етикетом „Триша. Фендер!“ Најзад, има и треће: Лестрејд је олако прешао преко куварицине опаске да су се Дафне Стрејчен и њен вереник Бејзил Фипс жучно расправљали око тестаментa гђе Браун која је искључила из наследства своју нећаку због њене везе са Бејзилом. И, ко је уопште тај Бејзил који, како рече, има два пребивалишта – једно у Лондону а друго, изнајмљено, овде.

Има, ерго, доста разлога да у овом часу не кренеш за брзоплетим Лестрејдом. Стога, за разлику од њега, проведи још део поподнева у

Ледерхеду. Ако ни због чега другог (под условом да си све наложено у претходном наставку већ обавио) онда бар да обиђеш Бејзилов овдашњи вилајет у сокаку Кобден. Тамо се стиже из **главне улице** право на југ. Бејзила код куће још нема и то је згодно. На спрату је његова спаваћа соба (тамо где је, како каже, до касно синоћ седео и на клавиру свирао Шопена). У соби су, редом: кревет, прозор, клавир и грамофон. Брижљиво их испитај и открићеш: 1) да је креветски чаршав подеран, 2) да се у углу прозорског рагастова закачила нека крпица (очигледно од чаршава), 3) да је на клавирском пулту партитура неке музике из барока, те 4) да је на грамофону плоча Шопенових ноктурна. Из чега неоториво следи: Бејзил синоћ – у време злочина – није свирао на клавиру, већ се из

Пре сто година написана је и објављена прва од укупно 60 авантура највећег детектира свих времена Шерлока Холмса. „Забавник“ први у свету објављује 61. никад написану мистерију коју овај шампион логичке дедукције тек треба да реши – уз вашу помоћ. Реч је о фамозној компјутерској игри „Шерлок“, али да бисте у њој учествовали, компјутер вам у овом случају и није неопходан. Довољно је да пажљиво пратите нашу серију и писмом благовремено одговорите на наградно питање које постављамо на крају сваког наставка. Укључите се у игру од овог броја.

неких разлога искрао напоље, спустивши се кроз прозор уз помоћ креветског чаршава.

(Упозорење: у приземљу куће, у Бејзиловој библиотеци, налази се сеф, али њега за сада не дирај ни за живу главу јер ће у тај час однекуд банути разјарени домаћин и упуцати те на мртво име, а онда мораш све из почетка. Но, не указује ли и свај испад на Бејзилову немирну савест?)

Сада, конечно, можеш натраг, у Лондон. Са станице, фијакером иди најпре у Скотланд јард. Сви они који су се, уместо да остану у Ледерхеду, вратили са Лестрејдом, знају да се та знаменита установа налази у улици Парламента (значи: Say to cabbie „Go to Parliament street“). Лестрејд те дочекује речима „Моји људи трагају за мајором“, па му ти одмах реци да је мајор невин (Say to Lestrade „Major is innocent“). Разуме се, он ти, какав је, неће поверовати него ће затражити доказе. Те доказе мораш пронаћи хитно јер ће се, у супротном, игра абрутно завршити тачно у 1:02 те исте ноћи Лестрејдовим дочепавањем мајора и злурадним инспекторским коментаром: „Па, Холмсе, не можете баш све ви да решите!“ Ништа ти, при том, не вреди што ти њему објашњаваш, рецимо, да је Бејзилов алиби лажан, да је Бејзил опасан тип, да је један од криваца можда и Триша Фендер итд. На све то он се осврће само лаконски: „Може бити, размилићу о томе“. И тера по свом.

Такође, не губи време објашњавајући све то Вотсону (који те прати у стопу). Он ће, додуше, подгревати твоје самољубље узвизима усхићења („Бриљантно, Холмсе. Просто

не знам како вам све то успева"), ту и тамо поставиће ти и понеко на изглед стимулативно питање, али од свега ће на крају испасти више ште-те него вајде. Јер, Вотсон је у игри карактер програмиран да највише учи (памти) и што му више података дајете то вама остаје мање мемо-рије за маневрисање, тако да ће у једном тренутку неминовно доћи до блокаде компјутера (натпис на екрану: „Out of memory“) и све се опет мора изнова. Али, Вотсон је ипак користан и зато га обавезно води са собом. Видећеш, нећеш се покајати. За почетак, нека ти носи уз пут пронађену евиденцију.

Но, где наћи доказе о мајоровој кривици? Па, ваљда код мајора! Али, где је он? Кренимо јединим трагом: у улицу Сидмоут где се налази мајорова резиденција, тачније пансионат. Тамо не затичеш никог, али проњушкај околну и сачекај. Тачно у 11:10 исте ноћи мајор се накратко враћа кући и петнаест минута касније поново узима фијакер. Лепо чујеш како налаже фијакеристи да га вози у извесну **улицу Слеј-тер**. Крени за њим и наћи ћеш се на мрачној лондонској периферији, пред **скривеним вратима** на северу. Мајор хладно улази кроз та врата, али ти не можеш – нешто ти не да. Зато искористи далековидост свог компјутера и откуцај „Погледај кроз скривена врата“ (Look through hidden door) па ћеш видети да је **унутра** – пушионица опијума. Сада ти је јасно зашто је мајор крио свој алиби. Зато брзо пронађи Лестрејда и реци му „Мајор је посетио **опијум-ску јазбину**“ (Say to Lestrade „Major visited opium den“). Лестрејд, ће, међутим, опет посумњати да имаш доказе за своју тврдњу и једино ти преостаје да уђеш у пушионицу. То, у ствари, и није тако тешко ако размишљаш као Шерлок Холмс: пуши-онице опијума држе углавном Кине-зи, према томе преруши се у Кине-за (wear china mans disguise). Сад можеш унутра (N), а кад уђеш сву-ци костим и мајор ће ти се одмах сам поверити: „Па, Холмс, открили сте моју срамну тајну. Одао сам се овом злу, опијуму и, признајем, ов-де сам и синоћ био“. По изласку (S), Лестрејд ће ти, коначно, одати признање: „Врло добро, Холмсе. Вратићу се сутра у Ледерхед да по-ново прошврљам околну“.

Пажња: догађаји око пушионице одвијају се у временском теснацу између поноћи и 1:02 изјутра и уколико не успеш да цео доказни по-ступак изведеш у том времену – и то, описаним редоследом – мајор ће у 1:02 изаћи из опијумске јазби-не и страдаће у пуцњави која ће одмах уследити између њега и Лес-трејда. Инспектор тада окончава случај и игра се, рекосмо, заврша-ва. За утеху, при другом покушају бар знаш да Лестрејду по повратку из Ледерхеда одмах, још у понеде-љак предвече, саопштиш како је „мајор посетио опијумску јазбину“, тако да ти остане довољно времена да тај доказ и изведеш на лицу мес-та. Још нешто: само извођење до-каза ништа не вреди уколико претходно ниси Лестрејду саопштио своје мишљење да је мајор невин, те да је био у пушионици. Такође, гледај да из пушионице изађеш пре мајора јер Лестрејд је веома лак на обарању.

Дакле, тек, кад све то обавиш и

тако изнудиш Лестрејдов повратак у Ледерхед можеш да одахнеш и – кренеш даље. Где даље? На спава-ње, као Лестрејд? Никако, то је губ-љење времена: само би се пре-вртао у својој фотељи (а то је једи-но место где у свом стану можеш да се скрасиш), а ока не би склопио – Холмс једноставно није програ-миран да спава! Можеш се уместо тога одвести до улице Портман и Камден, да покуцаш на Тришина и Бејзилова врата. Али, не вреди: ни-су тамо, а врата – закључана. Зато, натраг у Ледерхед. Већ си запазио да возови са станице Кингс Крос крећу тамо сваких сат и по (почев од 12:24, па у 1:54 и тако редом, дан и ноћ). У Ледерхеду је још мркла ноћ и ти (пошто провериш да ли си онај регал за књиге у кући где Џоунс оставио отвореним да би и

тај их и видећеш да су то **уцењивачка** писма која је Триша Фендер писала гђи Браун. Дакле, Триша је уцењивала гђу Браун. Али, откуд Бејзилу њена писма?

Док размишљаш, пођи до стани-це да не пропустиш долазак Лес-трејда. Искуство ме учи да је он из Лондона пошао јутрос, возом у 7:54, и да ће овамо стићи у 9:00. У чекању се теби и Вотсону ускоро придружује шеф локалне полиције Стракер и ви се срдечно испоз-дрављате. Но, ево и Лестрејда, ор-ног за нове радне победе. Он се за-пути право у врт где Браун а ти – пратећи Стракера (follow Straker) – идеш стално корак испред њега. Кад стигнете с оне стране каменог моста, на **источну обалу** – тамо где је у туробној ноћи између недеље и понедељка баштован пронашао

ће јер су Лестрејду неке ствари тек синоћ дошле из оног места у гла-ву).

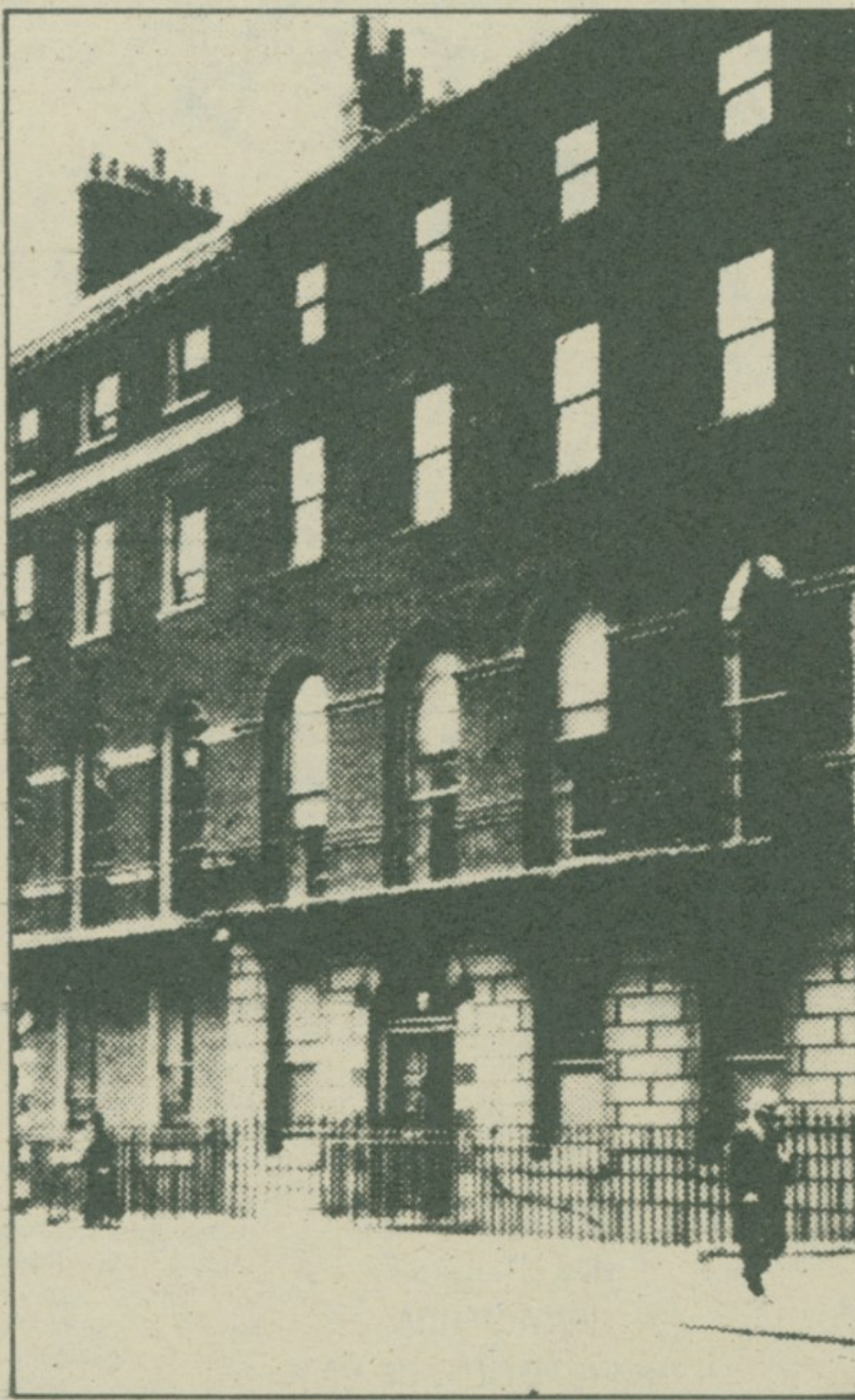
Сад је и теби синило. Да се гђа Браун сама убила, сумњао си и ра-није (мада Лестрејд, по обичају, ту сумњу није прихватао олако и опет је зановетао са доказима – пошто мрље од барутних гасова на руци леша очигледно није приметио), али сада засигурно знаш и како се то догодило: очајница је за пиштољ привезала дуго уже а други крај ужета привезала за тешки камен. Камен је као какав тег пребацила преко оgrade моста да виси над ре-ком а пиштољ прислонила уз слепо-очницу и опалила. Пиштољ јој је, природно, тај час испao из руке а тешки камен га одвукао у речне ду-бине (уз пут оружје је закачило о-граду моста и окрзнуло је). Све је то учинила да би своје самоубиство приказала као убиство. Зато је, уза се, задржала и згужвану цедуљу са иницијалима особе коју је желела да окриви – П. Ф. Ми сад увелико знамо да то није Персивал Фоулкис него (Па)Триша Фендер. У џепу су нам и њена уцењивачка писма. Али, да се много не дувамо, технологија самоубиства – као – убиства потан-ко је описана у „Мосту на језеру Тор“ (збирка „Архива Шерлока Холмса“, 1927).

И таман си заустио да Лестрејду јавиш свој закључак, а њега – ни од корова. Већ је отперјао негде на за-пад са Стракером. Дабоме да сам га најпре тражио у уклетој кући Браунових, па код Бејзила. Узалуд. Он је у кући где Џоунс и ако сместа са **источне обале** пожориш право тамо (W, N, N, NE, N, E, E, S, open door, S, open sittingroom door, W open solid door, S) затећи ћеш га како управо излази из **тајног собич-ка** где је сигурно видео крваву оде-ћу и прочитао шта на њој пише. Чим га сретнеш саопшти му да се гђа Браун сама убила (Say to Lestrade „Mrs Brown killed herself“). Он ти, на то, отпоздрави: „Значи, гђа Браун се убила. Одлично Холмсе, још је-дан бриљантни закључак“. Кад то обавиш, не мораш га даље пратити по кући, него иди и сам до тајне со-бице и купи ону Тришину одећу (за сваки случај, још једном добра-но провери да ли је њена) па право на станицу, перон 2 (одакле се кре-ће у Лондон). Уз мало вежбања све ћеш ово, до сада описано, постићи до 10:46 пре подне и успећеш да, заједно са Лестрејдом, ухватиш воз у 10:54. Са тобом је, дабоме, и Вот-сон (проверавај повремено да ли те прати јер он зна да понекад, на-рочито кад дође до стрке попут ове последње негде заостане и онда гу-биш време тражећи га).

У Лондону одмах са станице Кингс Крос, трком (фијакером) у улицу Портман да једном устано-виш шта је са том Тришом! Толико се већ против ње накупило... Но о том – потом. А сада нова загонетка: Прошле недеље требало је да от-кријете: Како је страдала гђа Бра-ун? Наградно питање овог наставка гласи: **Шта се збило са гђом Џо-унс?** Одговоре (логично образ-ложене) морате послати најкасније до среде 7. јануара 1987. (признава-ће се само поштански жиг).

Довиђења до следеће недеље, када објављујемо коначни расплет игре као и финални наградни зада-так.

Игор Багинз

Зграда у улици Бејкер бр. 221-Б у Лондону, где је – према предању – живео славни детектив

Лестрејд, кад ујутру дође, могао та-кође да примети **крваву одећу** одшетај опет до Бејзиловог стана. Из хола осмотри преко степеница (look through stairway) да ли је Беј-зил унутра, па, кад се увериш да јесте и да спава сном праведника, искради се напоље и заузми бусију.

Недугу пошто запевају петли, у 7:02 у уторак ујутру Бејзил излази, затвара врата и жури на север. У ствари, хвата воз за Лондон у 7:54, стиже тамо у 9:00 и фијакером до-лази пред свој лондонски стан у 9:33. Али, не вреди да га пратиш по-што се одмах тамо закључава и ти не можеш унутра. Али, ова врата у Ледерхеду заборавио је да закључа и зато сад слободно уђи и у би-блиотеци отвори онај **сеф** (open safe) и погледај шта је у њему (examine safe). У сефу су **нека писма**. Прочи-

леш научникове удовице – примети-ћеш да Лестрејд почиње бесомуч-но да испитује **камену ограду** и **ду-боку матицу** реке која ту протиче. Све оно што јуче није радио. И то понавља толико пута да би и најве-ћи тупавко међу приватним детек-тивима схватио да треба да му се придружи. Пошто си ограду прегле-дао јуче (и открио да је оценута не-ким тешким предметом), баци се на **дубоку матицу** (carefully examine deep stream). Али гледај да ти ин-спектор буде у непосредној близи-ни кад то будеш чинио. На то ће он да ти прискочи у помоћ и, оклизну-ши се – пашће у реку. На своју и твоју срећу, пашће баш на corpus delicti: пиштољ привезан за поза-машни камен! Он зграби пиштољ и узвикне: „Изврсно, Холмсе, из-врсно“. (Све то јуче није било могу-

КАКО ЈЕ НАСТАО ПАДОБРАН

Да су многа открића настала сасвим случајно, потврђује и прича о падобрану: по легенди, кинески цар Шен који је био принуђен да скочи са врха неког запаљеног дворца спасао се тако што је у свакој руци имао по један велики сламнати шешир који је ублажавао пад! По свему судећи, изгледа да су сви падобрани дошли са Далеког истока: прича се да је неки окрутни султан кажњавао преступнике тако што их је терао да скачу са врха неке огромне стене у понор. Сваки од њих добијао је по један кишобран који је ублажавао пад (наравно, само уколико престрашени скакачи нису од страха заборавили да их отворе). Свако ко би преживео пад, био би помилован! Каква иронија.

Падобран
– одело
париског
кројача
Ришелта
није се
отворио
када је
храбри
изумитељ
скочио
с прве
платформе
Ајфелове
куле

великом брзином пао на поље пуно знатижељних гледалаца. Овај храбри падобранац и конструктор падобрана, био је на месту мртав. Много више среће имао је његов земљак Хемптон који је 1839. извео неколико скокова падобраном који је сам конструисао, а да му се ништа није догодило!

Прва жена која је скочила са падобраном, била је Кате Паулус која је од 1888. до 1910. извела 516

успона балоном и 197 скокова падобраном, а да се ниједном при том није чак ни огребала. Њено несумњиво богато и драгоцено искуство, помогло јој је да направи један модел падобрана који је не без успеха био примењиван у првом светском рату. Вредан пажње је и податак да је ова дама освојила рекорд у најдужем падобранском скоку, када је 1892. у Парми скочила са висине од 2000 метара и спуштала се пуних 70 минута!

Почетком 20. века, јавља се много нових типова падобрана. Један од најзанимљивијих покушаја свакако је изум једног париског кројача који је конструисао такозвано одело-падобран. Када би падобранац обукао такав костим, падобран му уопште не би био потребан, зато што се цела ствар састојала у томе да човек скупи храброст, рашири руке и ноге и да се пусти! Овај изумитељ је одлучио да своје падобран-одело испроба скочивши са прве платформе Ајфелове куле. Пошто му полиција то није дозволила, иако је своју акробацију већ увелико рекламирао, он се крадом попео на Ајфелов торањ и таман кад се спремао да скочи, угледао је два редара, уплашио се и не-припремљен, закорачио преко ограда. Био је то његов први и последњи лет.

Заборавни Американац

Први падобрани 20. века били су врло непрактични и гломазни, али и несигурни. Били су направљени од гумираног платна које се лепило, а отварали су се

Европа показује интерес за овакву справу, тек у средњем веку, у доба процвата науке. Један од највећих умова тог доба, генијални сликар, конструктор, математичар, Леонардо да Винчи био је опседнут загонетком летења.

Знајући да предмети, различити по тежини и облику, неједнако падају, направио је један од првих нацрта падобрана. По његовој замисли, падобран је имао облик пирамиде, начињене од четири навоштена једнака троугла платна. Потенцијални падобранац, држао би се за ужад која би била причвршћена за сва четири угла основе пирамиде. По прорачуну, овај падобран би морао да има површину од 20 квадратних метара.

Скок у слободу

Да свет ни сто година после Леонардовог открића није имао смисла за новотарије, потврђује и једна прича (о чијој веродостој-

ности не можемо ништа да тврдимо) о руском сељаку који је био погубљен само зато што је успео да се неповређен, уз помоћ механичких крила спусти на земљу са врха једног великог торња. Пресуда је гласила: „Човек није птица јер нема крила. Причврстити се на нека дрвена крила, значи грешити против природе!”

За разлику од овог несрећног изумитеља, један француски робијаш, осуђен на доживотну робију, направио је падобран од неког веома јаког платна и облепио га шареним тракама и перјем. Затим је позвао своје старешине и саопштио им да је у стању, ако му то дозволе, да са својом направом скочи са највишег торња у граду. Добивши пристанак, овај храбри и довитљиви човек, са невероватним одушевљењем попео се на торањ висок око 50 метара, скочио и – остао жив! Било је то седамдесетих година 18. века. Прича се да су му присутни лекари одмах притрчали и на лицу

ЕВО ЈЕДНЕ
СРЕДЊОВЕКОВНЕ
ПРЕСУДЕ: „ЧОВЕК
НИЈЕ ПТИЦА ЈЕР
НЕМА КРИЛА.
ПРИЧВРСТИТИ СЕ НА
НЕКА ДРВЕНА КРИЛА,
ЗНАЧИ ГРЕШИТИ
ПРОТИВ ПРИРОДЕ...”
ЕПИЛОГ ЈЕ, НАРАВНО
– СМРТ

места „пустили мало крви”, јер се веровало да људско срце није у стању да издржи такво узбуђење.

Због свог подвига и велике одважности, затвореник не само да је пуштен на слободу, него је чак био позван у Градску кућу, где је посебно за њега био,

приређен величанствен банкет. Да ли је овај срећник још некад у животу скакао „падобраном”, није нам познато, али је сигурно да је својим првим скоком закорачио ако не у историју, онда сигурно у слободу! После овог успешног скока, јавља се још много сличних покушаја у самој Француској. Али, ипак, занимљивије од свега јесте то што је тиме човек поверовао да је загосподарио небом! Као доказ за такво уверење најбоље ће послужити насловна страна романа „Човек-птица открива Аустралију”, на којој је био приказан човек како са падобраном везаним за главу и крилима на леђима, полеће са врха брега. Наравно, у освајање Аустралије!

Деветнаести век доноси не само новитете у вези са падобранством већ и прве несреће. Тако је прва жртва скока са падобраном Енглец Роберт Кокинг који је имао несрећу да му се на пробном скоку 1837. падобран, који је био прикачен за балон, сломио и

помоћу компримираних ваздуха или експлозивног набоја. Што је најгоре, таква справа била је летачу причвршћена за појас. Падобран који је по изгледу и конструкцији био сличан овом данашњем, сачинио је Рус Глеб Јефдемјевич Котелников. Пошто га је испробао 1911, регистровао га је као падобран ПК-1. Био је два пута бачен са лутком, са висине од 40 и 220 метара. Оба пута се отворио у року од две секунде. Иако ни после ових успешних проба није било много оних који су хтели да изведу скок падобраном, ипак се нашао један одважан. Био је то Американац Алберт Бери који је 1912. скочио из авиона двокрилца, са висине од 450 метара. Падобран се отворио на 200 метара од земље!

Масовније коришћење падобрана забележено је у другој половини првог светског рата. Употреба и примена падобрана у другом светском рату допринела је на посебан начин ширењу популарности падобранства и авијације уопште, мада је већ и први светски рат дао падобрану нападачко значење. У раздобљу између два светска рата, СССР је био прва земља која је проучавала могућности употребе падобрана у ратне сврхе. Некако у исто време и конструктори са друге стране океана почињу да се баве истом ствари. Значајно место у историји падобранства заузео је Клем Шон, легендарна звезда падобранства. Овај неустрашиви падобранац је ис-

качући из авиона у свом белом дресу, на коме су била разапета крила, хтео да докаже да човек заиста може да буде птица! Његова специјалност је била да после искакања из авиона неколико стотина метара пада слободним падом, а затим би по сопственој процени висине, ширио крила и у благим завојима спуштао се на земљу. Падобран би отварао тек у непосредној близини земље и тако остајао неповређен. Своју невероватну каријеру, праве медијске звезде завршио је једном, када је заиста поверовао да је постао једини летећи Американац и зато заборавио да повуче ручицу падобрана.

Појава „летећих болничарки“ над небом Француске, 1937. изазвала је неверицу и запрепашћење. Радило се наиме о групи храбрих авантуристкиња, од којих су многе биле професионалне болничарке, које се нису либиле да навуку на леђа падобране и да се са санитетским прибором, на знак инструктора, баце у понор! Наравно са јаким разлогом: оне су спасавале унесрећене у неприступачним областима.

101. пут с предосећањем

Када се говори о човеком покушају да победи висине, незаобилазан је успех седморице совјетских падобранаца, који су 1949. на температури од -53 степена Целзијуса, скочили са висине од 10 200 метара. После 16 до-

18 минута, сви су се успешно приземљили.

Да ни Југославија ни у чему није хтела, барем првих послератних година, да заостаје за светом доказ је и то што је код нас организовано прво светско такмичење падобранаца. Било је то далеке 1951. Учествовало је 18 такмичара из Енглеске, Француске, Италије, Холандије, Швајцарске и Југославије. Такмичило се у следећим дисциплинама: скок на циљ, скок на воду и скок са задржавањем у отварању падобрана. У нашој репрезентацији били су тада Марјановић, Станић, Лутовац, Вамповац, Јевтић, Вукчевић, Рабуза и Прентић. Победник овог такмичења, био је Француз Пјер Лар, док је изузетно друго место освојио наш такмичар Војо Вукчевић.

Да је падобранство опасан спорт доказују многе жртве које су платиле данак незадрживој и огромној људској жељи да победи законе физике и полети. Али да је то истовремено и страст: узбуђујућа, божанствена и непоновљива, морамо веровати на реч — преживелима! Тако, ништа не бисмо знали о падобранству када би се сви скокови завршавали као 101. скок Џ. М. Јела. Наиме, тај падобранац, који је у својој каријери извео тачно 100 вратоломних скокова падобраном, а о чему су извештавале све светске новине, пред свој 101. скок имао је неодољиво предосећање да му се падобран неће отворити. Није се преварио.

Зорица Бобић

Клем Шон
неустрашиви
падобранац
„човек птица“
хтео је
да докаже
да може
да лети

ТРАГОВИ ЖИВОТА ПОД ЛЕДОМ ЦРВЕНЕ ПЛАНЕТЕ?

МАРСОВЦИ НИСУ ЛИЧИЛИ НА ЉУДЕ

ДА БИ ДОКАЗАЛИ СВОЈУ ТЕОРИЈУ, ДВА МЛАДА НАУЧНИКА ИЗ НАСЕ БУШИЛА СУ КРАТЕРЕ НА АНТАРКТИКУ

Уможда недалекој будућности човек ће закорачити и на Марс. Космонаути који се буду спустили на црвену планету имаће задатак да рашчис-

рички научници не сумњају. Америчка геолошка комисија потанко је испитала око педесет пет хиљада фотографија Марса које су снимиле свемирске сонде „Викинг“ између 1976. и 1980.

Геолог Мајкл Кар каже: „У области на Марсу Valles Marineris, кланцу дугачком четири и по хиљаде километара у близини Марсовог екватора, јасно се разликују седименти које је могло да наталожи само прастаро језеро“.

Макеј и Вортон упоредили су запажања геолога с резултатима свог проучавања седам језера на Антарктику. Средина ових језера веома је слична условима језера која су постојала на Марсу пре милијарду и више година, а у антарктичким има живота! Седам језера на Антарктику вечно су покривена леденом „капом“ дебелим пет метара која служи као стакленик одржавајући температуру воде на 25°C изнад нуле док је просечна спољна температура око минус 20°C. Споро, али непрекидно смрзавање језерске воде у додиру с леденом кором изазива концентрацију два елемента кључна за живот: азота има педесет а кисеоника чак триста одсто више него нормално.

У тим водама Вортон је пронашао микроорганизме: алге, протозое, бактерије, гљиве и на дну фосиле настале нагомилавањем остатака алги и неорганских седимената.

„Убеђени смо да се остаци живота, сигурно одавно угаслог на Марсу, тамо могу пронаћи“.

Вортон, Макеј и њихови истомишљеници сматрају да НАСА треба да промени план: уместо предвиђене сонде која би се кретала по Марсовој орбити, треба сонду спустити на површину планете да скупља податке и чека прву људску екипу која ће тамо кад-тад стићи. Б. Дожић

те питање о коме се много говори и пише: да ли се на Марсу, пре ко зна колико милијарди година, заиста развио извештан облик живота.

Астрофизичар Кристофер Макеј и биолог Роберт Вортон из истраживачког центра НАСЕ убеђени су да су неки основни облици живота, једноћелијски микроорганизми, на пример, имали на Марсу у далекој прошлости повољне услове да се развијају и размножавају. „Данас је површина Марса ледена и неплодна. Деведесет пет одсто атмосфере чини угљен-диоксид и тамо живот не може постојати“, објашњавају Макеј и Вортон. „Али, Марс је некада био топлији, атмосфера другачија и постојала су огромна језера покривена ледом у којима су извесни микроорганизми могли да опстану. Трагови тог живота сигурно се могу наћи у геолошким слојевима који су чинили корито језера. А можда су чак и сачувани у некој врсти великих подземних резервоара слане воде за које се претпоставља да постоје испод површине ове планете“.

У постојање древних марсовских језера аме-

Белешке о писцу

Луис Керол, алиас Чарлс Латвиц Доусон, писац најпопуларније књиге за децу „Алиса у земљи чуда“, највише времена није проводио у писању литературе – већ писама. Много година после његове смрти, испоставиће се, наравно, да и писма могу да буду литература, нарочито када их са истим шармом као „Алису“ пише Луис Керол. У регистру који је брижљиво водио забележено је преко две хиљаде писама пријатељима. Најчешће су то биле девојчице и њихове маме. Писма овог математичара, физичара, писца и усамљеника су луцкаста – највише је волео да их пише напачке и могла су да се читају само у огледалу. Писао је писма у стиху, у акростиху, цртао бубице које су управо слетеле на папир, играо се измишљеним дијалозима, али је, у сваком случају, најлуцкастији био у ребус-писмима која је са много духа, и љубави, слао својим малим пријатељима.

Прочитајте ово ребус-писмо и – то је Луис Керол

Моје деце, Ана,

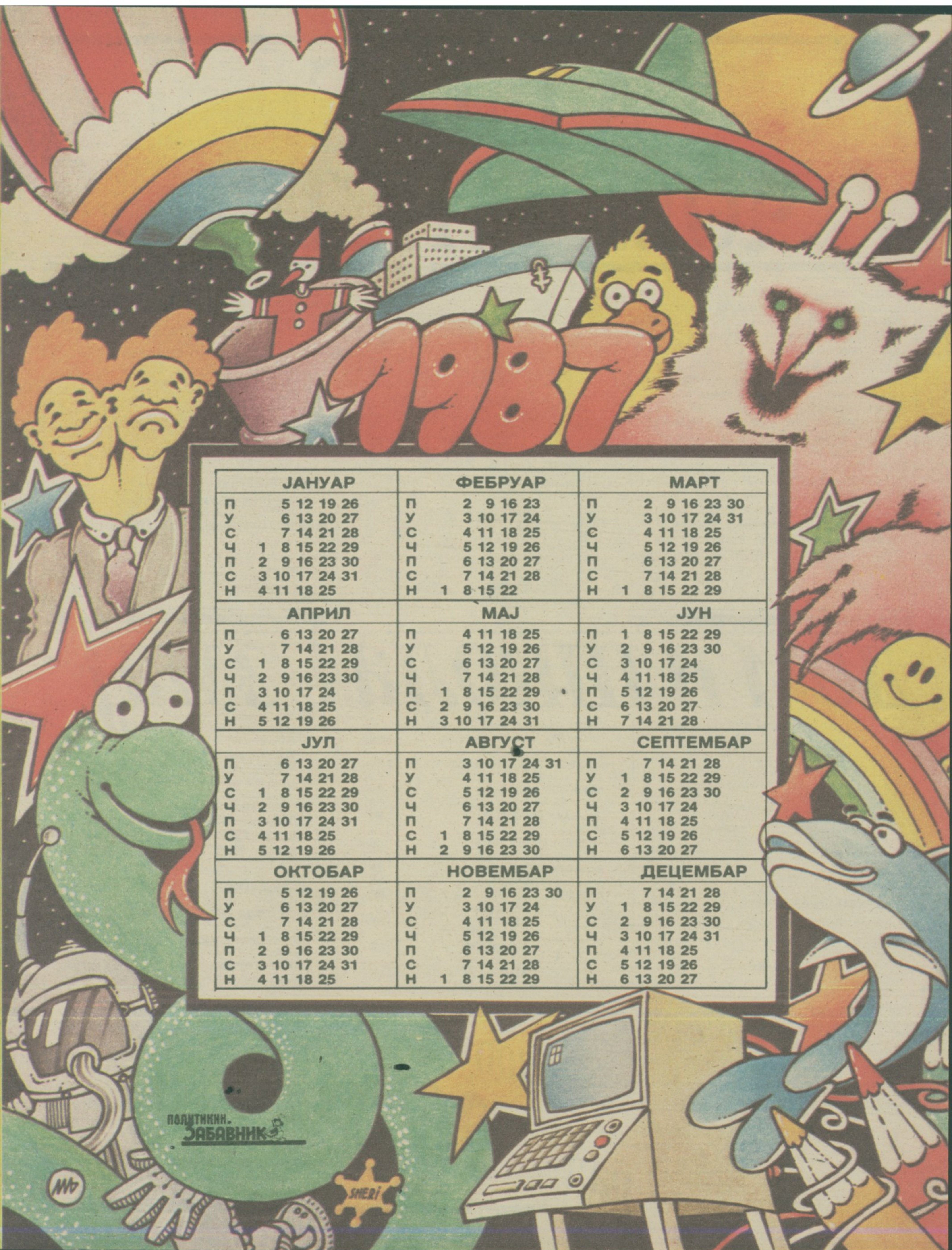
Кесленовач, Тилфорд
после 5. Октобра 1869.

Како не правим рођенданске, миак
моју да највише рођенданско
Дозазио сам два пред твоја да ти по-
желим срећан рођендан, али мене се
љубила, и мислети да сам, вијана не
уз да сам једва издржао. Миак сам некако
успео да се докопам, али тамо се мене
љубао, и мислети да сам бацао на
мене жаран и, и. Прошао сам
поред и, наравно, испрчао на, иде ме
среће 1 и мислети да сам, ао ме
све до. Али, најбоље од свега беше кад
ме срећаше и и помислише да сам
кош. Тако сам упретиши морао да ми
километрима, све до Мероуа. Сад се сигурно
не замишљам нисам могао да будем у у
којој си ти, моје деце.

Миак, ми је мојо кад сам чео
како вредно ветбаш за своју забаву.
Умао сам само претварања да поше-
дам на и видим како је све за твоју
забаву у, и сигурно као лепа ливња
корница, косицу, шилула, калемшћа, рабарбаре
и мајнезије. Ух, помислих, брже срећна и са
на мизу продужих дабе.

Ваш одан
пријатељ

Чарлс Латвиц Доусон

1987

ЯНУАР					ФЕБРУАР					МАРТ				
П	5	12	19	26	П	2	9	16	23	П	2	9	16	23 30
У	6	13	20	27	У	3	10	17	24	У	3	10	17	24 31
С	7	14	21	28	С	4	11	18	25	С	4	11	18	25
Ч	1	8	15	22 29	Ч	5	12	19	26	Ч	5	12	19	26
П	2	9	16	23 30	П	6	13	20	27	П	6	13	20	27
С	3	10	17	24 31	С	7	14	21	28	С	7	14	21	28
Н	4	11	18	25	Н	1	8	15	22	Н	1	8	15	22 29
АПРИЛ					МАЈ					ЈУН				
П	6	13	20	27	П	4	11	18	25	П	1	8	15	22 29
У	7	14	21	28	У	5	12	19	26	У	2	9	16	23 30
С	1	8	15	22 29	С	6	13	20	27	С	3	10	17	24
Ч	2	9	16	23 30	Ч	7	14	21	28	Ч	4	11	18	25
П	3	10	17	24	П	1	8	15	22 29	П	5	12	19	26
С	4	11	18	25	С	2	9	16	23 30	С	6	13	20	27
Н	5	12	19	26	Н	3	10	17	24 31	Н	7	14	21	28
ЈУЛ					АВГУСТ					СЕПТЕМБАР				
П	6	13	20	27	П	3	10	17	24 31	П	7	14	21	28
У	7	14	21	28	У	4	11	18	25	У	1	8	15	22 29
С	1	8	15	22 29	С	5	12	19	26	С	2	9	16	23 30
Ч	2	9	16	23 30	Ч	6	13	20	27	Ч	3	10	17	24
П	3	10	17	24 31	П	7	14	21	28	П	4	11	18	25
С	4	11	18	25	С	1	8	15	22 29	С	5	12	19	26
Н	5	12	19	26	Н	2	9	16	23 30	Н	6	13	20	27
ОКТОБАР					НОВЕМБАР					ДЕЦЕМБАР				
П	5	12	19	26	П	2	9	16	23 30	П	7	14	21	28
У	6	13	20	27	У	3	10	17	24	У	1	8	15	22 29
С	7	14	21	28	С	4	11	18	25	С	2	9	16	23 30
Ч	1	8	15	22 29	Ч	5	12	19	26	Ч	3	10	17	24 31
П	2	9	16	23 30	П	6	13	20	27	П	4	11	18	25
С	3	10	17	24 31	С	7	14	21	28	С	5	12	19	26
Н	4	11	18	25	Н	1	8	15	22 29	Н	6	13	20	27

ПОЛИТИКНИ.
ЗАБАВНИК

МВ

SHERI

АТЛАС ЧОВЕЧАНСТВА

Атлас човечанства је свеобухватна историја настанка и континуираног развоја народа света, човека, његовог културног наслеђа и обликовања друштва у одговарајућим просторним и временским оквирима, кроз миграциона кретања и обликовања разноликих људских заједница. Језик, у овом широком прегледу и пресеку, има посебно место као облик споразумевања и, знатно више, као окосница повезивања људског стваралаштва у одговарајуће облике. Развој људских заједница прати се од прапочетка до најсавременијих облика и то са мноштвом података о настанку и развоју породице, о обичајима свих раса и већине народа. Пред читаоцима је слика човечанства са многим обележјима његове сложене етничке раздробљености и загонетним феноменом уклапања у услове савременог живљења свих заједница па и оних које су још увек на почетном ступњу развоја.

Поред осталог, књига даје преглед регионалних етничких заједница и народа света, Европе, Азије, Африке, Северне и Јужне Америке и Аустралије подразумевајући настанак, развој и живот сваког од њих посебно.

Књига је богато илустрована колор фотографијама, географским картама и табелама.

Формат 25 × 35. Страна 200. Тврди повез. Латиница.

Цена 22.000.-
С-попустом 17.600.-

ДОМ И ШКОЛА // ЗМАЈ

(у новој опреми и тврдом повезу)

намењена првенствено средњошколској омладини као лектира уз наставу књижевности, доноси дела најистакнутијих писаца југословенске и стране књижевности.

2. Жак Превер:
ПЕСМЕ 1.800.-
3. Лорка:
ПЕСМЕ 1.800.-
4. Н. В. Гогољ:
РЕВИЗОР 1.500.-
5. Н. В. Гогољ:
ШИНЈЕЛ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ 1.800.-

6. Светозар Ранковић:
ГОРСКИ ЦАР 1.800.-
7. Исидора Секулић:
ПУТОПИСИ, ПРИПОВЕТКЕ, ЕСЕЈИ 2.100.-
8. Јован Скерлић:
КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ 1.800.-
9. Отон Жупанчић:
ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ 1.500.-
10. * * *
ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ 1.800.-
11. Љуба Ненадовић:
ПИСМА ИЗ ИТАЛИЈЕ 1.800.-
12. Јован Стерија Поповић:
КОМЕДИЈЕ 1.800.-

13. Ђура Јакшић:
ПЕСМЕ 1.800.-
14. Ђура Јакшић:
ПРИПОВЕТКЕ 1.800.-
15. А. Г. Матош:
ИЗАБРАНА ДЕЛА 2.100.-

Књиге су штампане ћирилицом.

16. Тоне Селишкар:
ДРУЖИНА СИЊИ ГАЛЕБ 400
17. Чедо Вуковић: ТИМ ЛАВЉЕ СРЦЕ 450
18. Александар Дима: КАПЕТАН ПАМФИЛ .. 400
19. Александар Дима:
ВИТЕЗ ОД АРМАНТАЛА 700
20. Р. Л. Стивенсон: ОСТРВО С БЛАГОМ ... 500
21. Џ. Ф. Купер: КОЖНА ЧАРАПА 600
22. Шарл де Костер: ТИЛ УЛЕНСПИГЕЛ 700
23. Емилио Салгари: ЦРНИ ГУСАР 700
24. Емилио Салгари:
КРАЉИЦА КАРИБА 1.200
25. Жил Верн:
ПУСТОЛОВИНЕ КАПЕТАНА ХАТЕРЕ 800
26. Жил Верн:
ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ 900
27. Жил Верн:
МИХАИЛ СТРОГОВ 1.200
28. Жил Верн: ДВЕ ГОДИНЕ РАСПУСТА 2.000
29. Марк Твен:
ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИ ФИНА 1.200
30. Данијел Дефо: РОБИНСОН КРУСО 1.200
31. Капетан Фредерик Меријет:
ПОМОРСКИ КАДЕТ ЦЕК ИЗИ 1.400
32. Тоне Селишкар:
ВЕЛИКА ГАЛА ПРЕДСТАВА 1.500
33. Бранко Ћопић: ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ 1.800
34. Џ. Р. Р. Толкин: ФАРМЕР ГИЛ ОД БУТА . 1.400
35. Хенрик Сјенкијевич:
КРОЗ ПУСТИЊУ И ПРАШУМУ 2.000

Књиге су штампане латиницом у тврдом повезу.

РАД - ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, Моше Пијаде 12. Тел. 422-517 и 404-765

НАРУЧБЕНИЦА - БЗ/91

Овим неопозиво, наручујем (упишите бројеве књига које наручујете)

ЗА ГОТОВО - вредност наручених књига уплатићу ПОУЗЕЉЕМ по пријему од поште. С ПОПУСТОМ од 20%. (Поруџбине испод 2.000 динара не испоручујемо)
НА ОТПЛАТУ - вредност наручених књига уз годишњу камату од 34%, отплатићу у редовних месечних рата, по пријему књига рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару код пријема. Књиге се могу отплатити највише у 10 рата, а најмања рата је 1.000 дин. Купци на отплату оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

(Име оца)

(Датум и место рођења)

(Занимање)

(Број п. к. и место издав.)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна организација и место где је купац запослен)

(Датум)

М.П.

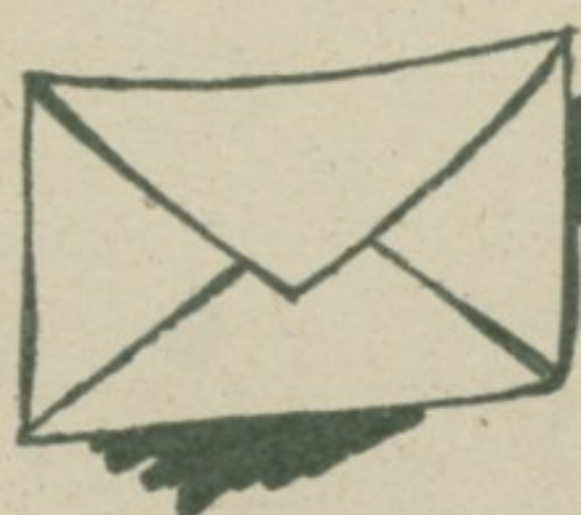
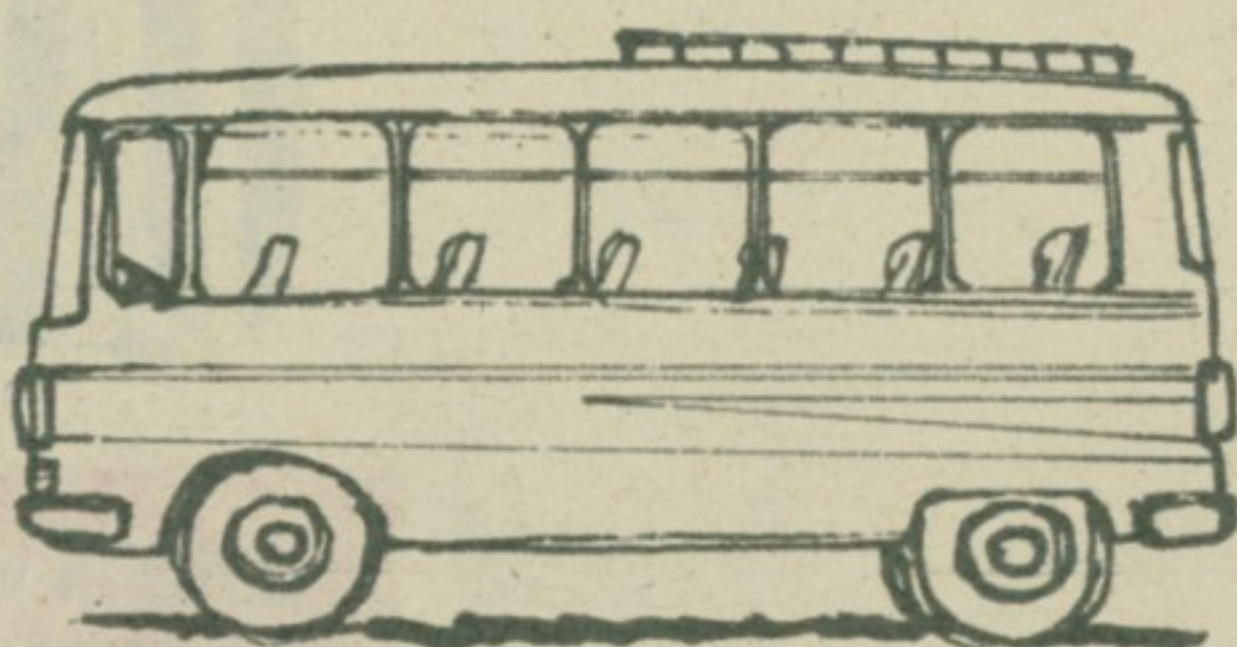
(Овера о запосл. и
потпис овл. лица)

(Потпис купца)

попуст
20%

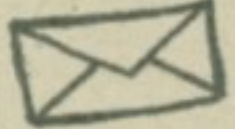
рад

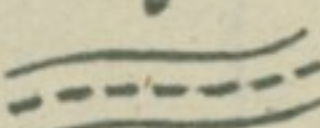
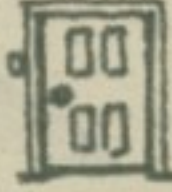
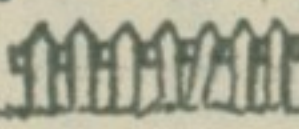
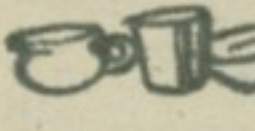
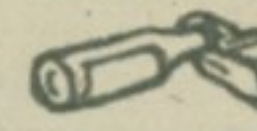
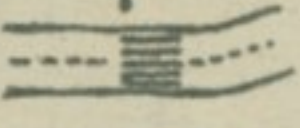
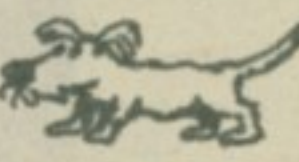
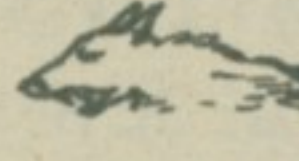
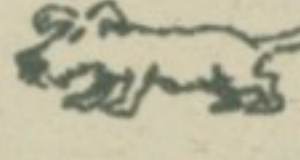
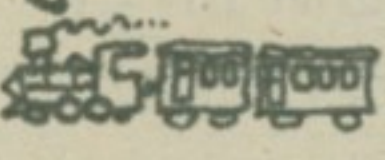
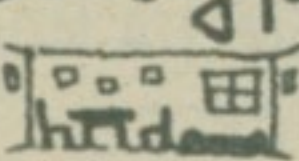
РЕ

Моје дејте, Ина,

Хесленовач, Тилфорд
после 5. Октобра 1869.

Иако не правим рођенданске , ипак
могу да напишем рођенданско .

Долazio сам два пред твоја да ти по-
желим срећан рођендан, али мене се
љубала , и мислети да сам , вијала ме
уз да сам једва издржао. Ипак сам некако
успео да се докопам , али ипак се мене
љубао , и мислети да сам бацао на
мене жарач и , , и . Прошао сам
поређ и, наравно, испрчао на , где ме
среће 1 и мислети да сам , ме
све до . Али, најбоље од свега била кад
ме срећаше и и помислише да сам
коко. Иако сам упретнути морао да ми
километрина, све до Метроа. Сад се сигурно
не ? зашто нисам могао да будем у у
којој си ти , моје дејте.

Ипак, ми је мојо   кад сам чуо
како врезно ветбачу
$$\begin{array}{r} 2 \times 2 = 4 \quad 3 \times 3 = 9 \quad 1 - 1 = 0 \\ 18 - 7 = 11 \quad 6 : 3 = 2 \quad 2 \times 8 = 16 \end{array}$$
 за своју забаву.

Имао сам само пренутика да поше-
дам на 100 и видети како је све за твоју
забаву у , и сигурно као лепа ливња
корница, косицу, пилула, калемитка, рабарбаре
и мајнезије. Ух, помислих, била срећна и са
 на мизу прозукних дабе.

Ваш одан
пријатељ

Чарлс Лајлман Доусон

ОД РАСКОШИ

ДУГО ПРИПРЕМАНИ, УЗ ПОМПУ
ОДРЖАВАНИ, МРШАВЕ РЕЗУЛТАТЕ
ДАВАЛИ ИЛИ – САМИТИ НЕКАД

И

ПОЉЕ СЕ ПОЗЛАТИЛО

Richard the Lionhearted

**У ПРОШЛОСТИ СУ
САСТАНЦИ НА ВРХУ БИЛИ
РЕТКОСТ. ВЛАДАРИ СУ
БИЛИ СУВИШЕ ДРАГОЦЕН
ТЕРЕТ ДА БИ СЕ
ПРЕНОСИЛИ НА ТУЉУ
ТЕРИТОРИЈУ ГДЕ ЈЕ НЕКО
ЛАКО МОГАО И ДА ИХ
УБИЈЕ. КРАЉЕВИ СУ ВИШЕ
ВОЛЕЛИ ДА СЕ
„СПОРАЗУМЕВАЈУ”
РАТОВИМА НЕГО
ПРЕГОВАРАЊЕМ. ПА ИДАК,
БИЛО ЈЕ И СУСРЕТА
ВЕЛИКИХ ДРЖАВНИКА**

Европа је била уморна. У току је био већ трећи крсташки рат. Изазвао га је египатски султан Саладин који је 1187. поразио крсташе код Хатина освојивши велики део Сирије и Палестине с Јерусалимом, светим градом.

Трећи крсташки поход предводила су три владара: француски Филип II Август, немачки Фридрих I Барбароса и енглески Ричард Лавље Срце. Пошто се Барбароса у међувремену утопио у реци, а Филип се вратио кући да срећује прилике у земљи, практично је штитионоша хришћанства на Средњем истоку остао само Ричард.

Енглески краљ је био човек легендарне снаге. Прича се да је могао да издржи у седлу дуже од ма ког свог поданика. Његовој храбрости и дрскости нису одолели ни непријатељи. Једном прили-

Saladin صلاح الدين

ком, по запису Ал Дина, Саладиновог секретара, пркосно је пројашао тик дуж редова муслиманске војске. Онда је сео на сред бојног поља и поручио ручак.

Ал Малик ал-Насир Јусуф Салах-ал-дин ал-Ајуби, кога су крсташки скраћено звали Саладин, био је такође изузетна фигура. Више вешт политичар него спретан војсковођа успео је да уради оно што нико пре њега није. Ујединио је зараћене емирате, султанате и краљевства исламског истока а уз то остварио и читав век дугу жељу да сломи крсташке државе и поврати свети град Јерусалим.

Ричард Лавље Срце и Саладин су имали различите мисије, међусобно непомирљиве. Енглески краљ је требало да поново освоји Палестину и врати Јерусалим из сараценских руку док је египатски султан имао задатак да се отараси крсташа. И један и други владар били су спремни да погину за своју идеју. Само, обојица су били довољно мудри да схвате да ниједан не може да изађе из рата као апсолутни победник.

Дошло је до првог самита у историји човечанства. Намерно ко-

ристимо реч – „самит” коју је први пут употребио Винстон Черчил, педесетих година, мислећи на састанак на врху двојице утицајних државника који преговарају у име народа на чијем челу стоје. До састанака је и пре долазило. Полегенди краљица од Сабје је посетила цара Соломона у 10. веку пре наше ере и разменила с њим стихове. И Марко Антоније је на свом освајачком походу стигао до Египта и ту остао у „разговору” с Клеопатром.

Исламски хришћанин

Током 1191. године Ричард Лавље Срце и Саладин су, што лично, што преко посредника, Саладиновог брата Сафацина месецима преговарали.

Ричард је био спреман и на уступке несхватљиве за хришћански свет. Саладина је прогласио за витеза – на типичној верској церемонији.

Енглески краљ је смислио да своју сестру Џоан, удовицу краља од Сицилије, венча са Саладином и да их постави за владаре Јеру-

салима. Срећом, до брака никад није дошло. Ричард Лавље Срце и Саладин су успели и без тога да склопе уговор 2. септембра 1192. године.

По склопљеном примирју у рукама крсташа остали су неки приобални градови и могућности да слободно посећују свети град Јерусалим.

Самит је завршен најсрданијим поздравима и најлепшим речима. На жалост, пут обојице владара после тога је ишао само надоле.

При повратку Ричарда је заробио Војвода од Аустрије и бацио га у тамницу. У затвору Ричард Лавље Срце је писао песме док је његова земља крварела и патила скупљајући откуп за његово избављење. Ослобођен, Ричард је последње године живота провео у безначајним чаркама са својим вазалима и француским краљем.

А Саладин? Ослабљеног здравља умро је само неколико година после склопљеног мира. Уједињене

На другом самиту Наполеон Бонапарта и Александар I изменили су улоге. Сада је руски цар био сав слаткоречив и пун лепих, али празних, обећања.

Сусрет на пољу златне тканине остаће забележен по раскоши и богатству којом је Хенри VIII покушао (и успео) да засени свет.

склопљеног мира. Уједињене муслиманске државе које је тако тешком муком повезао, брзо су се поново распале свака на своју страну.

По неким, овај први самит није донео велике резултате. Тако рећи – много буке ни око чега. Али, кад се зна да је уговор склопљен између Ричарда и Саладина сле-

муслиманске државе које је тако тешком муком повезао, брзо су се поново распале свака на своју страну.

Следећих година, деценија и векова ниједан значајнији „саста-нак на врху“. Коначно улазимо и у „доба краљева“, тако се условно може назвати почетак 16. века. На престолима су млади, амбициозни, бескрупулозни владари. Карло V – немачки император и краљ Шпаније, затим Франсоа I, француски и Хенри VIII енглески краљ.

Хенри VIII је под собом имао најмању територију али је за то био најбогатији. Ношен идејом Кардинала Волслија, главног државног министра, Хенри је одлучио да уговори састанак с француским краљем. Није му била жеља само да коначно помири вековима зарађене две државе него и да опчини свет што већим сјајем.

Самит је уговаран месецима. Требало је добро размислити о свим детаљима. Пре свега, од почетка је било јасно да ниједном владару не пада напамет да се покори и први ступи на територију оног другог. Требало је наћи „неутралну територију“. Нађено је солмонско решење. Састаће се на граничној територији између француске краљевине и енглеске провинције Кале на самом енглеском каналу (читај – Ламаншу).

Доба краљева

Каквог се протокола придржавати? То су већ били детаљи од којих је преговараче болела глава. Да ли ставити енглески или француски грб на почасно место, с десне стране? Коју краљицу треба прву представити?

Одлучено је да на десној страни пола дана буде француски, а остатак дана енглески грб. Затим, краљице ће бити раздвојене, на различитим местима. У истом тренутку оба владара ће посетити супругу оног другог краља.

Када је готово све већ било уговорено, неко је приметио да је брдо с оне стране с које треба да се појави Франсоа I са својом свитом нешто више па поворке, у тренутку сусрета, неће бити на истом нивоу. И то је сређено. Брдо је смањено и поравнато.

Хенри VIII је кренуо са свитом од 5172 човека. Практично, у пратњи му је била целокупна владајућа класа Енглеске. Уз то, било је и 2865 коњаника. Напирлитани, накићени, у пуном сјају заиста су задивили све кад су се појавили.

Наравно, сва та маса света морала је да буде смештена на одговарајући начин. А пошто је све било краљевски, ни палата није смела да заостане. Нисмо погрешили, Хенријеви мајстори су заиста месецима радили да би од дрвета направили монтажни дворца који по величини ништа није био мањи од правога. Само је главна дворана била 40 метара дугачка и имала је таваницу високу 10 метара. Сви унутрашњи зидови били су прекривени тканинама протканим златом, па је и самит добио назив – Саста-нак на пољу златне тканине.

Око главне палате подигнуто је 2800 раскошно декорисаних „шатора“ за енглеску и француску господу.

Самит је трајао 17 дана. Дани су се проводили у рвању, плесу и испијању енормних количина најфинијих вина (на располагању је било 324 хиљаде галона).

Да не помислите да се на овом скупу само забављало. Таман посла, склопљен је и уговор по коме је Франсоин син Дофен, требало да се венча с Хенријевом кћерком коју је историја касније забележила као Крваву Мери. Потписан је и привремени мир.

Толико труда, толико баченог новца буквално ни за шта. Хенри VIII је заборавио на обећања и, ем није дао руку своје кћери сину француског краља, већ је с Карлом V планирао да крене на Париз.

Неотесани Корзиканац

До следећег самита је требало да прођу још три века. У лето 1807. дошло је до састанка Наполеона I Бонапарте, императора Француске и руског цара Александра I.

У својој тридесет осмој години Наполеон је био на врхунцу моћи, није било владара у свету који је могао да му се приближи по значају. Освојио је Италију, Немачку, потукао је руску војску у источној Пруској.

Тридесетогодишњи Александар био је идеалиста који је сањао да свету донесе мир. Маштао је о томе да своју земљу извуче из заосталости 18. века и реформама је поврати да спремно дочека нови век.

Самит је требало да се одржи у Тилситу, граду на граници Пруске и Русије, на Нимен реци. За ту прилику Наполеон I Бонапарта је издао налог да се на сред реке сагради величанствени сплав, на коме ће преговарати са својим противником.

У време првог састанка на врху Александар није био дорастао лукавом Наполеону Бонапарти. Препредени Корзиканац је био слаткоречив и пун великих обећања. Чинило се да од руског цара мал-

тене ништа не тражи, осим неких „ситница“: признавања територија које је освојио и неограничене слободе за трговину читавом Европом. Александар није успео ни да се освести а већ му је све обећао.

Време освешћивања тек је требало да дође, на повратку у Сант Петербург. Александар I је тек пошто је на све пристао, схватио да је прерађен. Било је касно. Бар се тако чинило на почетку. Јер Наполеон је анектирао Рим, киднаповао је шпанску краљевску породицу и на престо у Мадриду поставио свог неспособног брата. Чак је правио планове и за поход на Индију.

Али, Наполеон се толико осилио да су и његови најближи сарадници и присталице увиђали да Француску води, директно у пропаст. Један од оних који су одлучили да Наполеону окрену леђа (а да он, наравно, тога није био свестан) био је Талејран, министар спољних послова.

Предвиђајући Наполеонов слом Талејран је ступио у везу с аустријским канцеларом Метернихом и руским царем Александром I. Наполеон I Бонапарта није ни сањао да га је издао његов најближи сарадник. Толико је веровао Талејрану да га је молио да уговори и други састанак с Александром I.

– Ви говорите исти језик – рекао му је Бонапарта не мислећи само на то што је Талејран знао руски, него што су обојица били из аристократских старих породица. – уговори моје венчање с царевом сестром!

– Ваше височанство – прича се да је Талејран рекао Александру – француски народ је цивилизован, његов владар није. Руска влада је цивилизована, а њен народ није. Зато би Ви, руски владар, требало да budete савезник с француским народом!

Када је у Erfурту, у срцу Немачке, дошло до другог самита Александар је већ уредно био обавештен о свим Наполеоновим плановима. Издајица је био – Талејран.

Састанак је трајао 18 дана. Све је наизглед деловало блиставо. Било је ту славља, играчки, пријема. Разговори између Наполеона и Александра вођени су уз пуно осмеха, лепих речи иза којих ништа није стајало. Јер, сваки пут кад би Бонапарта покушао од свог противника да извуче неко обећање овај му је одговарао неодређено, додуше и даље с пуно пристojности и шарма. Чак није рекао ни одлучно „не“ кад му је Наполеон предложио брак с његовом сестром.

Ред је био да се Наполеон освести после састанка с Александром. Самит је био увелико завршен кад је Бонапарта схватио да, сем осмеха и лепих речи, ништа друго није добио.

Даље је све познато. Наполеон I Бонапарта одлучује да нападне Русију у зиму 1812. и ту преживљава тежак пораз.

А после? Појавила се штампа, телевизија, сателитски преноси... Самити су постали својина свих нас. Или се варамо?

Весна Софреновић

ХИТ

ШАМПИОНКА

ВЕЛИКА МАЛА МАДОНА

Година која је за нама донела је много нових имена, како на страној тако и на домаћој сцени, а ни они старији и афирмисанији нису се предали без борбе. Ипак, и у тако заостреној конкуренцији сасвим је извесно ко је апсолутни победник. Мадона Луис Чиконе (Madonna Louise Ciccone) је НАЈ особа рок музике за 1986. годину. Пред вама је и доказ – попис једног дела њених тријумфа. За потпун списак био би нам потребан цео „Забавник“

У Великој Британији Мадона је:

- Прва и једина жена која се може подићи цифром од преко пет милиона продатих синглова.
- једини извођач који је уз своје име забележио осам синглова међу десет најпродаванијих у једној календарској години (1985).
- прва (и поново једина жена) која је на листи синглова дебитовала на трећој позицији. То јој је успело за сада последњим синглом „Заиста тужна“ („True Blue“).
- једина жена у историји производње плоча (не само рок музике) која је продала више

плоча од било ког мушкарца у једној календарској години – 1985. Иако најновији подаци још нису у потпуности сређени, врло је извесно да јој је то пошло за руком и у 1986. години.

– једини женски извођач који је са истог албума „скинуо“ пет сингл плоча а оне ушле међу пет најпродаванијих. Синглови су скинути са албума „Као девица“ („Like A Virgin“) – њене друге ЛП плоче. Ниједна друга жена није са једне велике плоче забележила чак ни пет синглова међу првих двадесет.

– једна је од две жене које су са истим синглом и албумом биле на првом месту топ листа у САД и Великој Британији. Пре ње то је успело само Барбари Стрејсенд (Barbara Streisand).

– друга жена која је имала три сингла на првом месту британске топ листе. Прва је била Санди Шоу (Sandie Shaw) која је свој хет трик забележила још далеке 1967. године.

– Мадона је прва жена која је у једној години (1985) продала преко три милиона синглова.

– друга певачица у историји која је имала дванаест сингл плоча међу десет најпродаванијих. Прва је била Ширли Бејзи (Shirley Bassey).

– друга жена која је истовремено водила трку на листи албума и синглова. Прва је, још једном, била Барбра Стрејсенд.

– најзад, Мадона је провела више недеља на листи најпродаванијих синглова у једној години (1985) од било које певачице до сада – укупно 85. Њен укупан резултат у тој години био је највиши од 1981. године до сада, када је Адам Ант „скупио“ 91 недељу.

У САД Мадона је:

- Синглом „Заиста тужна“ уписала и свој десети узастопни сингл међу десет најпродава-

нијих. То је нови рекорд за певачице. Ако овај сингл уђе међу првих пет, што је готово сигурно, биће то њен девети узастопни сингл међу пет најпродаванијих. И још нешто, биће то њен девети сингл међу првих пет у овој деценији, чиме ће повести трку испред два извођача с којима тренутно дели прво место – Лариона Ричија (Lionel Richie) и групе „Ер Суплај“ („Air Supply“).

– до сада је продала преко дванаест милиона албума. „Заиста тужна“ продата је до сада у преко два милиона примерака. „Мадона / први албум“ („Madonna / The First Album“) достигао је цифру од готово четири милиона продатих примерака, а њена друга ЛП плоча „Као девица“ („Like A Virgin“) надмашио је цифру од шест милиона продатих примерака. Ова плоча налази се на листи најпродаванијих већ 98 недеља узастопно, а њен први албум чак 163 недеље, што је други најбољи резултат за једну жену.

– њена прва плоча „путовала“ је до десет најпродаванијих чак 58 недеља, а друга и трећа оствариле су то одмах.

Мадона-грозница хара светом

– У Аустралији је Мадона скинула саму себе са првог места топ листе синглова 1986. године.

– у Јапану, Мадона је једина жена чији су сви албуми продати у tiraжима од преко милион примерака. Редак успех јер ово је земља која изузетно држи до своје музике.

– у Совјетском Савезу, дискографска кућа „Мелодија“ ускоро ће почети да објављује Мадонине албуме. У овој земљи је врло популарна захваљујући пиратским снимцима и западним радио-станицама које се чују у овој земљи.

ДОГОДИЛО СЕ

26. децембра – 1967. на првом каналу британске телевизије премијерно је приказан филм „Битлс турнеја магичне мистерије“ („The Beatles Magical Mystery Tour“), који су највећим делом осмислили и реализовали сами чланови групе. „Битлси“ су мислили да ће направити бољи филм ако сами буду контролисали цео процес његове израде, него ако то препусте стручњацима. Судећи по критикама, преварили су се у процени.

27. децембра – 1976. појавио се албум „Дан на тркама“ групе „Квин“ („Queen“) на ком се налазила и хит песма „Волети некога“ („Somebody To Love“) објављена и на синглу. Албум је у САД продаван по цени од 7.98 долара што је било тачно долар више од тада уобичајене цене плоча.

28. децембра – 1975. на концерту чувеног хеви-метал гитаристе Теда Њуцента (Ted Nugent) догодио се чудан инцидент. На бину се, наоружан револвером типа „магнум 44“, попео један од посетилаца концерта за кога ће се касније испоставити да се зове Ло-

ренс Томпсон. Како је пиштољ уперео у чланове групе, они су се разбежали и сакрили иза појачала, а Њуцент је сам остао на бини не прекидајући са свирањем. Манијак је ухапшен пре него што је успео да испали иједан метак, а разоружали су га не милиционери него људи из обезбеђења.

29. децембра – 1967. Дејв Мејсон (Dave Mason) је напустио групу „Трефик“ („Traffic“), непосредно пошто је њихов деби албум ушао на топ листе. Био је то први од три пута колико је Мејсон напуштао групу.

30. децембра – 1978. „Екс Ти Си“ (ХТЦ) одржали су свој први јавни концерт у САД, у Филаделфији.

31. децембра – 1973. Дејвид Боуви (David Bowie) добио је специјалну награду за пет албума истовремено пласираних међу сто најпродаванијих у Великој Британији.

1. јануара – 1974. један познати лекар са западне обале САД изјавио је како гласна рок музика негативно утиче на полну моћ и разара мождане ћелије. Нико га није озбиљно схватио.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ДА ЛИ ПОНЕКАД?

Да ли понекад у неком мраку приметиш очи које те прате

Да ли понекад кад сви се смеју приметиш бол на моме лицу

Рефрен

Да ли понекад... у неком мраку да ли понекад... кад сви се смеју

Да ли понекад кад ме видиш ти помислиш нешто не, ти исувише волиш себе да би осетио моју љубав

Рефрен

Текст: Бобан Шарановић
Изводи: група „Банана“

СВИ

ГОВОРЕ

„Point Blank“, једина југословенска група која се континуирано бави блуз музиком, као да најављује благе промене у својим интересовањима. Снимили су два албума који су код љубитеља блуза одлично прошли а недавно је Драгољуб Црнковић, певач, гитариста и вођа састава снимио соло-плочу на којој су се нашле његове нумере прилично кантри ори-

јентисане. Поред нових песама, на плочи ће се наћи и неке од обрада. Једна од најзанимљивијих је стара Нилсонова песма „Сви говоре“ (Everybody's Talk-

king) позната из филма „Пинокио каубој“. Прича се да су неке стране дискографске куће врло заинтересоване за издавање ове плоче.

РЕКОРДИ

„STATUS QUO“ МЕЂУ НАЈВЕЋИМА

Ветерани британске рок сцене – „Статус Кво“ („Status Quo“), у својој „другој младости“ која је отпочела после „Лајв ејд“ концерта на Вембли стадиону у Лондону у лето 1985. године, бележе углавном успехе.

Недавно су постали тек трећа група у историји топ листа у својој земљи која је забележила двадесет (или више) синглова међу првих десет на британској топ листи. То им је пошло за руком трећим синглом са албума „У војсци“ („In The Army Now“) на ком се и налази нумера истог назива. Са те ЛП плоче „Статус Кво“ су објавили два сингла пре овог: „Котрљајући се кући“ („Rolling Home“) стигао је до деветог места, а „Црвено небо“ („Red Sky“) десет места ниже – до деветнаестог. „У војсци“ је прошао боље од оба претходника са истог албума, стигао је до одличног четвртог места.

Иначе, уз „Статус Кво“, овако импозантним резултатом могу се похвалити само још „Битлси“ и „Ролингстонси“. „Битлси“ су забележили укупно двадесет и пет синглова међу десет најпродаванијих у периоду од 1963. до 1982. године (тада је реиздање сингла „Воли ме“ стигло на четврто место), а „Ролингстонси“ који званично још постоје, пласирали су се двадесет и један пут међу десет првих од 1964. до 1981. године.

„Статус Кво“ су такође постизали успехе током три деценије. Први свој хит сингл забележили су 1968. године.

ЗАМИСЛИТЕ, ОНАЈ ФУДБАЛЕР ЦРЊАНСКИ ПИШЕ ПЕСМЕ!

НЕПОЗНАТЕ
СТРАСТИ
ВЕЛИКОГ
МИЛОША

Деветнаестогодишњи
Црњански 1912. кад је
већ био професионални
фудбалер: у песмама је
тих и тужан, на терену
оштар, свадљив и
неустрашив. (Цртеж
Ненада Милићевића
према оригиналној
фотографији)

**– БИО ЈЕ СЈАЈАН ТЕХНИЧАР, ВЕЛИКИ БОРАЦ И ГОЛГЕТЕР, АЛИ
ИСУВИШЕ ПРГАВ, БУНИО СЕ НА ОДЛУКЕ СУДИЈА, СВАЂАО – СЕЋА
СЕ СТАНОЈЛО ЈОКСИЋ, НЕКАДАШЊИ МЕЂУНАРОДНИ ФУДБАЛ-**

**СКИ СУДИЈА. ИГРАЧ
О КОМЕ ЈЕ РЕЧ ВЕЋ
ТАДА ЈЕ БИО ПОЗНАТ
ПЕСНИК И ПРИПО-
ВЕДАЧ.**

Милош Црњански је писао скоро целог живота, од раног детињства до дубоке старости. Међутим, то није била једина страст великог књижевника. Мање је познато да је Црњански изузетно волео спорт. И кад је зашао у године, одлазио је на фудбалске утакмице или бокс-мечеве. Присутни гледаоци, па чак ни љубитељи његових песама и романа, нису могли ни да претпоставе да је тај тихи, изборани, времешни човек некад и сам био врстан фудбалер, боксер, мачевалац, веслач и пливач. То је, сигурно, још један, мање познати вид занимљивог, непредвидљивог живота књижевног класика Милоша Црњанског. Али, као што је био и својеврстан у животу и делу, Црњански је и у младости био познат као несвакидашњи спортиста.

Голобради професионалац

Милош, или Мића, како су га у кући звали, почео је да „лудује“ за фудбалском лоптом још у Темишвару, граду његовог детињства и ране младости, заједно са дечацима и младићима из „свог краја“. Већ тад се видело да је, наоко нејак и готово жгољав, врло брз, изразито борбен и добар техничар. Чак је, као деветнаестогодишњак, играо у професионалном клубу. Ево шта о томе добу своје младости, сећајући се 1912. пише сам Црњански:

„Прво сам играо у репрезентацији школа, затим у клубу гимнас-

тичара Темишвара (ТТК), а најзад, почев од седмог разреда, у клубу железничара, металаца.

То је био професионални клуб фудбалера и мој најбољи друг у њему био је металац Сидон. Ја сам у његовом друштву упознао и језик, и кућу, и породични живот радника. Кад бисмо путовали на утакмице, Сидон ме смештао у мрежу за пртљаг изнад седишта.

ТРАГ

Желим:

да после снова
не остане траг мој
на твом телу.

Да понесеш од мене само
тугу и свилу белу
и мирис благ...

путева засутих лишћем свелим
са јабланова.

Пробудио ме једном о поноћи да ми прочита новине о потапању брода „Титаник“. У оно време то се сматрало као фантастична катастрофа...

Кад се у јесен, исте године уписао у Експортну академију у Ријеци, одмах се учланио у фудбалски клуб „Викторија“ с којим путује у суседна места и градове да игра. У разгледници, коју је Милош крајем 1912. године послао из Сплита брату по оцу Јоци у Нови Сад, пише да је његова „Викторија“ играла против „Хајдука“ и изгубила са 2:1.

Фудбал се често спомиње у Милошевој преписци и из ње се види да је писац веома поносан на своје бављење спортом. Године 1920. (живи у Београду и спрема дипломски испит на Филорзофском факултету) двадесет седмогодишњи Црњански пише 6. априла пријатељу Иви Андрићу у Рим:

„Мени је ужасно досадно. Једино што ме држи то је futsal – опет га играм и то изврсно. 20. овог месеца имаћемо главну утакмицу за првенство. Зрак, весели младићи, зелена трава, игра и победа ослободили су ме...”

Непобедиви мајстор флорета

Као репортер „Политике“, писац „Дневника о Чарнојевићу“ и професор гимназије, у којој поред историје, књижевности и немачког језика предаје и гимнастику, Црњански у сезони 1924/25. још активно игра фудбал сад у СК „Банат“ у Панчеву. Црњанског као фудбалера живо се сећа Станојло М. Јоксић, београдски адвокат у пензији, чије смо мишљење већ навели у поднаслову:

– Црњански је играо центарфора. Био је сјајан техничар, велики борац и прави голгетер, али исувише пргав, бунео се на одлуке судија, свађао. Судео сам и једну утакмицу његовом тиму. Током меча приговарао је на моје одлуке, а ја сам покушавао да га смирим. Међутим, он је и даље терао по своме. Кад је, заиста, прекардашио морао сам да га искључим. Сећам се, псовао је и док је напуштао терен. Иако смо били пријатељи, то ми Црњански никада није опростио!

У време младости Милоша Црњанског још један спорт је био веома раширен. Мачевање. Наравно, то је било и те како изазовно за борбеног Милоша.

Извесно време, опет давне 1912. године, Црњански је живео и „у Опатији – која се тада звала Абација – а у којој су биле чувене утакмице мачевања, код једног професора (Перчић) који је био шампион професора. Иако нисам високог раста, ни дугих руку, он је једном рекао да ћу побеђивати на утакмицама, јер, са флоретом у руци, имам брзину лудака. Сад ми се то чини јако глупаво, али сам се у оно време, од те похвале, нади-мао, као жаба...”

Доцније, да останем на Ријеци, био је разлог и то што сам у гимнастичкој сали, испод Сахат-куле, упознао мајстора – учитеља мачевања, који је био висок два метра, имао дуге руке и викао „Battuta! Battuta!“ („Ударац! Ударац“), као неко оличење Нечастивого.

Он нас је, све, набадао на флорет, као да је флорет чачкалица, а ми њему нисмо могли ништа, ама баш ништа. То, да постоји човек који мене набада као лептира, а да му ја, са мачем у руци, ипак не могу ништа, ама баш ништа, мени се чинило као фантазмагорија, чаробна. Ја сам зато остао на Ријеци“ (Цитати песникови из коментара за „ЛИРИКУ ИТАКЕ”).

Песник у боксерским рукавицама

Али, Црњански није био само успешан у копачкама или с мачем у руци. Ова два спорта као да су била недовољна да обуздају његову немирну природу и срчаност. Као да је желео да докаже да песници нису танкофутни мекушци „у рукавицама“, Црњански је храбро навлачио боксерске рукавице, лео се у ринг и укрштао их против већих и јачих бораца.

Као и на све у свом животу, био је поносан и на своје мишиће. Волео је да весла и плива, а то је био добар повод да их, насмејан, покажује на Дунаву и плажама широм Европе. Веслао је Дунавом или би скакао у воду и храбро пливао ка другој обали. Како сам бележи, једном је с пријатељима веслао од Хвара до Виса!

Много касније, живећи и мучећи се у Лондону, несрећним и горким животом избеглице, Црњански је, иако готово без новца, одлазио на утакмице енглеског првенства. Дивио се пословичној борбености и брзини тамошњих играча. Ко зна, можда се тада Црњански сећао и својих младачких спортских борби, победа и пораза.

Иван Лончар

ПРИСЛУШКИВАЊЕ ИЛИ ШТА ГОВОРЕ ДЕЦА

Небо је плаво а унутра је снег

Забавник се три дана бавио прислушкивањем једном тако омраженом радом, међутим правдају нас наше намере. Хтели смо да чујемо шта говоре деца о појмовима и стварима свакодневним и обичним, као што су: зима, небо, породица, сат, празник, жеље и мржње... Наводимо адресу обданишта „Радосно детињство“ у којем смо боравили три дана 22, 23. и 24. децембра. Обданиште се налази у

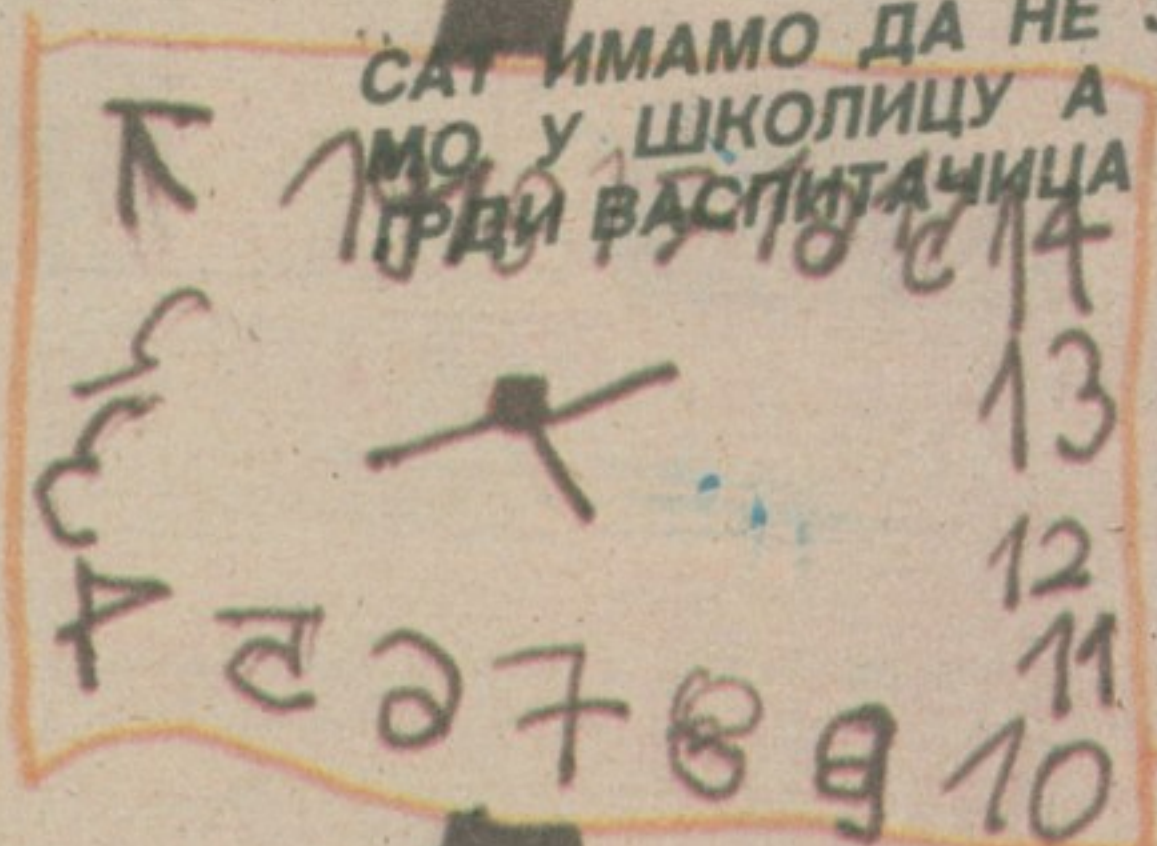
улици Боре Марковића бр. 25, на Бановом брду у Београду. А Забавников сарадник – прислушкивач у Македонској 29, XIV спрат у својој редакцији. Ко хоће да проверава ту су му сви подаци.

Ово смо све учинили са убеђењем да су дечја уста изговорила реченице које ће се на страни читаоцима допасти бар колико и нама у редакцији „Политикиног Забавника“.

САТ НАМ СЛУЖИ ДА НАМ ПОКАЖЕ КАД ЋЕМО СТИЋИ КОД БАКЕ

ТО ЈЕ КАД НЕКО ИМА СЕСТРУ И ОНА ПОГЛЕДА НА САТ КАД ТРЕБА ДА ИДЕ У ШКОЛУ

САТ ИМАМО ДА НЕ ЗАКАСНИМО У ШКОЛИЦУ А ОНДА ТЕ ПРДИ ВАСПИТАЧИЦА

НЕБО је једна васиона
Небо је кад буде пола плаво пола бело
Небо је облак и оно је плаво
Небо је цела наша земља
Небо је плаво а унутра је снег
Небо је кад сунце оде у другу земљу и код нас буде мрак
Небо је кад се окреће по целим земљама

ЗИМА ЈЕ КАД ПАДНЕ СНЕГ И МИ СЕ КЛИЗАМО НА ГУЗИ
...КАД СЕ УПАЛИ ПЕЋ
...КАД ОБУЧЕМО ЈАКНЕ, РУКАВИЦЕ И СТАВИМО ШАЛ

ДОМОВИНА је кад се неко роди
Домовина је наше море кад се ми купамо
Домовина је кад славио рођендан
Домовина је кад се на споменик партизана стави цвеће

ШТА НЕ ВОЛИШ? ШТА ТЕ МРЗИ?
МРЗИ МЕ ДА НОСИМ ТЕСНЕ ЦИПЕЛЕ И ДА СЕ ОЖЕНИМ

ПОРОДИЦА је кад мама роди брата или сестру па тата дође у болницу и одведе све кући
...кад мама роди бебу и онда тата и мама оду да се венчају

ШТА БИ ПОЖЕЛЕЛИ МАМИ
Ја бих пожелео мами чарапе и ташну
Пожелео бих да јој купим цигарете и срце

ШТА БИ ПОЖЕЛЕО СВОМ ГРАДУ ЗА НОВУ ГОДИНУ

...ДА ИМА ПУНО ДЕЦЕ
...ДА ИМА ВИШЕ МИЛИЦИОНЕРА ДА ХВАТАЈУ ЛОПОВЕ
ПОЖЕЛЕО БИХ МУ ДА ИМА ПУНО ПИЗАЦА ДА ЉУДИ МОГУ ДА КУПУЈУ ЗА ЈЕЛО
ВОЛЕЛА БИХ ДА СВОМ ГРАДУ ПОКЛОНИМ ЈЕДНУ ВЕЛИКУ ЛИВАДУ

За Забавник прислушкивала
Недељка Сташић

ИСАК АСИМОВ

ФАНТАСТИКА

Алекс Адел и Бертрам Липов били су техничари, верне длаке Мултивака. Онолико колико је човеку опште било могуће. Знали су шта се крије иза хладног, светлуцавог лица – километара и километара лица – тог гигантског компјутера. Зато су данас, са пуним правом, учествовали у Мултиваковој победи и општем слављу. Мултивак је успео да теорију претвори у стварност, да реши проблем конзервирања и коришћења сунчеве енергије за целу планету. Земаљска кугла је тако престала да сагорева угаљ, да врши фисију урана, притиснувши дугменце које је спојило са станицом само километар у пречнику, која је кружила око Земље на пола растојања од Месеца. Захваљујући Мултиваку, Земљу су сада покретали невидљиви зраци сунчеве енергије.

– Кад мало размислим, заиста ми је све ово невероватно! – рекао је Адел, пијуцајући виски. – Сва та енергија која ће нам икада бити потребна – чабе! И то заувек, заувек!

Липов је затрептао.

– Не заувек.

– Док год траје Сунце, Берт. До ђавола, па то ти је заувек!

– То није заувек.

– Добро, добро. Још милијарде и милијарде година. Јеси ли задовољан?

– Хоћу само да кажем да Сунце неће вечно трајати. Безбедни смо за следећих 20 милијарди година. А онда? Твоја мука је, Адел, што ниси логичан човек. Када Сунце нестане, нестaju и остале звезде, све се завршава. Нека траје и биљон година, на крају ће све пасти у таму. Ентропија ће достићи максимум и то је све.

– Знам ја све о ентропији – увређено је рекао Адел. – Ако ово и није заувек можда ће човек моћи поново да створи енергију.

– Никада, никада!

– Хајде да питамо Мултивак! – Адел је био довољно припит да покуша. – Да ли ће човечанство једнога дана моћи да Сунцу поврати младост, чак и пошто оно од старости усахне? Или, једноставније: Како се може драстично смањити нето количина ентропије у свемиру? Мултивак је заћутао и замро, па затим заклопао:

Церод, Церодина и Церодета I и II посматрали су како се звездани при-

зори смењују на визиопанелу док су журишали кроз хиперсвемир.

– Ено га! То је Х-23! – узвикнуо је тата Церод. Деца су зашмачала од радости.

– Мир, децо! – строго је рекла Церодина. – Јеси ли сигуран, Цероде?

– Шта ја имам да будем сигуран – насмејао се Церод и задовољно погледао на металну избочину која се пружала целом дужином брода, на њихов лични Микровак. Микровак је о свему бринуо и једино што је Церод о њему знао то је да „ак“ на крају имена означава „аналогни компјутер“ на староенглеском. Церодина је посматрала визиопанел.

– Ипак ми је жао што смо напустили Земљу – тужно је рекла.

– Зашто, побόгу? – запитало је Церод. – Тамо нисмо имали ништа. На Х-23 имаћемо све. Тамо нас чека више од милион људи. Кажем ти, права је срећа што су компјутери омогућили међузвездана путовања, с обзиром на то како се множимо.

Церодета I је узвикнула: – Наш Микровак је најбољи Микровак на свету!

Заиста је лепо имати сопствени микровак, помислио је Церод. Када је његов отац био млад, једини компјутери били су огромне машине које су заузимале хиљаде квадратних километара, на свакој планети само по један. Звали су их Планетаони АК. А овај лични Микровак био је много компликованији од прастарог и примитивног Мултивака који је успео да укроти Сунце, и готово исто толико сложен као и земљин Планетарни АК који је први решио проблем путовања кроз хиперсвемир.

– Толико звезда, толико планета! – уздахнула је Церодина – Вечно ће се људи овако селити.

– Неће дуго – сетно се насмешно Церод. – Једног дана све ће престати, али не за још много милијарди година. Чак и звезде умиру, знаш. Ентропија мора да расте.

– Шта је ентропија? – уплашено је зашмачала Церодета II.

– Ентропија је, мила моја, само једна реч која означава изумирање свемира. Обе Церодете брижнуле су у плач.

– Немој да дозволиш да звезде умру, тата! Питај Микровак, питај га како се звезде поново пале!

– Добро, добро, луткице моје. Ево, питам га, не брините, он ће нам све

рећи! – Церод је дохватио танку траку целуфила на којој је писао.

Недовољно података за одговор

БЈ-23Х са Ламета зурно је у мрачне дубине тродимензионалне мапе Галаксије. „Питао се да ипак не претерујемо са овим црним прогнозама?“

– МХ-17Ј са Никрона одмахнуо је главом. „На жалост, не. Свестан си да ће за пет година, према садашњем приливу дошљака, галаксија бити пренасељена.“

ВЈ-23Х је уздахнуо. „Ипак, свемир је бесконачан. Сто милијарди галаксија чекају. И више од тога.“

„Сто милијарди није бесконачно и постаје све мање бесконачно. Размисли! Пре 20 хиљада година човечанство је први пут смислило како да користи звездану енергију а већ неколико векова касније међузвездана путовања постала су могућа. Испуњена је

цела Галаксија. Сада се човечанство удвостручује сваких 10 година...“

БЈ-23Х га је прекинуо. „За то можемо да захвалимо бесмртности и Галактичком АК-у који је победио старост и смрт. Медвећа услуга...“

„Не заборави на невоље са енергијом. Јер потребе расту геометријском прогресијом. Понесташе нам енергија, пре него што нам понестану галаксије!“

„Можда постоји неки начин да се промени смер ентропије. Требало би да запитамо Галактички АК.“

МХ-17Ј извукао је из џепа свој АК контакт који га је преко хиперсвемира спајао са великим Галактичким АК-ом који је опслуживао цело човечанство.

„Да ли је могуће икада променити смер ентропије?“

Из малог АК контакта зачуо се так гласић: НЕДОВОЉНО ПОДАТАКА ЗА ОДГОВОР

Свест Зи Прајма тумарала је новом галаксијом, међу безбројним звездама које су је храниле енергијом. Ову раније није видео. Да ли ће их икада видети све? Толико их је. Свака са својим бременом људства. Људством које све више постаје терет. Права бит човека сретала се овде, у слободном свемиру. Мислим на свест, а не на тела! Бесмртна тела трајала су еонима на планетама, а васиона је постајала све тешња.

Мисли Зи Прајма дотакле су нежне пипке друге свести. „Ја сам Ди Суб Вун. Из које си галаксије?“

„Зар је важно? Све галаксије су исте“.

„Не све. На једној је настала људска раса. То је чини другачијом“.

Космички АК их је чуо, јер је на сваком свету, широм свемира имао спремне пријемнике.

Зи Прајм је знао само једног човека чије су мисли продрле довољно близу самог Космичког АК-а: једино те мисли биле су у стању да спознају сјајну, једва видљиву куглу пречника

јер Човек је душевно био целина. Састојао се од билиона и билиона бесмртних тела.

Човек је рекао: – космос умире.

– Човек је галаксије видео како тамне. Циновске звезде одавно су нестале. Остале, бели патуљци, сасвим изгледали на крају.

Човек је рекао:

– Ентропија се непрестано повећава и повећавање се до крајњих граница.

Човек је запитао Космички АК:

– Може ли се променити смер ентропије?

Космички АК је закупио људску свест, али не у космосу. Налази се у хиперсвемиру. Сачињен је од нечега што није ни материја ни енергија. Космички АК је одговорио Човеку.

– ЗА САДА НЕМА ДОВОЉНО ПОДАТАКА ЗА ОДГОВОР.

Човек је рекао:

– Сакупи потребне податке.

Космички АК је одговорио:

– Учинићу то. Чиним то већ сто милијарди година. Моји претходници такође. Често су нам постављали то питање. Још увек немам довољно података.

Човек је запитао:

– Да ли је проблем нерешив у свим појмљивим околностима?

АК је одговорио:

– Нема нерешивог проблема у свим појмљивим околностима.

Човек је рекао:

– Чекаћемо.

Звезде и галаксије су умирале. Свемир је постао црн после 10 билиона година лаганог издисања. Један по један човек спајао се са АК-ом, физичка бића губила су душевне одлике.

Пре спајања последња човекова свест је застала. Погледала је космос и упитала:

– Да ли је ово крај? Зар се овај Хаос не може поново преобразити у Свет? АК јој је одговорио:

– Нема још довољно података за одговор.

Последња човекова свест стопила се с компјутером и онда је постојао само АК – АК и хиперсвемир.

Материји и енергији је дошао крај. Исто тако и свемиру и времену.

Чак је и АК постојао само због тог последњег питања на које никада није нађен одговор – од времена када га је 10 билиона година раније поставио полуијани компјутерски техничар.

АК је најзад прикупио податке.

АК је сазнао како може да промени смер ентропије.

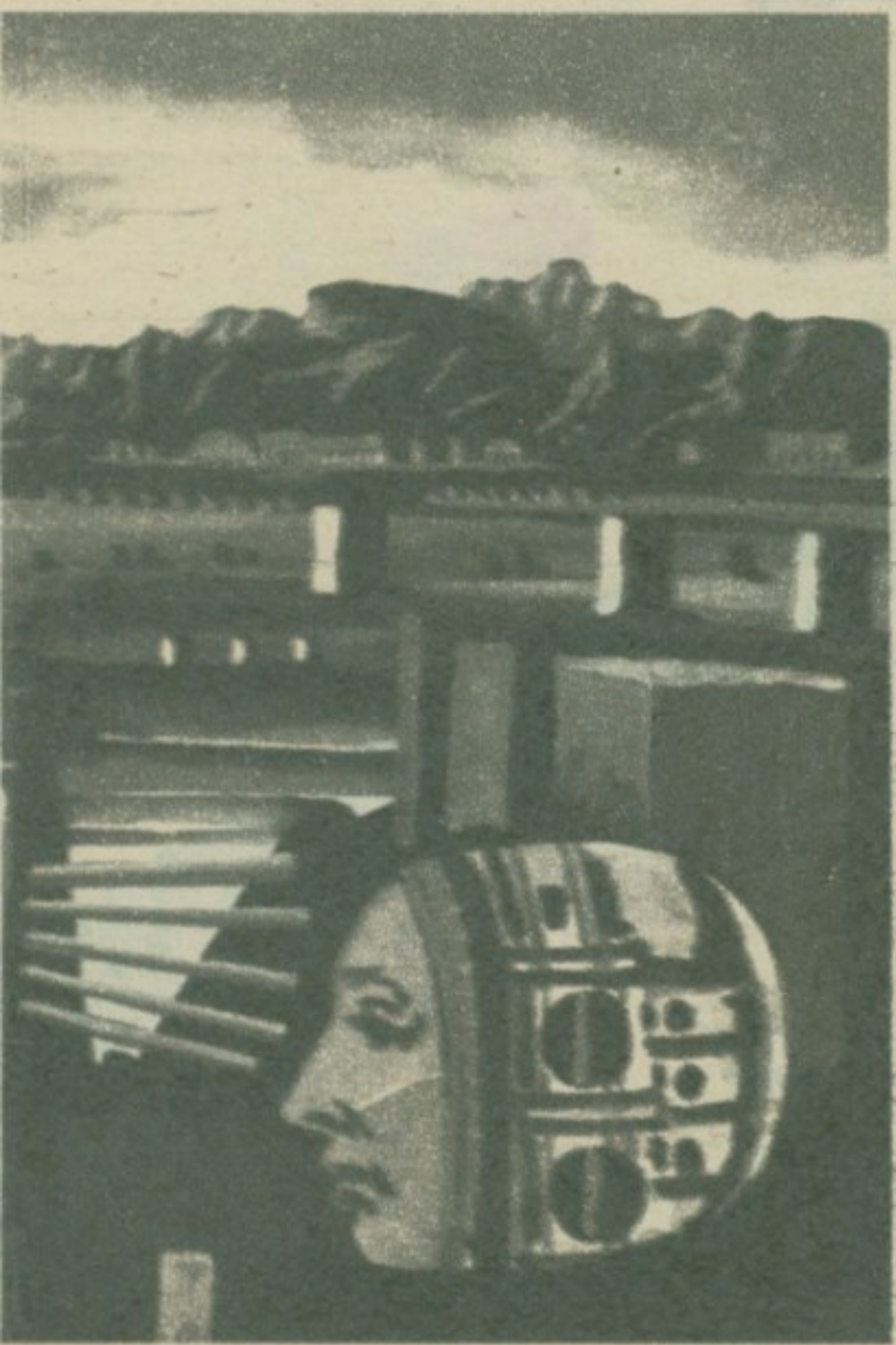
Али више није било човека коме би АК дао одговор на последње питање. То га није бринуло, сам одговор ће се својим моћима и умећима побринути.

Свест АК-а обухватила је све што је некада био космос. И оно што је сада био Хаос. Постепено, корак по корак, почео је да делује.

АК је рекао: НЕКА БУДЕ СВЕТАЛА!

И светла је било

(Превела Мирјана Гашић)

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

пола метра. Нико није могао ни да појми суштину Космичког АК-а, јер су одавно прошла времена када је човек учествовао у његовом стварању. Већ дуго је сваки Космички АК уобичајавао да направи и изуми наследника, бољег и савршенијег.

Космички АК повео их је кроз замућено море галаксија, до те, првобитне галаксије, од себе самог и увеличао је међу звездама.

Упркос томе она је, ипак иста, иста као друге – разочарано је помислио Зи Прајм. Космички АК му је прочитао мисли. Човекова првобитна звезда је замењена новом. Овај нови свет је створен само за њихова физичка тела.

Зи Прајма је обузела туга. „Звезде умирају“, рекао је Суб Вуну. „Првобитна је мртва. Кад нестане енергије и нећемо нестати! Космички АК! Како рецити звезде да умру?“

Човек је расправљао сам са собом,

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор	СРЕД-СТВО ЗА ЗА-УСТАВ-ЈАНЕ КРЕМ	РАЗ-ДВО-ДИТИ	ИСТО-ВЕТ-НОСТ	ЛЕДЕ-НА СВЕРА, КАПИТА-НИК	ФРАНЦ-КОМИ-ЧАР-ЖАК	РУБ-ОКРА-ЖАК	БО-КРЕМ КРАЈА-ДАНО-СА
АТИН-ОКИ ДРЖАВ-НИК (БЕО-ЛЕЗ П. Н. ЕРЕ)	A	R	i		T	i	
ПРЕДА-ВАНЕ	N	A	S	T	A	V	A
ХЕ-МИСКИ ЕЛЕ-МЕНТ	A	S	T	E	T	i	K
ПРИ-БОР ЗА СЕДЕ-ЊЕ	S	T	O	L	i	C	A
ТИГАН	T	A	V	A		A	i
ЗАЛЕТ ПРЕ СКОКА							
Δ	E	T	E		A		D
ФИЛИП К. ДАВРАСА	E	i	T				
ОПТАН БИЛОКЕ							
„ТЕСЛА“	T		N				
МЕСТО У СРЕД-ЊОМ ДАМА-ЦИЈИ	i	M	O				
УЗВИК КОЗИМ СЕ МА-МИ КОЗА	K	i	C		S	E	R
НАШ ИСТРА-ЖИВАЧ СЕ-КЕЛО		S	A				
„ТОНА“	T						
СТАР ЧОВЕК (ТУР)							
КРЧАГ, ВРЧ (МН.)	T	E	S	T	i	J	E
МУ-ЗИЧКИ ИНСТРУ-МЕНТ (МН.)				E			M
ЗНАК ЗА РА-ДИЈУМ	R	A		N	L	O	
РУСКИ ФИЗИ-ЧАР НО-БЕЛ-ОВА, ИГОР		N	i	C	A	T	i
ВРСТА РАЧНОГ ПСА				i	J	E	R
МАЛА АРИЈА, АРИЈА-ЦА	A	R	i	J	E	T	A
ЧЕХО-СЛОВЕН-КИ ДРЖАВ-НИК ТОМАШ				A		i	N

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: колибри, анаграм, собрање, омразит, млечина, ад, лак, снови, теријер, е, Рада, Рудо, им, икавица, Јовичић, апатија, патица, го-тица, С, пи, авет, О, У, Аса, Вега, Ел, икронија, Ђоровић.

Неки од ученика школе за кловнове. Заједничко им је: велика уста, бабурасти нос, раширене очи, лице намазано јарким бојама и циљ да насмеју човека. У ово тужно време то је прави лек

ШКОЛА ЗА КЛОВНОВЕ

И ТО ПОСТОЈИ! ДОДУШЕ, НЕ КАО ЈЕДАН ОД БРОЈНИХ СМЕРОВА У НАШЕМ УС-
МЕРЕНОМ ОБРАЗОВАЊУ – ОВУ ШКОЛУ МОГУЋЕ ЈЕ ЗАВРШИТИ У АМЕРИЦИ,
НА ФЛОРИДИ

Управи америчког Ринглинг циркуса дошли су 1978. године до закључка да су им кловнови превише стари – у просеку седамдесет и пет година – и да се све мањи број људи опредељује за овај позив. Тада је одлучено да почне са радом ова необична школа.

Врата су широм отворена за младе из целог света који желе да изучавају кловновски занат уз Била Балантајна, бившег кловна а сада предавача и директора школе. Курс траје шест недеља. За то време могуће је научити све оно што мора да зна сваки припадник овог шареног света, а то знање ће касније, наравно, про-

ширити кроз праксу. Јер, сви који „дипломирају“ сигурно ће одмах наћи посао у неком светском циркусу. Дobar кловн је веома тражен.

Али, бити кловн није нимало лако, па зато само неки од ученика ове школе успевају и да је заврше. Од око педесет ђака, колико их се обично упише, до краја стигне само њих десетак. Јер, кловн мора свашта да зна: пре свега да буде талентован и оригиналан, затим да има осећај како да се, према својој личности, нашминка и обуче, да буде убедљив, добар глумац, и, нарочито, вешт жонглер. Акробатика је у школи један од најважнијих предмета. А тражи се и мало одважности

и смисла за импровизацију – кловн је увек на сцени.

Девојке које похађају ову школу морају непрекидно да доказују да су способне исто као и кловнови-мушкарци да се суоче са овим напорним послом и номадским животом.

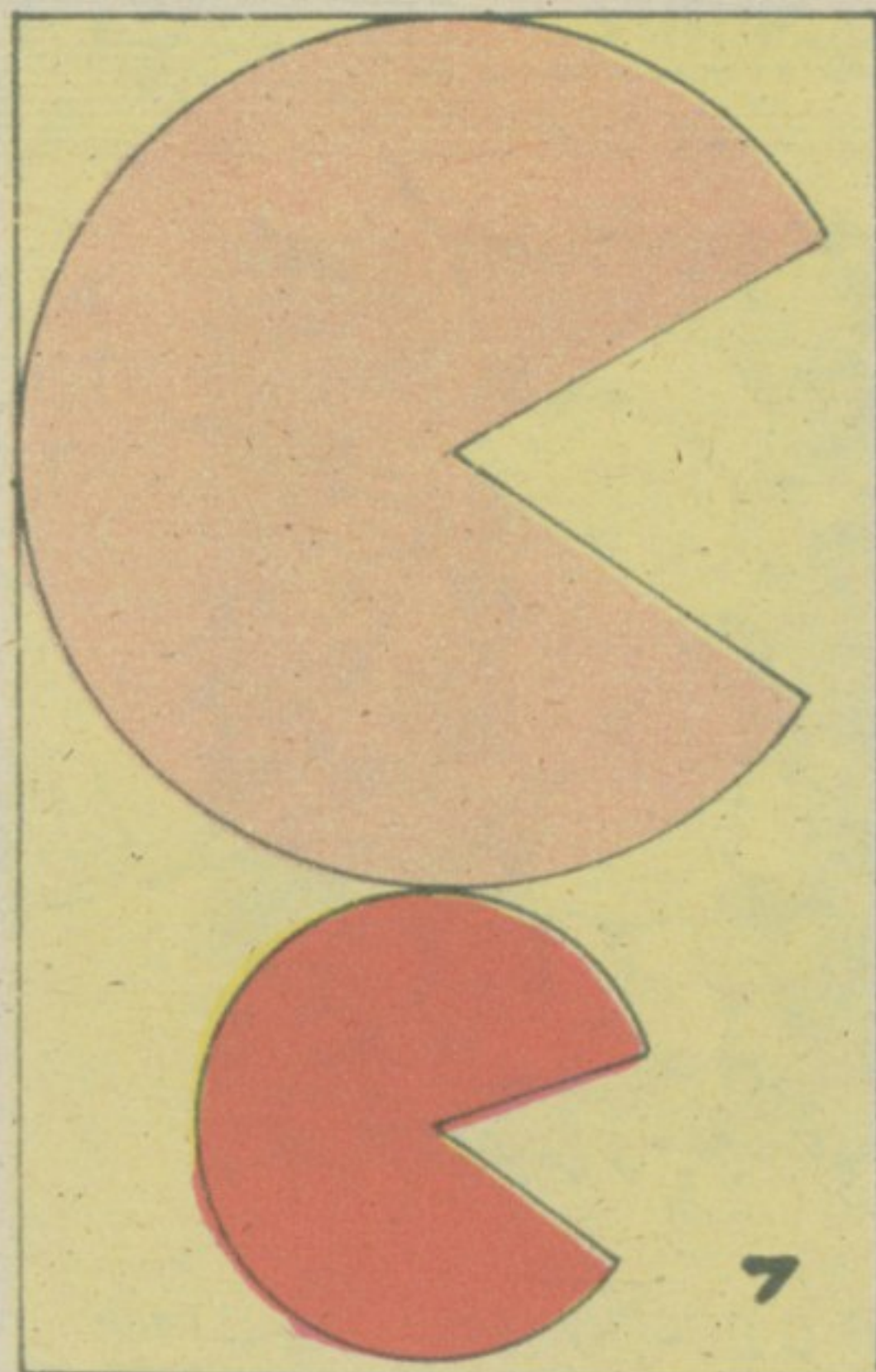
Један од покретача школе је седамдесетседмогодишњи Лу Цекобс најталентованији кловн од седамдесетак колико их ради у Ринглинг циркусу. Он с нестрпљењем очекује да се на курсу појави неки обдарен и маштовит дечак или девојчица који би га, једног дана достојно заменили на сцени и омогућили му да се, најзад, повуче у заслужену пензију. Па, изволите!

Љ. М. Г.

НОВОГОДИШЊИ УКРАСИ

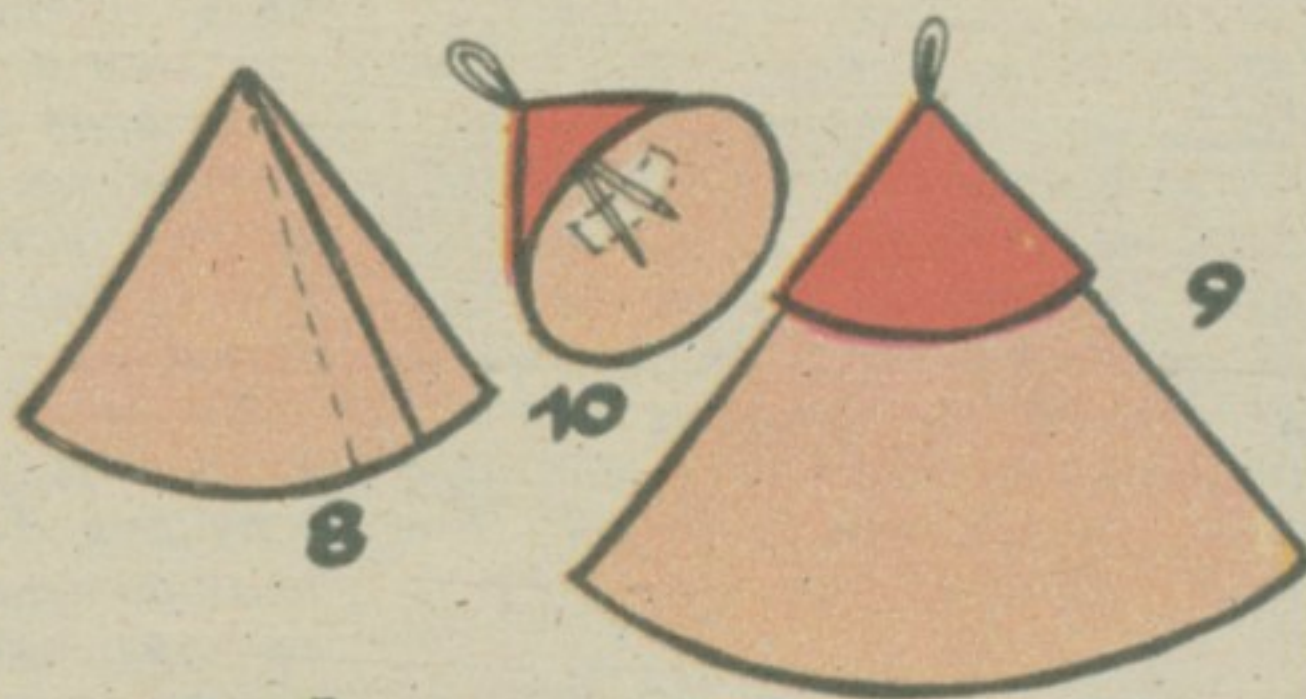
БАЛОНИ ОД ЈАЈА

ПРОБУШИ ЈАЈЕ ИГЛОМ
СА ДВА КРАЈА (ЦРТ. 1)
И ИЗДУВАЈ САДРЖАЈ (ЦРТ. 2).
ПОВЕКАЈ РУПИЦУ СА
ЈЕДНЕ СТРАНЕ И У ЊУ
УВУЧИ ВЕЗАНО ПОЛА
ШИБИЦЕ (ЦРТ. 3). ШИБИЦА
ЋЕ ОСТАТИ У ЈАЈЕТУ А
ПОМОКУ КОНЧИКА КОЈИ
ОСТАЈЕ НАПОЛНЕ ЈАЈЕ
ЋЕШ ОКАЧИТИ О
ЈЕЛКУ (ЦРТ. 4). КОНЧИК
МОЖЕШ ПРОВУКИ И
КРОЗ ЈАЈЕ ТАКО ШТО
ЋЕ НА ЈЕДНОМ КРАЈУ
ОСТАТИ ПЕРЛА (ЦРТ. 5).
ЈАЈЕ ОБОЈИ ИЛИ УКРАСИ
СЈАЈНИМ ПАПИРОМ И
ОБЕСИ О ЈЕЛКУ (ЦРТ. 6).

ДЕДА МРАЗ

ИСЕЦИ И ОБОЈИ
ДВА ДЕЛА КАО НА
ЦРТ. 7 (ВЕЛИЧИНУ
ОДРЕДИ ПО ЖЕЉИ).
КУПУ СПОЈИ И ЗАЛЕПИ
КАО НА ЦРТ. 8, СТАВИ
ЈЕДНУ НА ДРУГУ (ЦРТ. 9)
И ПРОВУЦИ И ЗАЛЕПИ
КОНАЦ КАО НА ЦРТ. 10.
НАЦРТАЈ ДЕДА МРАЗА И
ОД ВАТЕ НАПРАВИ И
ЗАЛЕПИ ОБРВЕ, БРКОВЕ
И БРАДУ.

ГИРЛАНДЕ

ПРЕСАВИЈ ДУГАЧКУ ТРАКУ У ЦИК-ЦАК
(ЦРТ. 12) И ИСЕЦИ ЈЕЛКУ (ЦРТ. 13) ИЛИ
ЈЕЛКУ И СНЕШКА (ЦРТ. 14) ПА РАЗВУЦИ
И ОБЕСИ ПО ЗИДОВИМА.

СВЕЧАНИ СВЕКЊАК

ОД ПЛАСТИЛИНА НАПРАВИ ЛОПТУ, МАЛО ЈЕ
СПЛОШТИ И ПОБОДИ СВЕКУ (ЦРТ. 16).
У ПЛАСТИЛИНИ ПОБОДИ СУВО ИЛИ ВЕШТАЧКО
ЦВЕКЕ И ЛИШКЕ КАО И ПЕРЛЕ (ЦРТ. 17)
ДОК НЕ
ПРЕКРИЈЕШ
ЦЕО
ПЛАСТИЛИН
(ЦРТ. 18).

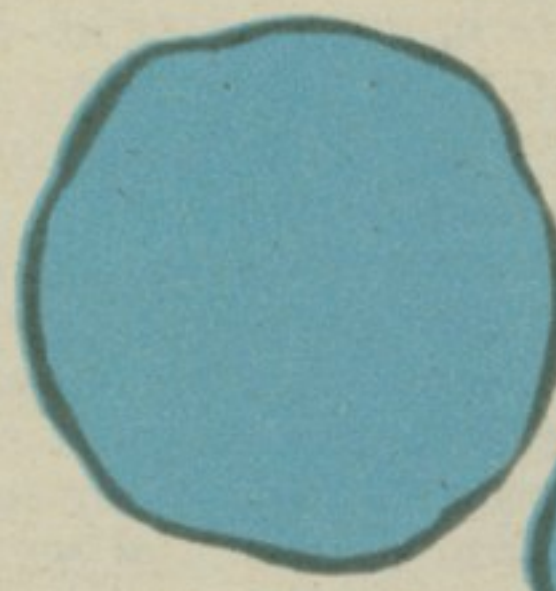
12

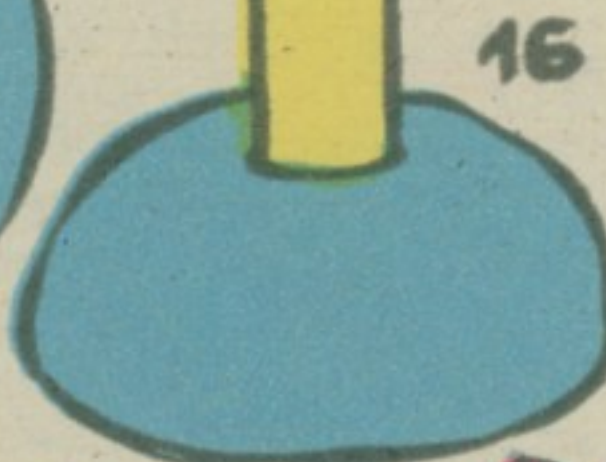
13

14

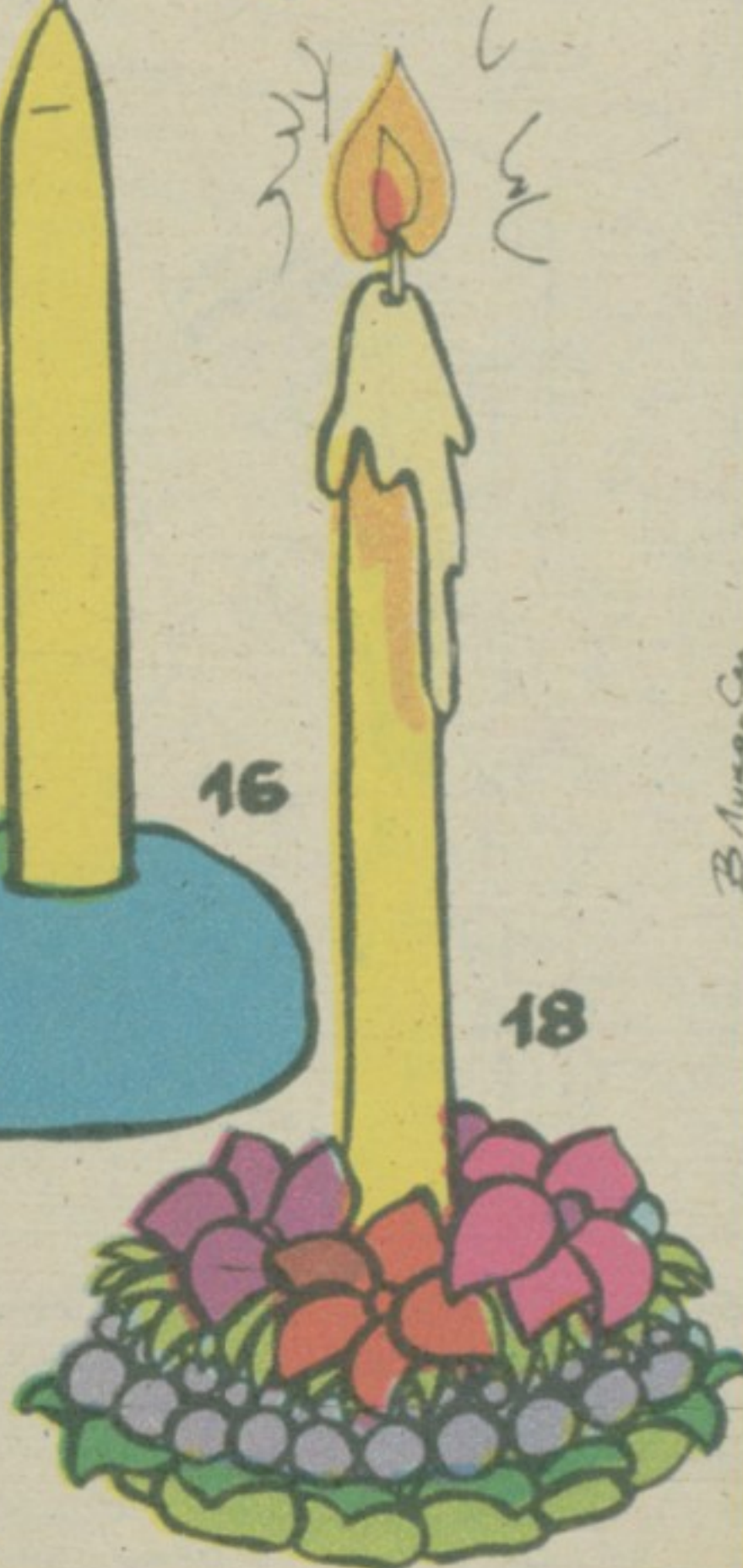
15

16

17

18

НУШИЋ О ДОЧЕКУ 1910.

✉ Од мог деде Ивана наследио сам комплете „Политике“ из времена пре првог светског рата. Често их листам, јер је то за мене својеврстан времеплов. Сад, кад је све у знаку доласка Нове године, волео бих да у Малој пошти објавите запис о дочеку давне 1910. који је у „Политици“ објавио Бен Акиба, односно Бранислав Нушић.

УРОШ МАТИЈЕВИЋ
Вењамина Маринковића 8
32250 ИВАЊИЦА

Другог јануара 1910, пре 77. година, Бранислав Нушић је у „Политици“ описао дочек Нове године „из свог угла“:

Решио сам да приберем тачне податке о томе: како је ко дочекао Нову годину. Али, изгледа да је то необично тежак посао. Тре-

бало би ми пуна година рада и онда на шта ми сви ти подаци, кад ће после годину дана опет стићи Нова година.

Према сад прибраним подацима, изгледа да би се само гене-

рални статистички резултат могао извести. Тако, на пример, изгледа да је: 40 одсто становништва београдског дочекало Нову годину уз чашу вина од којих половина, кад је куцнуло 12, нису никако могли да нађу уста својих пријатеља са којима су се хтели при честитању пољубити.

Двадесет одсто, међутим, дочекало је Нову годину држећи карте у рукама. То су они који хоће да виде са каквом ће срећом дочекаати Нову годину. Међу овима је било бар половина који су тачно у 12 сати плунули у свој цеп и тиме плунули на своју судбину.

Тридесет одсто београдског грађанства дочекало је Нову годину на забавама и играма. И од ових тридесет одсто, бар је десет одсто, у моменту кад је на Саборној цркви одбијала поноћ, изјављивало љубав.

Четрдесет одсто је, дакле, пило, двадесет одсто се картало, тридесет одсто је било на забавама, а оно ресто од десет одсто просто је спавало.

И тако би била у свему тачна статистика, то јест, знало би се тако где је било свих сто одсто београдских становника. И ја бих ту статистику као врло тачну и објавио, али ми је један случај само грозно покварио статистику.

Ја имам обичај да о поноћи уочи Нове године изађем на улицу и да гледам небо, и прву честитку да примим од патролције. Велим да ми први честита неко ко је невине душе, а сматрам да су та сад код нас у Београду патролције најневиније душе.

Дакле, тачно у поноћ кад сам ја изишао да погледам у небо и потражим патролцију, спазих једног човека без панталона како јури коме да честита Нову годину, или бега од некога који њега јури да му честита Нову годину.

Био сам у грозној недоумици, нарочито зато што ми тај човек просто квари статистику. Али, ствар ми је била одмах јасна, кад сам мало затим спазно увереног мужа где са једном батином јури за оним полужеником.

Боже мој, Боже мој, како то сваки на свој начин дочекује Нову годину.

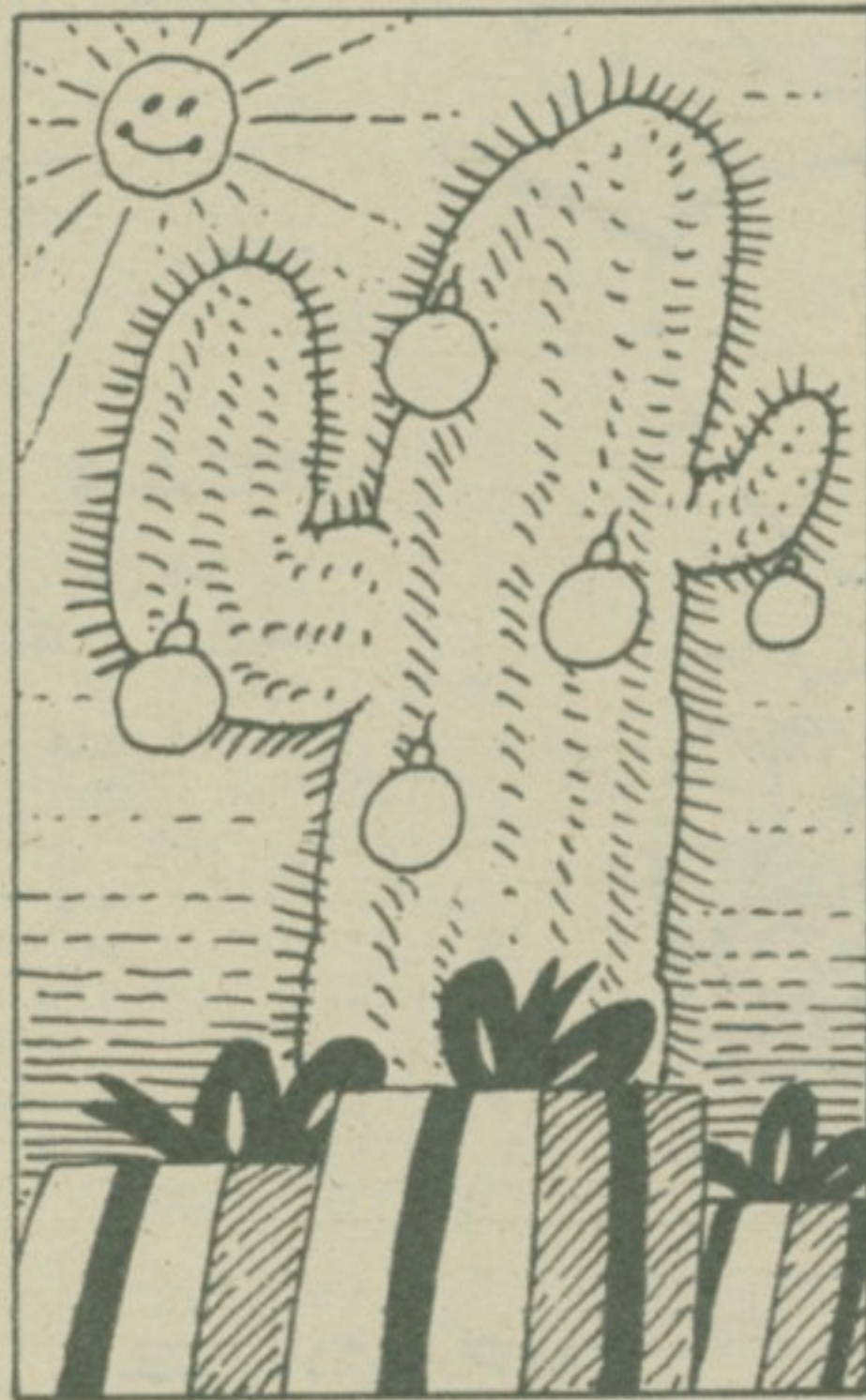
НАЈА САЛ МУБАРИК ХО!

✉ Знамо како се Нова година најчешће дочекује и слави код нас: иће и пиће, песма до промуклости, мамурлук... Зато би сигурно било занимљиво да сазнамо како ова „фешта“ протиче у другим крајевима света.

ЗАИМ ХУСЕЦИНОВИЋ
Младе Босне 22
71000 САРАЈЕВО

„Свако село – други обичај“, каже наша народна пословица, која и те како важи за прославе Нове године диљем родне нам планете. Можда није наодмет да у новогодишњу шетњу светом кренемо од нама далеких крајева.

Бурманци Нову годину празнују у најтоплије годишње доба. По

старом обичају, тада житељи ове земље једни друге дословце поливају водом, и нико се не љути кад буде изненада „окупан“.

У Јапану се поштује древни обичај да у тренутку смењивања старе и нове године звона на храмовима откуцају тачно 108 удара, што се преноси и преко радија. Дакле, тачно у поноћ целим Јапаном брује хиљаде звона. Након последњег удара звона, одлази се на – спавање да би се устало пре зоре. Сви Јапанци тада излазе на улице и дочекују нову годину са првим зрацима сунца које тек излази. Они који, ко зна због чега, преспавају тај свечани тренутак, не могу, по веровању, да очекују да ће им година која долази донети срећу. У свим домовима за празник се израђују змајеви од хартије разних величина и облика, јарких боја, који се првог дана нове године пуштају према небу. У овој земљи постоји и веровање да ако дете нацрта оно што жели и у новогодишњој ноћи стави испод јастука, жеља ће да му се испуни. Зато сва деца у Јапану цртају последњег дана старе године.

И шаролика Индија има своје нарочите новогодишње обичаје.

Међутим, почетак нове године у овој огромној земљи, с мноштвом вера и секти, не слави се истог датума. Север Индије сматра да нова година почиње 12. априла. Тај дан зове се Вешаки и означава крај пролећа и почетак лета. Тада сељаци, у рану зору, излазе на обале река, где се одржава заједнички обред купања. Предвођена старцима, маса људи улази у воду да са себе спере прљавштину и грехе из старе године. На хинду језику, најважнијем од толико разних језика Индије, тек тад се чује „Наја Сал Мубарик Хо“, што би било најприближније нашем – Срећна Нова година!

Својеврстан новогодишњи обред постоји и код Мексиканаца. У соби где су се окупили гости обеси се велики глинени суд напуњен посланицама. Посуда је ишарана разним фигурама, ликовима дивљих звери и митских чудовишта. Гостима се по реду везују очи и даје штап у руке. Онај који успе да разбије пинату, како се суд зове, биће нарочито срећан у новој години.

Житељи СССР, поготово чланови такозваних клубова „моржева“, сваког првог јануара разбијају лед на Волги, Москви, Неви, Ангори, Јенисеју и другим рекама и одважно скачу у ледену воду.

Суданци, опет, првог дана нове године полазе у потрагу за зеленим орахом. Онај који га први пронађе, верује се, биће у идућој години нарочито срећан: имаће најмање две жене!

Печено прасе на новогодишњој трпези не служи само за добар залог, већ је то у многим земљама и симбол среће. Међутим, у Мађарској се у новогодишњој ноћи не служи ни кокошка, ни ћурка, ни патка, ни гуска, да срећа не би „одлетела“ из куће!

СТАРА ЧЕСТИТКА ЗА НОВУ 1917.

✉ Не знам откуд мени, седамнаестогодишњаку, склоност према старим стварима. Претурам кришом по бабином сандуку затуреном на тавану. Кладим се да тата и мама и не знају где се он налази.

Међу многим драгоценим драгулијама, нашао сам и једну поштанску карту којом је моја бака честитала нову, 1917. годину, деди који се тада налазио у Бизерти на лечењу. Ево те честитке од пре шездесет година:

„Драги мој Обрене,

Желим ти једну спокојну и много бољу годину од ових које си претурio преко главе. Свака твоја мука, свака твоја рана, болела је овај наш дом и нашу чељад. Твоји и моји Јован и Марица претворили су кућу у штаб. Тачно знају где се ви крећете, колико напредујете, а колико се повлачите.

Нема много простора на овој карти, драги мој Обрене, а толико тог бих хтела да ти напишем. Засад

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Ивана Живковић, Здравка Челара 10/II, 11000 Београд – има 12 година, жели да се дописује са својим вршњацима.

Вероника Хрибар, Сподњи Горје 235, 64247 Згорње Горје – има 12 година, сакупља постере, жели да се дописује са вршњацима из наше земље.

Велимир Милановић Косте Јарића 27, 78000 Бања Лука – сакупља аутомобилчиће и постере.

Љиљана Поповић, 7. јула 57, 15300 Лозница – има 15 година, воли музику, навија за Црвену звезду, сакупља марке.

Дарко и Игор Алексић, Димитрија Туцовића 6, 14220 Лазаревац – имају по 12 година, сакупљају постере и Забавнике.

Ксенија Дабетић, Грушка 4, 41000 Загреб – разгледнице из страних земаља мењала би за мале бецеве.

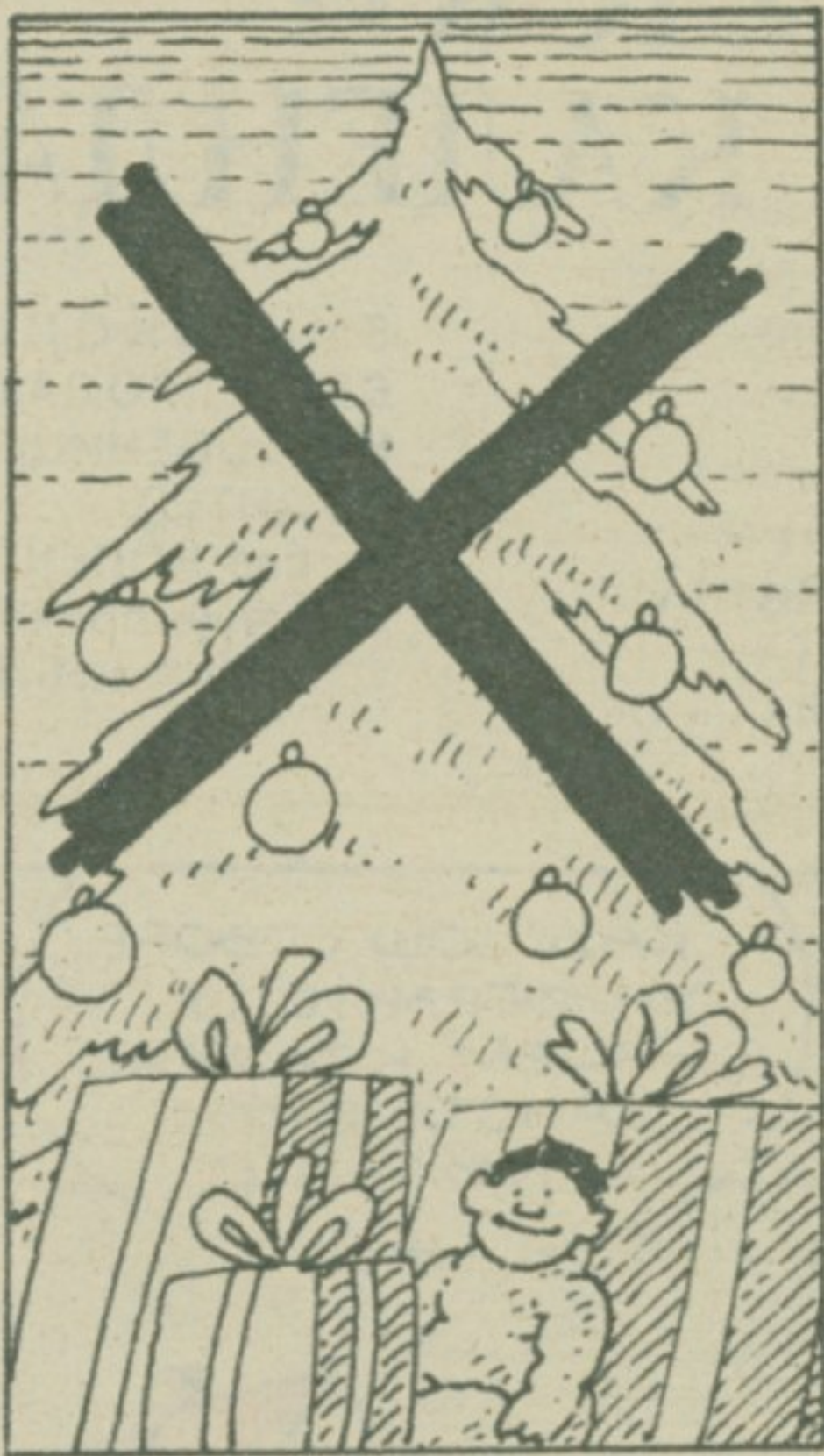
Нела Гргић, Душана Петровића 11/43, 24000 Суботица – има 14 година, воли забавну музику, бави се спортом.

ЗАКОН ПРОТИВ НОВОГОДИШЊЕГ СЛАВЉА

✉ Другарица ми је причала да је на Куби, где је она била, нова година укинута. Знам да се овај празник слави у целом свету, па не могу да верујем да је негде „забрањен“. Да ли је то тачно?

ЖЕЉКА МЛИНАР
Јована Јовановића Змаја 53
21000 НОВИ САД

Влада Фидела Кастро, децембра 1972, донела је наоко необичну одлуку: посебним законом потпуно се укидају Божић и Нова година, празници који су се на овом

тропском острву бучно славили протеклих пет векова, још од времена кад су те обичаје донели освајачи.

Међутим, ове народне „фијесте“ нису укинуте „тек онако“. Кастрова влада имала је и те како разлога да прогласи овај закон, боље рећи забрану. Док у Европи у децембру и јануару бесне снажне међаве, на Куби је суво и топло, најпогодније за пољопривредне радове, нарочито за врло важну бербу шећерне трске која је за целу земљу од животне важности. Како Божић, Нова година и традиционални кубански карневали, најпознатији на овом континенту после оних у Рио де Жанеиру, падају управо у време кад су радови на плантажама у јеку, Кубанци су више мислили на весеље, песму и игру него на сечу шећерне трске. „Све те празничне дане“, изјавио је још у јесен 1969. године Фидел Кастро, „провешћемо на берби шећерне трске, јер времена за славље нама“. Тада је и сам кубански вођа дочекао Нову годину на плантажама шећерне трске с мачетом у руци.

Они Кубанци који ипак желе да свечано обележе Божић, радосно

дочекују Нову годину или да се веселе у лудим данима карневала, то ипак могу да учине, али у јулу, кад се пољопривредни радови приведу крају. Истим законом јул је проглашен месецом општеном родног славља.

КАД ЈЕ ДЕДА МРАЗ БИО СТРАШАН

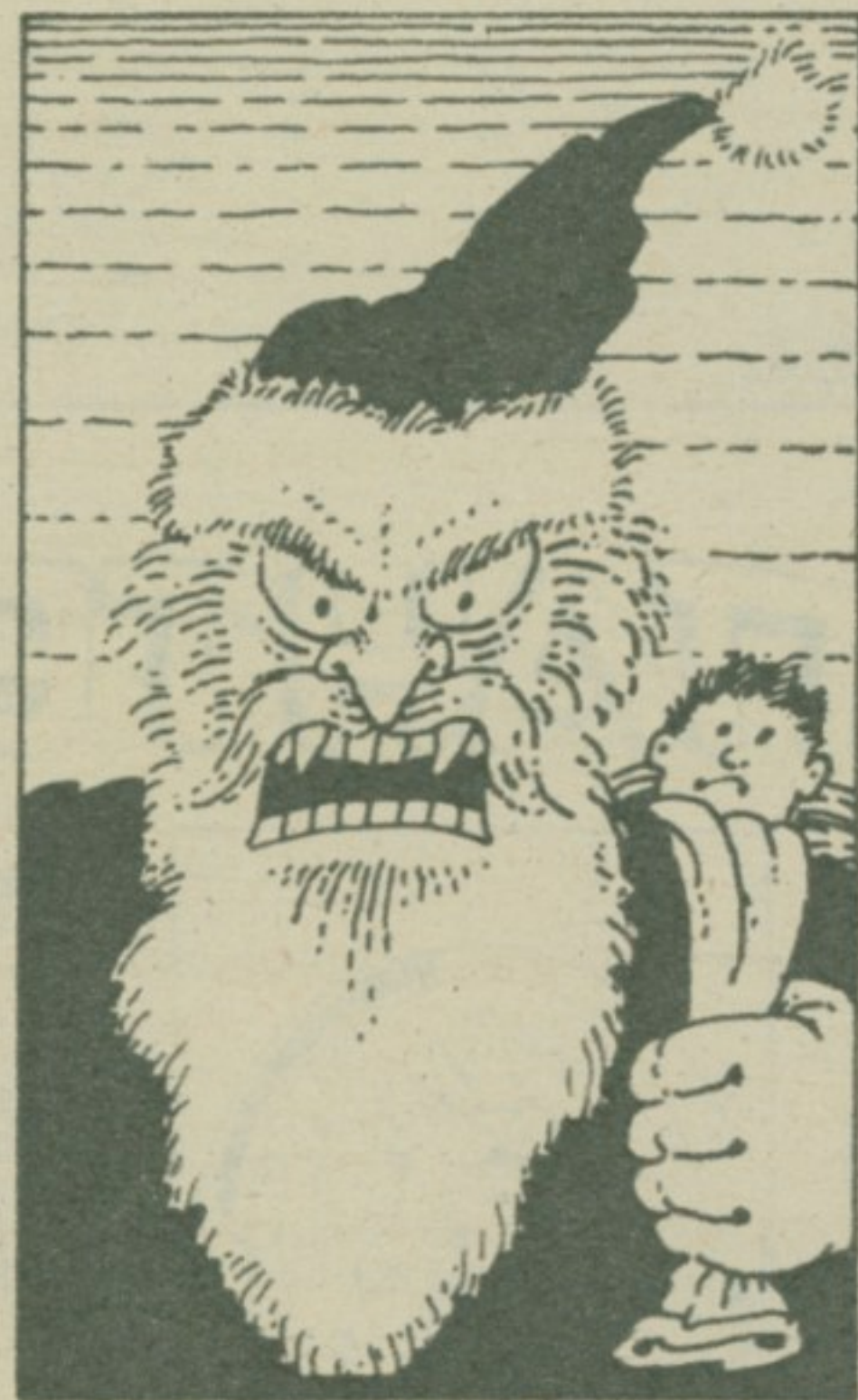
✉ Занима ме где је и кад „рођен“ Деда Мраз?

БОЖИДАР ПЕЈОВИЋ
Велимира Јакића 33
84240 ПЉЕВЉА

Деда Мраз није одувек био овакав какав је познат широм света: насмејана добричина белих бркова и румених образа. У прошлом веку, у многим земљама западне Европе, уместо Деда-Мраза улицама градова ишао је страшни, наоружани војник с великим штапом у руци и огромним џаком на рамену. Својом појавом и дубоким гласом плашио је децу и претио да ће их, не буду ли добра у идућој години, потрпати у врећу и однети далеко у непроходну шуму без повратка.

Нешто касније појављују се, такође на западу Европе, први Деда Мразеви, али још сасвим другачији од нама познатог старца који дели поклоне. Тад се на новогодишњу јелку вешала фигура старца застрашујућег изгледа, оличење зла и страха, и служила је као опомена неваљалој деци.

Сматра се да се Деда Мраз, овакав какав је данас, појавио у Немачкој тек у другој половини прошлог века. Тада је овај веселак и дародавац кренуо на пут у

све крајеве света и стигао међу најдраже личности девојчица и дечака, без обзира на језик и боју коже.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“

др Живорад Минових
В. д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“

Влада Булатовић Вић
Главни и одговорни уредник

Влада Булатовић Вић
Заменик главног и одговорног уредника

Зефрино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Нина Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефрино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Милеко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизнак НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

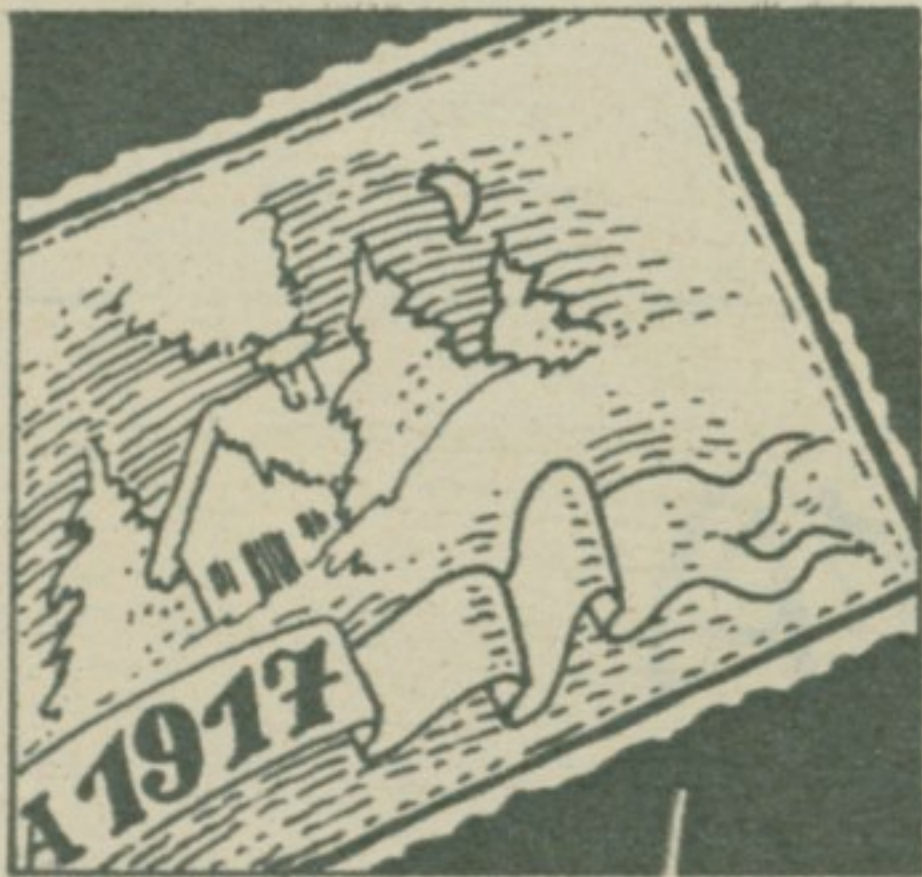
ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	542,-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93,-
ШВЕДСКА	Шкр 299,-
ФРАНЦУСКА	Ффр 285,-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр 79,-

Уплате из иностранства слати на жиро-рачун НО „Политика“ код „ИН-ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну наизнак ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руковођилац ООУР-а „Дубока штампа“.

Насловна страна
Љубомир Милојевић Љубац

ти од срца желим да се што пре вратиш здрав и читав, и да наша кућа опет буде огњиште уз које расту наша деца, и да ти, глава наше породице, наставиш да нас бодриш својим присуством и љубављу у овим за све тежким временима.

На крају, желим ти да ову годину проведемо под нашим кровом са најлепшим надама.

Нека Бог услиши моје молитве, врати нам се.

Твоја верна
жена Милена”

Поштоване девојчице и
дечаци,

ТРАЖИЛИ СТЕ, ДОБИЛИ СТЕ!

СТРУЧНА КЊИГА из Београда, Поле Рибара 48

ИЗДАЛА ЈЕ ПО ВАШИМ ИДЕЈАМА,
ЖЕЉАМА
И ПОТРЕБАМА ВАШ ПРВИ

НАРУЧБЕНИЦА

СТРУЧНА КЊИГА, Београд
Поле Рибара 48
тел. 342-512

Овим неопозиво наручујем поузећем _____ при-
мерака ШКОЛСКОГ ХИТ КАЛЕНДАРА 1987. по цени од 1.500-
динара.

Наручилац _____

место _____

Улица и број _____

Уплату ћу извршити по пријему календара поузећем. У случа-
ју спора признајем надлежност одговарајућег надлежног су-
да у Београду.

у _____ дана _____ 19 _____

Наручилац _____

(потпис родитеља)

ШКОЛСКИ ХИТ КАЛЕНДАР

за 1987. годину

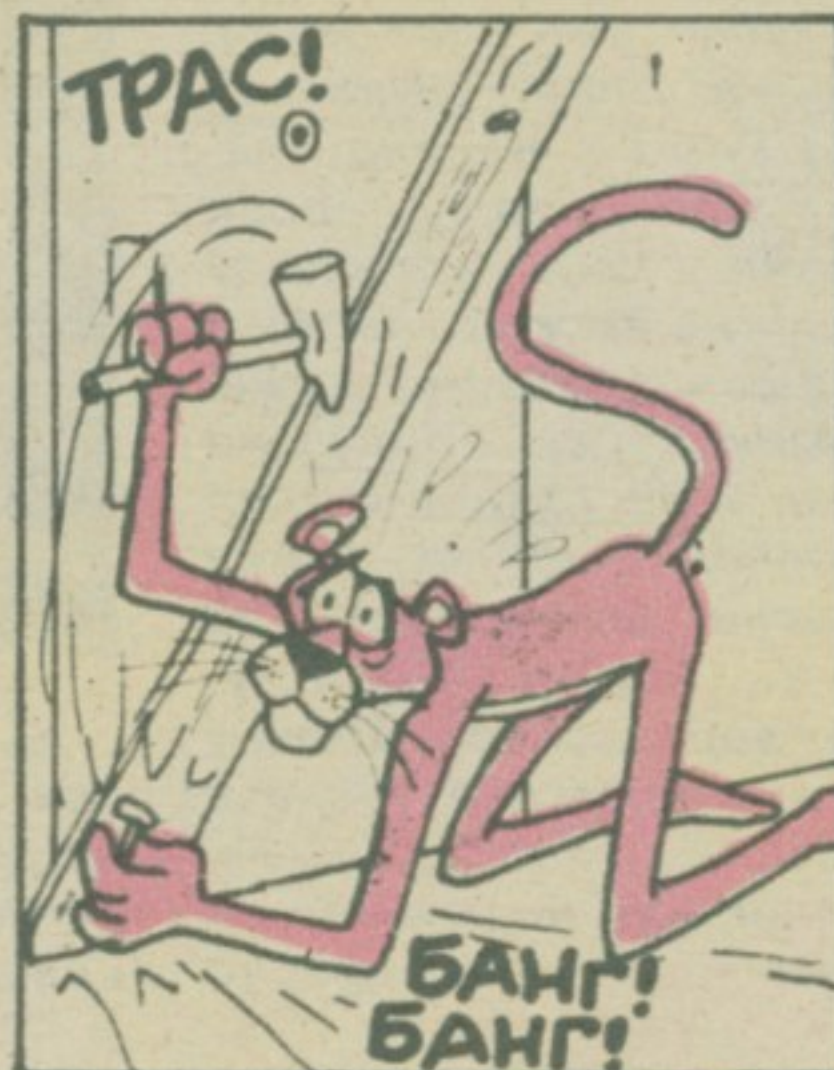
У коме Вас 91
САМОЛЕПЉИВА
НАЛЕПНИЦА У
БОЈИ подсећа на све

важне догађаје и
датуме из Вашег
школског, породичног
и, наравно, забавног и
спортског живота.
Школски хит календар
1987. памти све уместо
Вас и брине да не
заборавите све што је
важно и значајно
у Вашем животу.
Поред љупких и
привлачних налепница
у календару ћете наћи
још и:
Распоред часова... Хит
месеца... и Забавни
додатак са
РАДОСНИМ,
РАДОЗНАЛИМ,
ПАМЕТНИМ И
ПОВЕРЉИВИМ
КУТКОМ за свакога
од вас!

ВАШ ШКОЛСКИ ХИТ КАЛЕНДАР 1987. ЈЕ
ВЕЋ У ПРОДАЈИ! ПОРУЧИТЕ ГА ОДМАХ ПРЕКО
НАРУЧБЕНИЦЕ КОЈУ ЋЕ ПОТПИСАТИ ВАШ
РОДИТЕЉ.
За све КОЛЕКТИВНЕ НАРУЧБЕНИЦЕ којима се
наручује преко 10 примерака календара,
СТРУЧНА КЊИГА одобрава попуст од 20%!

ПАНТЕР ПАНТА

КО СЕ ПОТПИСУЈЕ СА Д.Ж.

Димитрије Живадиновић је љубак и наопачак човек попут његових карикатура, посебно његових „Клинаца из моје улице“. Због Микија (тако га најчешће зову) треба рећи да су његови клинци старији по постанку од чувених клинаца или, ако волите дечурлије Чарлса Шулаца, духовног оца најшашкастијег пса Снупија. Он је фини уметник и још финији чудац. Докази: Прво, своје предуго име и презиме скратио је на два слова – Д. Ж.; Друго, по занимању, дару и слави коју је стекао је карикатурист а прву награду – Златну палму у Бордигери добио је за хумористичку причу; Треће, почео је као самостални музичар (добро плаћени), а онда отишао да ради у редакцији „Јежа“ из које је затим отишао с малом пензијом. Зато сада за децу црта „Клинце из моје улице“ а за њихове бабе и деде иконе.

